

ΙΟΝΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ - ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ - ΤΟΜΟΣ Α'

Τόμος χαριστήριο
στον Δημήτρη Ζ. Σοφιανό

ΚΕΡΚΥΡΑ 2007

ΙΟΝΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΙΟΝΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ - ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ - ΤΟΜΟΣ Α'

Τόμος χαριστήριο
στον Δημήτρη Ζ. Σοφιανό

ΚΕΡΚΥΡΑ 2007

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Ελένη Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη
Νίκος Καραπιδάκης
Τζελίνα Χαρλαύτη
Θεοδόσης Πυλαρινός

Επιμέλεια έκδοσης
Θεοδόσης Πυλαρινός

Καλλιτεχνική επιμέλεια
Γιώργος Δ. Ματθιόπουλος

Εκτύπωση
FOTOLIO + TYPICON A.E.

Βιβλιοδεσία
Ροδόπουλος - Ηλιόπουλος Α.Ε.

Εικόνα εξωφύλλου:
De Stadt Korfu; eertyts Korcyra in't Verschiet,
Dapper 1688. Χαλκογραφία της πόλης της Κέρκυρας,
Scrapbooks Φ 50, v.1, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη,
Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών Αθήνας.

ISSN: 1791-289X

© 2007: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
Ριζοσπαστών Βουλευτών 7, 49 100 Κέρκυρα

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
Ιωάννη Θεοτόκη 72, 491 00 Κέρκυρα
Τηλ.: 26610 87 330, 87 331

Ο ΚΩΔΙΚΑΣ 1066 ΤΗΣ ΕΒΕ
(ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΔΟΥΣΙΚΟΥ)
ΚΑΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ¹

Στο άρθρο αυτό, που αφιερώνεται στον καθηγητή Δημήτριο Σοφιανό με αγάπη και σεβασμό, αναπτύσσεται το ζήτημα των *Γραμματικών Ερωτημάτων*, που έως σήμερα δεν έτυχαν συστηματικής μελέτης· συγκεκριμένα, τα *Γραμματικά Ερωτήματα* αποτελούν ιδιαίτερη μέθοδο ανάπτυξης γραμματικών πραγματειών, που συναντώνται σε ένα ευρύ χρονικό φάσμα, από την ύστερη αρχαιότητα μέχρι το ύστερο Βυζάντιο ακόμη και μέχρι τον 19ο αιώνα· όμως, για την παρούσα μελέτη και για λόγους οικονομίας το κύριο ενδιαφέρον συγκεντρώνουν οι γραμματικές αυτές πραγματείες του ύστερου Βυζαντίου. Μετά τη σύντομη αναφορά στην ιστορία της Ιεράς Μονής Δουσίκου καθώς και στην απόσπαση πολλών χειρογράφων της και τη μεταφορά τους στην Εθνική Βιβλιοθήκη, παρουσιάζεται ο κώδικας 1066 της Εθνικής Βιβλιοθήκης (έως το 1882 στη συλλογή της Ιεράς Μονής Δουσίκου) ως δείγμα γραμματικής πραγματείας συντεθειμένης με τη μορφή *Γραμματικών Ερωτημάτων*. Περιγράφεται λοιπόν για πρώτη φορά με λεπτομέρεια ο κώδικας αυτός, ο οποίος δεν περιέχει στα 128 φύλλα του μόνο τη *Γραμματική του Διονυσίου του Θρακός*, όπως είχε αναφερθεί στον παλαιότερο καταλόγο των χειρογράφων της Εθνικής Βιβλιοθήκης του Ιωάννη Σακκελίωνα, αλλά πέρα από το κείμενο του Διονυσίου ενσωματώνει πολλά ενδιαφέροντα γραμματικά σχόλια που αναμένουν την ταύτιση και έκδοσή τους. Τη μελέτη αυτή ολοκληρώνει παράρτημα με πίνακα αναλυτικών περιεχομένων (φύλλο προς φύλλο) του κώδικα 1066 της ΕΒΕ, σε διπλωματική μεταγραφή (Εικ. 7Ε και 8Ε στο έγχρωμο παράρτημα).

1. Το άρθρο αυτό οφείλει πολλά στη βοήθεια που με ιδιαίτερη διάθεση μου παρείχαν οι κκ. Αγαμέμνων Τσελίκας του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος, που το Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου έχει τη χαρά και την τιμή να τον συγκαταλέγει στους διδάσκοντές του στο γνωστικό αντικείμενο της Παλαιογραφίας, και Σωκράτης Πουλής, πτυχιούχος του Τμήματός μας και νυν απόφοιτος του μεταπτυχιακού κύκλου «Κριτική και έκδοση των ιστορικών πηγών», ευδιάθετος και φέρελπις επιστήμων. Ειλικρινείς ευχαριστίες και ευχές και στους δυο.

Η στενή σχέση που ο καθηγητής Δημήτριος Σοφιανός έχει αναπτύξει με την Ιερά Μονή Δουσίκου, αφού προσφάτως δημοσίευσε σε συνεργασία με τον καθηγητή Φώτιο Δημητρακόπουλο ως προϊόν μακρόχρονης και επίπονης εργασίας τον κατάλογο των χειρογράφων της Μονής, κάνει, θέλω να πιστεύω, αυτή τη μελέτη πιο οικεία και είτε πιο ευάρεστη στον τιμώμενο.

* * *

Η συνήθης διαίρεση των σύγχρονων γραμματικών εγχειριδίων σε τρία μέρη, φθογγολογικό, τυπολογικό και ετυμολογικό, με ή χωρίς την ενσωμάτωση του συντακτικού, με τις περαιτέρω υποδιαιρέσεις τους και την παράθεση κανόνων που καλύπτουν τα ζητήματα αυτά, αποτελεί μια μορφή κατάταξης του γραμματικού υλικού που δεν συναντάται στην ύστερη αρχαιότητα,² όταν η Γραμματική Τέχνη θεμελιώνεται, αλλά ούτε και στο Βυζάντιο, όταν το είδος αυτό αναπτύσσεται· κατά την περίοδο του Βυζαντίου, η Γραμματική τέχνη αποτελεί ένα είδος περιγραφικής παρουσίασης του γραμματικού υλικού εστιάζοντας κυρίως στη φωνολογία και τη μορφολογία, και κατά συνέπεια κανόνες που αφορούν σε επιμέρους ζητήματα γραμματικής θεωρίας ή ακόμη γραμματικές πραγματείες περιορισμένων θεματικών συγγράφονται και διαδίδονται ευρύτητα. Επιπλέον, ενδιαφέρον παρουσιάζει η συστηματοποίηση των κλίσεων των ουσιαστικών που, ενώ η εργασία του Θεοδοσίου του Αλεξανδρινού, η οποία επηρέασε για μία μεγάλη περίοδο τη συγγραφή γραμματικών εγχειριδίων, εμφάνιζε 56 κλίσεις (35 αρσενικών, 12 θηλυκών και 9 ουδετέρων), αργότερα – ίσως μετά τον 12ο-13ο αιώνα οι κλίσεις αρχίζουν και συστηματοποιούνται σε 10 ή και σε 3.³ Παράλληλα εξελίξεις παρουσιάζονται και όσον αφορά στη μέθοδο έκθεσης του γραμματειακού υλικού· έτσι, μικρές έμμετρες πραγματείες γραμματικού περιεχομένου καθώς και γραμματικά εγχειρίδια που συντάσσονται σε διαλογική μορφή με τη μέθοδο της ερωταπόκρισης διαμορφώνουν ένα είδος εναλλακτικής γραμματικής ύλης, που μέσω του έμμετρου λόγου ή των ερωταποκρίσεων διευκολύνουν τη διαδικασία εκμάθησης του άλλως τυποποιημένου γραμματικού υλικού, και φαίνεται να προορίζονται για σχολική ή εν γένει εκπαιδευτική χρήση.⁴

2. Για τα Γραμματικά Ερωτήματα κατά την ύστερη αρχαιότητα βλ. προσεχή δημοσίευσή μου με τίτλο Αθαν. Αγγ. Ευσταθίου, *Τα Γραμματικά Ερωτήματα κατά την ύστερη αρχαιότητα*.

3. Είναι ενδιαφέρον ότι στη Γραμματική της Ελληνικής γλώσσας του Roger Bacon (13ος αι.) μπορεί να ανιχνεύσει κανείς, παρά τα προβλήματα της χειρόγραφης παράδοσης, την προσπάθεια του συγγραφέα να συστηματοποιήσει το κλιτικό σύστημα των ουσιαστικών σε 3 κλίσεις· πρβλ. Α. Pertusi, «*Erotemata. Per la storia e le fonti delle prime grammatiche greche a stampa*», *Italia medioevale e umanistica* 5 (1962) 321-351 και συγκεκριμένα 341-342.

4. Πέρα από τα κατ' ερωταπόκριση γραμματικά κείμενα, συναντάμε στο Βυζάντιο και παρό-

Κατά καιρούς έχουν εκφραστεί από τους μελετητές απόψεις για την όψιμη χρονική τοποθέτηση των γραμματικών ερωτημάτων κατά την υστεροβυζαντινή περίοδο.⁵ όμως, η ανακάλυψη, στις αρχές του 20ού αιώνα, παπυρικών κειμένων με περιεχόμενο γραμματικές πραγματείες ή άλλα σχολικά βοηθήματα γραμματικής, που χρησιμοποιούν ως μέθοδο παρουσίασης της ύλης τους τις ερωτοαποκρίσεις, ανάγουν χρονικά στην ύστερη αρχαιότητα τη συγγραφή γραμματικών εγχειριδίων με ερωτοαποκριτική μορφή. Παρ' όλα αυτά, πριν από την ολοκλήρωση της έρευνας των πατύρων που διασώζουν αποσπάσματα γραμματικών πραγματειών ή σχολικές γραμματικές ασκήσεις δεν είναι δυνατόν να έχουμε πλήρη εικόνα της εμφάνισης των γραμματικών ερωτημάτων κατά την περίοδο αυτή και τη χρήση τους στην εκπαίδευση.

Η βυζαντινή είναι η κατεξοχήν περίοδος κατά την οποία τα σωζόμενα χειρόγραφα δείχνουν ότι αναπτύσσονται οι ερωτοαποκρίσεις σε γραμματικά αλλά και σε άλλα κείμενα, θεολογικού κυρίως περιεχομένου.⁶ Έτσι, το αρχαιότερο

μοιας φύσης κείμενα γραμματικού περιεχομένου, έμμετρα ή ακόμη και κατασκευασμένες επί τούτω ιστορίες με όλα αυτά τα κείμενα, που βέβαια αποτελούν επινοήσεις εκπαιδευτικού χαρακτήρα και εντάσσονται άμεσα ή έμμεσα στη σχεδωγραφία, γινόνταν προσπάθεια να διδασχθεί και να απομνημονευθεί η Γραμματική όσο το δυνατόν πιο εύκολα. Αναφέρονται ως τέτοια κείμενα τα ακόλουθα από τον H. Hunger, *Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner*, τ. 2, Μόναχο 1978· ελληνική μετάφραση H. Hunger, *Βυζαντινή Λογοτεχνία, Η Λόγια κοσμική γραμματεία των Βυζαντινών*, τ. 2, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1992 (παραπομπή στον Β' τόμο της ελληνικής μετάφρασης του έργου από εδώ κ.ε. ως Hunger 2, αρ. σελ.): α) οι δυο ωδές του Νικήτα του Ηρακλειώτη που περιλαμβάνουν ορθογραφικούς κανόνες που αφορούν στον ιωτακισμό, παρουσιασμένες με τη μορφή εκκλησιαστικού ύμνου (κανόνα)· πρβλ. Hunger 2, σ. 390, β) τα διάφορα έμμετρα μνημονικά παραγγέλματα περί ορθογραφίας (βλ., κατά την αναφορά Hunger 2, σ. 399, υποσημ. 27, την έκδοση από A. Ludwig, *Anekdoten zur griechischen Orthographie*, Vorlesungsverzeichnis der Univ. Königsberg 1905-1912, τόμ. 1, σ. 6 καθώς και G. Schirò, «La schedografia a Bisanzio nei sec. XI-XII e la Scuola dei SS. XL Martiri», *BollGrott* 3 (1949) 11-29, και συγκεκριμένα 23 κ.ε., 28, γ) την ορθογραφική μελέτη του Μάξιμου Πλανουδή περί ιωτακισμού δοσμένη με τη μορφή μικρής κατασκευασμένης ιστορίας που εμπεριέχει πολυάριθμες ομόηχες και ταυτόηχες λέξεις· πρβλ. Hunger 2, σ. 391, που παραπέμπει στον M. Treu, «Antistoichien», *BZ* 5 (1896) 337 κ.ε.· δ) ερωτοαποκρίσεις εντοπίζονται και σε ποιήματα της Παλατινής Ανθολογίας, για παράδειγμα βλ. ποίημα του ελάσσονος ποιητή Κομητά, που υπήρξε και μελετητής του Ομήρου (περί το 900 μ.Χ.), (βλ. Παλατινή Ανθολογία, 9.586)· και ε) οι πολιτικοί στίχοι εξάλλου θεωρήθηκαν ως αποτελεσματικό μέσο διδασκαλίας της γραμματικής κατά το Βυζάντιο ειδικώς στη σχεδωγραφία, κάτι που συναντάται επίσης και στη Δύση σε παρόμοια κείμενα· πρβλ. R.H. Robins, *The Byzantine Grammarians, Their Place in History*, Mouton De Gruyter, Βερολίνο - Νέα Υόρκη, 1993, σ. 12-15· βλ. επίσης σχετικά V. Law, «The Mnemonic Structure of Ancient Grammatical Doctrine», σ. 37-52 στον συλλογικό τόμο P. Swiggers - A. Wouters (εκδ.), *Ancient Grammar: Content and Context*, Λουβαίν - Παρίσι, 1996.

5. Βλ., για παράδειγμα, K. Krumbacher, *2Geschichte der byzantinischen Literatur*, σ. 581 (ελληνική μετάφρ.: σ. 347)· A. Pertusi, ό.π., συγκεκριμένα σ. 330.

6. Πρβλ. Ed. Norden, «Die Komposition und Literaturgattung der horazischen Epistula ad

βυζαντινό δείγμα γραμματικής αυτού του είδους συναντάται στον κώδικα Cryptensis Z a II γραμμένο το 1124 μ.Χ., αλλά υπάρχουν και άλλοι κώδικες του 12ου και 13ου αιώνα που συνεχίζουν την έκθεση γραμματικοσυντακτικών θεμάτων με τη μέθοδο ερωτήσεων και απαντήσεων.⁷ Σύμφωνα με τη μελέτη του Pertusi τα μεσαιωνικά χειρόγραφα που συντάσσονται με την κατ' ερωταπόκριση μέθοδο είναι τα ακόλουθα:⁸

- 1) Cryptensis Z a II, φφ. 1-222, γραμμένος το 1124.
- 2) Vallic. Gr. F 84, a. 1158, φφ. 142-153v (απόσπασμα)
- 3) Cryptensis Z a iv, 12ος αι. φφ. 1-77 (ακέφαλος)
- 4) Cryptensis Z a I, 13ος αι. φφ. 1-113 (ακέφαλος)
- 5) Guelferb. Gud. Gr. 112, 13ος αι.⁹
- 6) Ven. Marc gr. x 41, 14ος αι.
- 7) Ven. Marc gr. x 6, 14ος-15ος αι. και Ven. Marc gr. x 29, 15ος αι.
- 8) Τα *Scholia Marciana* που περιέχονται στον Ven. Marc. 489, 14ου αι.¹⁰

Επιπροσθέτως, σε μία δεύτερη ομάδα κειμένων μπορεί να καταταχθούν γνωστά έργα που ανήκουν στον κλάδο της βυζαντινής φιλολογίας, τα οποία έχουν επίσης παρουσιασθεί με τη μέθοδο της ερωταπόκρισης. Έτσι, ως κείμενα γραμματικού περιεχομένου που διατάσσονται κατά τη μέθοδο της ερωταπόκρισης είναι δυνατόν να αναφερθούν και τα εξής:

- i) Το Συντακτικό του Γρηγορίου του Κορίνθιου (12ος αι.)¹¹

Pisones», *Hermes* 40 (1905) 481-528, ειδικώς σ. 517, υποσημ. 2, όπου συγκεκριμένα αναφέρει τα εξής: «Die Geschichte dieser Form [...] die auch in der Christlichen Litteratur sehr beliebt war, bedarf noch einer Untersuchung», δηλαδή «η ιστορία αυτού του είδους που υπήρξε πολύ αγαπητό στη χριστιανική λογοτεχνία απαιτεί περαιτέρω έρευνα».

7. Βλ. A. Pertusi, ό.π. και συγκεκριμένα σ. 331.

8. Πρβλ. A. Pertusi, ό.π.

9. Πρβλ. K. Krumbacher, ό.π., σ. 581 (ελλην. έκδ. σ. 347) και Hilgard, ό.π., σ. xx-xxvii.

10. Πρβλ. Hilgard, GG I 3 XXVIII κ.ε. για τα *Scholia Marciana*, βλ. Hilgard, GG I 3 XXXII, 5-16· XLVI, 39-XLVIII, 30.

11. Πρόκειται για τον Γρηγόριο Μητροπολίτη Κορίνθου (Πάρδο), γνωστό επίσης και ως Γεώργιο, με το όνομα που είχε ως λαϊκός, ο οποίος έδρασε κατά το πρώτο ήμισυ του 12ου αιώνα. Πρβλ. ακόμη Hunger, 2.381 και σημ. 25, 26, 27, όπου παρατίθεται χωρίο του κειμένου (στ. 517): «Πώς ούν τούτου [δηλ. τὸν βαρβαρισμὸν] ἐκφύγησ παρεδόθησάν σοι οἱ κανόνες ἐν τοῖς ἐρωτήμασι καὶ ἐν τῇ κλίσει αὐτῶν». Βλ. επίσης, την έκδοση του Συντακτικού του Γεωργίου Κορίνθιου από τον D. Donnet, *Le traité «Peri syntaxeos logou» de Grégoire de Corinthe*, Βρυξέλλες 1967.

- ii) Μια πραγματεία σε στίχους αποδιδόμενη στον Θεόδωρο Πρόδρομο (13ος-14ος αι.)
- iii) Το έργο του Μανουήλ Μοσχοπούλου *Ερωτήματα* (περίπου 1265-1316)
- iv) Το έργο του Νείλου Διασωρινού *Ερωτήματα* (δεύτερο ήμισυ του 14ου αι.)
- v) Το έργο του Μανουήλ Καλέκα *Ερωτήματα* (; -1410)
- vi) Η Γραμματική του Γεωργίου Σχολάριου (; -1468)
- vii) *Τα Ερωτήματα* του Κωνσταντίνου Λασκάρεως (έκδοση στο Μιλάνο το 1476)¹²
- viii) *Τα Ερωτήματα του Μανουήλ Χρυσολωρά*

Όλα τα παραπάνω κείμενα (1-8 και i-viii) που είτε αποδίδονται σε κάποιους βυζαντινούς λογίους είτε είναι αταύτιστα αποτελούν σταθμούς στη συστηματοποίηση της γραμματικής ύλης και προσφέρουν το καθένα μικρότερες ή μεγαλύτερες καινοτομίες ως προς τη διαμόρφωση των κλίσεων, ιδιαιτέρως των ουσιαστικών. Παράλληλα, διακρίνουμε σχέσεις με βάση αυτήν την κατάταξη και στα επώνυμα κείμενα μεταξύ τους αλλά και μεταξύ των επώνυμων κειμένων με τα αταύτιστα χειρόγραφα που περιέχουν γραμματικές πραγματείες κατά την ερωταποκριτική μέθοδο.¹³

Ωστόσο, ιδιαίτερης μνείας χρήζει ένα αδιαμφισβήτητα σημαντικό έργο που βασίζεται στην κατ' ερωταπόκριση μέθοδο, τα *Ερωτήματα* του Μανουήλ Χρυσολωρά, που φαίνεται ότι το συγγράφει ο ίδιος κατά το αρχικό διάστημα της παραμονής του στη Φλωρεντία (2 Φεβρουαρίου 1397-1400).¹⁴ Η πρώτη επαφή των Ιταλών λογίων με την αρχαιοελληνική γραμματεία μέσω κάποιων όχι ιδιαίτερα επιτυχημένων λατινικών μεταφράσεων ελληνικών έργων δημιούργησε την ανάγκη μιας πιο γνήσιας και ουσιαστικής γνώσης των κειμένων των αρχαίων Ελλήνων και κατά συνέπεια μιας συστηματικότερης διδασκαλίας της γλώσσας τους εκ μέρους των Ελλήνων λογίων της διασποράς. Η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής κατά τον 14ο αιώνα απευθυνόταν σε ένα κοινό

12. Βλ. A. Pertusi, *ό.π.*, σ. 326, υποσημ. 3, όπου παρατίθενται βιβλιογραφικές αναφορές για την έκδοση του εν λόγω βιβλίου.

13. Ως προς τις σχέσεις των διαφόρων ερωταποκριτικών πραγματειών μεταξύ τους, επωνύμων ή αταύτιστων, βλ. A. Pertusi, *ό.π.*, σ. 328 κ.ε.

14. Για την παραμονή του Χρυσολωρά στη Φλωρεντία και τη διδασκαλία του εκεί βλ. N.G. Wilson, *From Byzantium to Italy* (παραπομπή στην ελλην. έκδοση: *Από το Βυζάντιο στην Αναγέννηση*, σ. 28, Λιβάνης, Αθήνα 1994)· βλ. επίσης Ian Thomson, «Chrysoloras and the early Italian renaissance», *GRBS* 7 (1966) 63-82, ειδικώς 64.

στη δύση το οποίο είχε μεγάλο ενδιαφέρον αλλά και παντελή έλλειψη γνώσης του συγκεκριμένου αντικειμένου.¹⁵ Έτσι, το σύστημα διδασκαλίας που εφάρμοσε ο Χρυσολωράς καθιστούσε απαραίτητη τη συγγραφή ενός πλήρους εγχειριδίου γραμματικής που να είναι ταυτοχρόνως και εύχρηστο διδακτικό εργαλείο. Κατά συνέπεια, ως ιδανική επιλογή μοιάζει για τον Χρυσολωρά η συγγραφή της *Γραμματικής* του με ερωταποκριτική μορφή, μίας μεθόδου που είχε εφαρμοστεί και κατά το παρελθόν, όπως τα βυζαντινά χειρόγραφα και οι βυζαντινές πραγματείες αυτού του είδους αποδεικνύουν. Επιπλέον, η διδακτική εμπειρία του Χρυσολωρά τον παρέπεμπε επίσης σε εγχειρίδια διδασκαλίας της λατινικής, όπου πρώτον η *Γραμματική* του Alessandro di Villedieu (περίπου 1170-μέσα του 13ου αι.), γνωστή ως *Doctrinale*,¹⁶ δέσποξε ως εγχειρίδιο διδασκαλίας της λατινικής στη Δύση, ενώ η μεσαιωνική σύνοψη της *Γραμματικής* του Donatus,¹⁷ η επονομαζόμενη *Ianua*, και ιδιαιτέρως διαδεδομένη υπήρξε για τη διδασκαλία της λατινικής στο Βυζάντιο και την ερωταποκριτική μέθοδο κατάταξης του γραμματικού υλικού χρησιμοποιούσε. Φαίνεται όμως ότι από τα δύο αυτά κείμενα η *Ianua* συγκεντρώνει τις περισσότερες πιθανότητες να αποτελεί το πρότυπο για τη συγγραφή των *Ερωτημάτων* του Χρυσολωρά, αφού προφανώς χρησιμοποιείται στο Βυζάντιο από το 1305 μ.Χ. και εξής, όταν μεταφράστηκε στα ελληνικά από τον Μάξιμο Πλανούδη.¹⁸ Εξάλλου, στη Δύση την εποχή αυτή συναντούμε παράλληλες προσπάθειες διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής με τη βοήθεια εγχειριδίων γραμματικής, τα οποία πιθανόν αρούνται το υλικό τους από τους αρχαίους γραμματικούς συγκεκριμένα, η *Γραμματική* της αρχαίας ελληνικής του Roger Bacon (1214-1294 μ.Χ.) στην Αγγλία είναι πιθανό να χρησιμοποιεί ως πρότυπά της τον Πρισιανό και τον Θεοδόσιο ή κάποιο βυζαντινό εγχειρίδιο, που ακολουθεί μια παράδοση γραμματικών που εκπορεύεται από τον ίδιο τον Διονύσιο τον Θράκα.¹⁹

15. Πρβλ. G. Cammelli, *Μανουήλ Χρυσολωράς*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας - Κότινος, Αθήνα σ. 83.

16. Για το έργο *Doctrinale* του Alessandro di Villedieu βλ. το δυσεύρετο έργο του D. Reichling, *Das Doctrinale des Alexander de Villadei*, Βερολίνο 1893, το οποίο δεν κατόρθωσα μέχρι στιγμής να δω.

17. Η αρχική έκδοση της *Γραμματικής* του Donatus (*Ars Minor*) χρονολογείται κατά τον 4ο αιώνα μ.Χ.

18. Πρβλ. A. Pertusi, ό.π., σ. 348, υποσημ. 3, όπου παραπέμπει σχετικά με τη μετάφραση την επονομαζόμενη ως *Ianua* εντέλει, *Ianua* και *Doctrinale* είναι πιθανό να προέρχονται από έναν κοινό πρόγονο, που μάλλον δεν είναι άλλος από τη *Γραμματική Ars minor* του Donatus.

19. Για τη *Γραμματική* του Roger Bacon βλ. την έκδοση από Rev. Edmond Nolan και S.A. Hirsch, *The Greek Grammar of Roger Bacon, and a fragment of his Hebrew Grammar*, Cambridge

Το βιβλίο του Χρυσολωρά υπακούει σε μία διάταξη συστηματική και δεν προδίδει έκδηλα τον διδακτικό του χαρακτήρα: θα ήταν πιο εύστοχο να πούμε ότι κατά την ερωτοαποκριτική κατάταξη του υλικού επιλέχθηκαν τέτοιες ερωτήσεις που θα βοηθούσαν τον αναγνώστη να προσεγγίσει ένα βιβλίο αναφοράς, χωρίς να απλουστεύεται κατά τα άλλα η διδασκαλία. Επιπροσθέτως, η άσκηση των φοιτητών δεν γινόταν με τη βοήθεια μακροσκελών κειμένων που περιείχαν τα σχετικά φαινόμενα, αλλά με παράθεση σύντομων προτάσεων ή φράσεων.²⁰ Όσον αφορά στην κατάταξη του υλικού είναι άκρως ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι ο Χρυσολωράς όπως και ο Χαλκοκονδύλης και ο Κωνσταντίνος Λάσκαρις και άλλοι γραμματικοί της εποχής υιοθετούν για τα ουσιαστικά 10 κλίσεις και όχι 56, κατά τον Θεοδοσίο, ούτε 3, κατά τον Roger Bacon. Μα η σημαντικότερη από τις καινοτομίες του Χρυσολωρά είναι ότι η συστηματοποίηση των ουσιαστικών σε 10 κλίσεις δεν βασιζόταν στην κατάληξη της ονομαστικής όπως συνέβαινε στα προηγούμενα γραμματικά εγχειρίδια αλλά στην κατάληξη της γενικής. Σχετικά με τις κλίσεις των ρημάτων ο Χρυσολωράς φαίνεται ότι υπακούει απόλυτα στο μοντέλο του Διονυσίου του Θρακός, αφού διατηρεί τις 6 συζυγίες των βαρυτόνων, τις 3 των συνηρημένων και τις 4 συζυγίες των εις -μι ρημάτων.²¹

Το βιβλίο αυτό του Χρυσολωρά έγινε αποδεκτό, αντιγράφηκε πολλές φορές,²² μεταφράστηκε στα λατινικά και πιθανότατα τυπώθηκε το 1471 στη Βενετία από τον Adam von Ambergau σε μια όμως συντετηγμένη έκδοση που βασίστηκε στην ελληνολατινική αναθεωρημένη έκδοση του Guarino, η οποία δίδει έμφαση κυρίως στο λατινικό κείμενο.²³ η πρωτότυπη ελληνική έκδοση του έργου αυτού επιχειρείται επιτυχώς το 1496 στη Φλωρεντία.²⁴

Un. Press, Καίμπριτζ 1902 καθώς και βιβλιοκρισία από L.D. Barnett, «Roger Bacon's Greek and Hebrew Grammars», *The Jewish Quarterly Review* 15 (1903) 334-336 και ειδικώς 335 για τα αρχαία και βυζαντινά πρότυπα του έργου του Roger Bacon· πρβλ. επίσης J.L. Heiberg, «Die griechische Grammatik Roger Bacons», *BZ* 9 (1900) 479-491.

20. Πρβλ. N.G. Wilson, *ό.π.*, σ. 29.

21. Πρβλ. A. Pertusi, *ό.π.*, σ. 345.

22. Αναφέρεται ότι ο Uberto Decembrio αντέγραφε το βιβλίο του Χρυσολωρά και για το γιο του Pier Candido επιθυμώντας να το χρησιμοποιήσει για την εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας φαίνεται επίσης πως και ο Guarino καθώς και ο Φίλελφος διδάχθηκαν από αυτό το βιβλίο τα βασικά περί της γραμματικής της αρχαίας ελληνικής· η ίδια γραμματική χρησιμοποιήθηκε από τον Έρασμο και τον Reuchlin κατά τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής· τέλος για περισσότερα βλ. G. Cammelli, *ό.π.*, σ. 83, και υποσημ. 13, 14 και 17.

23. Βλ. φωτογραφία στο άρθρο του Pertusi μετά τη σ. 324.

24. Πρβλ. Hunger, 2, σ. 386· αντίθετα αναφέρεται από τον Ian Thomson (*ό.π.*, σ. 74) ότι η πρώτη εκτύπωση έγινε το 1484 στη Βενετία. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα χροφ αρ. 59 (15ου

Διακρίνουμε λοιπόν μία ευρεία διάδοση των γραμματικών πραγματειών που συγγράφονται με την κατ' ερωταπόκριση μέθοδο ιδιαίτερος κατά τον 14ο και κυρίως τον 15ο και 16ο αιώνα. Είναι δυνατόν να υποθέσει κανείς ότι αυτή την εποχή η υιοθέτηση της εν λόγω μεθόδου κατάταξης του γραμματικού υλικού από γνωστούς Έλληνες λογίους, όπως ο Μανουήλ Χρυσολωράς, δημιούργησε μια τάση στους φιλολογικούς κύκλους, τουλάχιστον για λόγους πιο αποτελεσματικής διδασκαλίας, να συγγράφονται γραμματικά εγχειρίδια με ερωταποκριτική μορφή, έστω και παράλληλα με τη συγγραφή άλλων γραμματικών εγχειριδίων που συγγράφονταν με την κλασική μέθοδο.

Η Ιερά Μονή Δουσίκου και η Βιβλιοθήκη της

Η Ιερά Μονή του Σωτήρος των Μεγάλων Πυλών η οποία σήμερα κοινώς ονομάζεται Δουσίκου ή του Αγίου Βησσαρίωνος ανέπτυξε σημαντική δραστηριότητα κατά την ύστερη βυζαντινή εποχή και κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Η ύπαρξή της κατά τα τέλη του 14ου αιώνα τεκμαίρεται από το πατριαρχικό σιγγίλιο του οικουμενικού Πατριάρχη Αντωνίου Δ' (Μάρτιος 1393), το οποίο κατοχυρώνει την κτηματική περιουσία και τα δίκαια της μονής.²⁵ Η μονή βρίσκεται στο όρος Κόζιακας, στα Ν.Δ. της περιφέρειας των Τρικάλων, επάνω από το γνωστό χωριό της Πύλης των Τρικάλων. Κατά τα τέλη του 14ου αιώνα η μονή του Δουσίκου ενσωματώνει ως μετόχι της τη μεγαλόπρεπη Μονή της Θεοτόκου των Μεγάλων Πυλών ή της Ακαταμαχήτου, την ευρέως γνωστή ως Πόρτα Παναγιά, λαμπρό μοναστήρι ιδρυθέν το 1283 από το σεβαστοκράτορα Ιωάννη Α' Άγγελο Κομνηνό Δούκα, ο οποίος ήταν νόθος γιος του δεσπότη της Ηπείρου Μιχαήλ Β' Δούκα που είχε περιέλθει σε παρακμή.²⁶ Έτσι, μαζί με την πνευματική σύνδεση των δύο μονών έχουμε κατά πάσα πιθανότητα και τη

αι.), αρ. 60 (16ου αι.) της συλλογής Γενναδίου, που φυλάσσονται σήμερα στη Γεννάδιο Βιβλιοθήκη της Αθήνας και περιέχουν τα *Γραμματικά Ερωτήματα* του Χρυσολωρά για μια περιγραφή των χρφ αυτών βλ. Ελληνικής Παλαιογραφικής Εταιρείας, *Ταξίδι στον κόσμο των χειρογράφων. Κατάλογος Έκθεσης Χειρογράφων Γενναδίου Βιβλιοθήκης*, Αθήνα 2004, σ. 59-60, καθώς και την εικόνα αρ. 21 από το φ. 1 του χφ. 59.

25. Για το πατριαρχικό αυτό σιγγίλιο, που το πρωτότυπό του σώζεται σε περγαμηνή στο εν λόγω μοναστήρι, βλ. περαιτέρω Φ.Α. Δημητρακόπουλου, «Το σιγγίλιο του Πατριάρχου Αντωνίου Δ' (1393) για τη Μονή του Σωτήρος των Μεγάλων Πυλών: Συμβολή στη διπλωματική και στα τοπωνυμικά της Δυτ. Θεσσαλίας», *Δέπτυχα* 2 (1980-1981) 106-108, στ. 6-7, 38-39, 48-49.

26. Πρβλ. Δ. Σοφριανού - Φ. Δημητρακόπουλου, *Τα χειρόγραφα της μονής Δουσίκου-Αγ. Βησσαρίωνος*, σ. ιθ'-κ' και για σχετική με τη μονή της Θεοτόκου των Μεγάλων Πυλών (Πόρτας Παναγιάς) βιβλιογραφία βλ. σ. κ', υποσημ. 2.

συνένωση των βιβλιοθηκών τους είναι λογικό χειρόγραφο της μονής της Πόρτας Παναγιάς να είχαν μεταφερθεί και διατηρηθεί στο μοναστήρι του Δουσίκου.

Πρόβλημα ωστόσο υπάρχει για τη διατήρηση των χειρογράφων της μονής Δουσίκου κατά τον 15ο αιώνα, αφού μαρτυρείται από την τρίτη διαθήκη του αγίου Βησσαρίωνος Β' ότι και το ίδιο το μοναστήρι του Δουσίκου είχε παρακμάσει κατά τους ύστερους βυζαντινούς χρόνους και ιδιαίτερος τα πρώτα χρόνια της Τουρκοκρατίας, όταν η μονή «συνερέμωτο αυτοίς και μονα(χών) και κτημάτ(ων)» και ότι ανοικοδομήθηκε εκ θεμελίων στην ίδια θέση και ανακαινίσθηκε από τον ίδιο το Μητροπολίτη Λαρίσης (1527-1540) άγιο Βησσαρίωνα Β'.²⁷ κατά την περίοδο δηλαδή του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς (1520-1566), οπότε και αναφέρεται μια γενικευμένη επανίδρυση μονών στον ελλαδικό χώρο.²⁸ Νεότερες έρευνες βέβαια ανατρέπουν κάπως τα δεδομένα, αφού ο καθηγητής Ιωάννης Αλεξανδρόπουλος αποδεικνύει στηριζόμενος στα οθωμανικά τουρκικά έγγραφα της μονής Δουσίκου ότι η μονή λειτουργούσε ίσως και το 1480 έως τα έτη 1527-1534/5.²⁹

Εικάζουμε λοιπόν, παρά τη ζοφερή περιγραφή που προέρχεται από την τρίτη διαθήκη του αγ. Βησσαρίωνα Β', ότι βεβαίως το μοναστήρι είχε περιέλθει σε μααρασμό κατά τον 15ο αιώνα, αλλά όχι σε τελεία ερήμωση είναι πιθανό εντέλει η μονή να λειτουργούσε με υποτυπώδη τρόπο με έναν-δύο μοναχούς, όπως εξάλλου συνέβαινε και στο Άγιο Όρος, κατά τη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο περίοδο έως και τη δεκαετία του 1970, οπότε παρατηρείται βαθμιαία άνθηση του μοναχισμού ή επίσης όπως συμβαίνει ακόμη και σήμερα σε κάποια ελλαδικά μοναστήρια που συντηρούνται από ολιγομελείς συνοδείες μοναχών.³⁰

Τον Αύγουστο του 1882 κατόπιν εντολής του υπουργού των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως Κ. Λομβάρδου οι καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών Νικήφ. Καλογεράς και Σπ. Φιντικλής ανέλαβαν και διεκπεραίωσαν αποστολή μεταφοράς των χειρογράφων που φυλάσσονταν σε μοναστήρια κυρίως της Θεσσαλίας, ιδιαίτερος των Μετεώρων και του Δουσίκου, στην

27. Δ. Σοφιανός, «Ο άγιος Βησσαρίων μητροπολίτης Λαρίσης (1527-1540) και κτίτορας της Μονής Δουσίκου. Ανέκδοτα αγιολογικά και άλλα κείμενα», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά* 4 (1992) 177-282, ειδ. 217-231 τα σχετικά με την τρίτη διαθήκη του αγίου.

28. Βλ. Ι. Αλεξανδρόπουλου, «Τα οθωμανικά τουρκικά έγγραφα της ιεράς μονής Δουσίκου: η μονή ως τα μέσα του 16ου αιώνα. Πρόδρομη ανακοίνωση», *Τρικαλίνα* 14 (1994) 101-20 και ειδικότερα 102.

29. Πρβλ. Ι. Αλεξανδρόπουλου, *ό.π.*, σ. 106-107.

30. Η ίδια άποψη εκφράζεται και από τους Δ. Σοφιανό και Φ. Δημητρακόπουλο, *ό.π.*, σ. κβ'-κγ'.

Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. Η αποστολή ειδικώς στα Μετέωρα συνάντησε την αντίσταση των μοναχών και του απλού λαού, αλλά παρά ταύτα μεταφέρθηκαν στην Αθήνα περί τα 700 χειρόγραφα και αρκετά παλαιότυπα βιβλία. Από τη μονή Αγ. Βησσαρίωνος Δουσίκου υπολογίζεται ότι αποσπάστηκαν περίπου 532 χειρόγραφα και 65 παλαιότυπα βιβλία τα οποία δέκα χρόνια αργότερα, το 1892, συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο των χειρογράφων της ΕΒΕ που συντάχθηκε από τον Ιωάν. Σακκελίωνα.³¹

Το σύνολο των χειρογράφων της μονής Δουσίκου περιγράφονται με λεπτομέρεια και ακρίβεια στον προσφάτως δημοσιευθέντα περιγραφικό κατάλογο που εκπονήθηκε από τους καθηγητές Δημήτριο Σοφιανό και Φώτιο Δημητρακόπουλο.³²

Γενική περιγραφή του κώδικα 1066 της ΕΒΕ

Ένας από τους χειρόγραφους κώδικες της μονής Δουσίκου που βρίσκεται σήμερα στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος είναι ο κώδικας με αριθμό 1066 (ΕΒΕ), ο οποίος κατά το περιγραφικό σημείωμα του Ιωάν. Σακκελίωνα χρονολογείται κατά τον 15ο αιώνα γραμμένος σε βαμβίκινο χαρτί, συναποτελείται από 128 φύλλα και επιγράφεται: «Διονυσίου τοῦ Θρακῆς Γραμματικῆς ἤς προηγείται ἐν ἐπιτόμῳ ὁ βίος αὐτοῦ».³³ Ευλόγως οι Δημ. Σοφιανός και Φωτ. Δημητρακόπουλος στηριζόμενοι στην περιγραφή του Σακκελίωνα δίδουν ως περιεχόμενο του χειρογράφου τη *Γραμματική του Διονυσίου του Θρακῆς*.³⁴

Από την πρώτη κιόλας ματιά, όταν κανείς δει τον κώδικα και παράλληλα τον συγκρίνει με μια από τις κριτικές εκδόσεις του πολύ συνοπτικού κειμένου της *Γραμματικῆς* του Διονυσίου του Θρακῆς, θα αντιληφθεί αμέσως ότι ο αρκετά εκτενής αυτός κώδικας δεν είναι δυνατόν να περιλαμβάνει μόνο το κείμενο αυτό. Ας σημειωθεί ότι η *Γραμματική Τέχνη* στην έκδοση του Bekker καταλαμβάνει περίπου δεκαπέντε σελίδες. Το δεύτερο στοιχείο που φαίνεται να διαφεύγει της προσοχής του Ιωάννη Σακκελίωνα είναι η ερωταποκριτι-

31. Πρβλ. Δ. Σοφιανού, «Τὸ χρονικὸ τῆς Κρατικῆς ἐπιχείρησης τοῦ 1882 (Αὐγ.) καὶ τῆς ἀρπαγῆς καὶ μεταφορᾶς τους στὴν Ἀθήνα 104 χειρογράφων τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Μετεώρου (Μεταμορφώσεως)», *Μετέωρα* (2004) 5–17.

32. Βλ. Δ. Σοφιανού – Φ. Δημητρακόπουλου, *Τα χειρόγραφα τῆς μονῆς Δουσίκου-Αγ. Βησσαρίωνος*, Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα 2004.

33. Ιωάν. Σακκελίων, *Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος*, Ἐν Ἀθήναις 1892, σ. 190, ὅπου αναφέρεται κατὰ λέξη: «Τεῦχος ἐκ χάρτου βαμβακίνου μῆκ. 0,27, πλάτ. 0,20 κατὰ τὴν ΙΕ' ἐκατονταετηρίδα γεγραμμένον, ἐκ φύλλων δὲ συγκεϊμένον 128. Ἐπιγέγραπται: 'Διονυσίου τοῦ Θρακῆς Γραμματικῆς ἤς προηγείται ἐν ἐπιτόμῳ ὁ βίος αὐτοῦ'».

34. Βλ. Δ. Σοφιανού – Φ. Δημητρακόπουλου, ὁ.π., σ. 238.

κή κατάταξη του υλικού που ουσιαστικά είναι – κατά τη γνώμη μου – και το ιδιάζον χαρακτηριστικό του εν λόγω κώδικα. Συγκεκριμένα, δεν έχουμε μπροστά μας ένα χειρόγραφο της *Γραμματικής του Διονυσίου του Θρακός*, αλλά κυρίως έναν κώδικα-συμπλήμα γραμματικού περιεχομένου που αφετηρία του είναι ο πατήρ της *Γραμματικής Τέχνης* κατά τους Βυζαντινούς και το κύριο σύγγραμμά του, που είναι η *Γραμματική του Τέχνη* για τον λόγο αυτό, ο κώδικας αρχίζει με τον βίο του Διονυσίου του Θρακός. Έτσι, πάνω στο σταθερό θεωρητικά υπόβαθρο της *Γραμματικής του Διονυσίου* χτίζεται μία γραμματική πραγματεία με την καταγραφή ποικίλων σχολίων που δίδονται με την ερωταποκριτική μέθοδο.

Αναφορικά με το περιεχόμενο του κώδικα πρέπει να προσθέσουμε ότι η γραμματική ύλη που εκτίθεται ακολουθεί την κλασική κατηγοριοποίηση της βυζαντινής περιόδου και κυρίως αυτήν του Θεοδοσίου όσον αφορά στους κανόνες των ονομάτων (αρσενικών, θηλυκών και ουδετέρων), αφού κάνει αποδεκτή τη διαίρεση των ουσιαστικών σε 56 κλίσεις (35 αρσενικών, 12 θηλυκών και 9 ουδετέρων)· η διαίρεση βασίζεται στην κατάληξη της ονομαστικής του ουσιαστικού, ενώ η τυπολογία του πρώτου κανόνα των ονομάτων επαναλαμβάνεται σταθερά σε όλους τους κανόνες (βλ. παρακάτω παράρτημα περιεχ. του κώδικα φφ. 18ν-68r). Για τα ρήματα υιοθετείται η κατάταξη του Διονυσίου του Θρακός· έτσι, παρουσιάζονται οι συνολικά 13 συζυγίες, 6 των βαρυτόνων, 3 των περισπωμένων και 4 των εις -μι ρημάτων (βλ. φ. 100ν). Επιπλέον, στα ρήματα η σειρά των χρόνων είναι σταθερή (Ενεστώτας, Παρατατικός, Παρακείμενος, Μέσος Παρακείμενος, Υπερσυντέλικος, Μέσος Υπερσυντέλικος, Αόριστος πρώτος, Αόριστος δεύτερος, Μέλλοντας πρώτος, Μέλλοντας δεύτερος κ.λπ.), επαναλαμβάνεται ως παράδειγμα ρήματος το *τύπτω*, το οποίο απαντάται και σε πολλές προγενέστερες γραμματικές πραγματείες, προτιμάται η κάθετη κλίση των ρημάτων (π.χ. η οριστική σε όλους τους χρόνους διαδοχικά). Ο κανονιστικός και εκπαιδευτικός χαρακτήρας αυτής της γραμματικής πραγματείας εμφανίζεται επίσης από τη χρήση ρηματικών τύπων που δεν είναι σε χρήση, αλλά είναι χρήσιμοι για να διδαχθεί ο αναγνώστης τη διαμόρφωση του πλήρους κλιτικού συστήματος των ρημάτων.

Ο κώδικας 1066 ΕΒΕ κατά το εισαγωγικό μέρος του, όπου αρχικώς αναφέρονται κάποια γενικά στοιχεία για τον βίο και την προσωπικότητα του Διονυσίου του Θρακός και στη συνέχεια μία σύνοψη της γραμματικής του, φαίνεται να αρύεται το υλικό του από τον κώδικα *Guelferbytanus Gudianus* 112 του 13ου αιώνα (αριθ. 5 της δικής μας κατάταξης). Έτσι, υπάρχουν οι παρακάτω αντιστοιχίες περιεχομένου μεταξύ *Guelferbytanus Gudianus* 112 και ΕΒΕ 1066, όπως ήδη έχουν προσφάτως επισημανθεί και από τον Jean

Schneider μετά τον αρχικό γενικό συσχετισμό των δυο κειμένων που ήδη είχε επιχειρηθεί από τον Alfredus Hilgard. Συγκεκριμένα, έχουμε 3 (φ. 1r, 1-15), 4 (φ. 1r, 16-28 in.), 6 (φ. 1r, 28 med.-v, 4), 21 editionis haud simile (φφ. 17r, 13 ex.18r, 22 med.), 18 (φ. 18r, 22 ex.-v, 24).³⁵

Σε μία δειγματοληπτική προσπάθεια να προσδιορισθούν οι πηγές του χφ. 1066 EBE, είναι δυνατόν κάποιος να εντοπίσει σαφώς τα κείμενα αναφοράς του εν λόγω χειρογράφου. Έτσι, για παράδειγμα στο φ. 6v στο λήμμα-ερώτηση περί λέξεως παρατηρούμε τα εξής:

(6v) περί λέξεως: Τί ἐστι λέξις · μέρος ἐλάχιστον τοῦ κατὰ σύνταξιν λόγου καὶ τί ἐστι λόγος· πεζῆς λέξεως σύνθεσις· διάνοιαν αὐτοτελῆ δηλοῦσα· Διὰ τί πρῶτον περὶ στοιχείου ὁ τεχνικός ἔγραψεν, εἶτα περὶ συλλαβῆς· καὶ μετὰ ταῦτα καὶ περὶ λέξεως· ὅτι κατὰ τὸν ἀναλυτικὸν τῆς διδασκαλίας τρόπον, τὴν τῆς γραμματικῆς ἐξέθετο τέχνην· ὁ δὲ ἀναλυτικός, τὰ τῆ φύσει, πρῶτα προεκτίθησιν· καὶ οὕτως ἀνίησι πρὸς τὰ τῆ φύσει ὕστερα· καὶ πόσοι τρόποι διδασκαλικοί· τέσσαρες· ὀριστικός· διαιρετικός· ἀποδεικτικός, καὶ ἀναλυτικός [...]

-μέρος ἐλάχιστον τοῦ κατὰ σύνταξιν λόγου· πρβλ. Scholia Marciana

-πεζῆς λέξεως σύνθεσις· διάνοιαν αὐτοτελῆ δηλοῦσα· Dionysius Thrax- Scholia Vaticana- Scholia Marciana

-Διὰ τί πρῶτον περὶ στοιχείου ὁ τεχνικός ἔγραψεν, εἶτα περὶ συλλαβῆς· Scholia Marciana 352, 29· Διὰ τί περὶ στοιχείου πρῶτον ὁ τεχνικός ἔγραψεν, εἶτα περὶ συλλαβῆς (με αντιστροφή)

-ὅτι κατὰ τὸν ἀναλυτικὸν τῆς διδασκαλίας τρόπον, τὴν τῆς γραμματικῆς ἐξέθετο τέχνην· ὁ δὲ ἀναλυτικός, τὰ τῆ φύσει, πρῶτα προεκτίθησιν· καὶ οὕτως ἀνίησι πρὸς τὰ τῆ φύσει ὕστερα· καὶ πόσοι τρόποι διδασκαλικοί· τέσσαρες· ὀριστικός· διαιρετικός· ἀποδεικτικός, καὶ ἀναλυτικός [...]. Scholia Marciana 352, 31· ο κώδικας 1066 EBE εξομαλύνει τη σειρά των λέξεων αποφεύγοντας το υπερβατό.³⁶

35. Πρβλ. Jean Schneider, «Une collection grammaticale de la haute époque byzantine», στο συλλογικό έργο Mario de Nonno – Paolo de Paolis – Louis Holtz (εξδ.), *Manuscripts and tradition of grammatical texts from antiquity to the renaissance*, Proceedings of the Conference held at Erice, 16-23 October 1997, as the 11th course of international for the study of written records, Editioni dell' Università degli Studi di Cassino, 2000, σ. 111, υποσημ. 129. Πρβλ. επίσης, Alfredus Hilgard, *Scholia in Dionysii Thracis Artem Grammaticam* (= GG 1 3), Λευψία 1901, σ. IX, 22-23, X, 6-7, XLVI, 32-38.

36. Βλ. *Grammatici Graeci I 3* (A. Hilgard, Λευψία 1901): 1) για τα Scholia Vaticana, σ. XIX κ.ε., 2) για τα Scholia Marciana, σ. XXVIII κ.ε., 3) Jean Lallot, *La grammaire de Denys le Thrax*, CNRS, Παρίσι 1998.

Κωδικολογική περιγραφή του χφ. 1066 ΕΒΕ

Ο κώδικας αποτελείται από 128 αριθμημένα φύλλα των οποίων προηγούνται άλλα 2 φύλλα α και β. Στο 128γ τελειώνει το κείμενο, ενώ στο 128ν υπάρχουν σημειώματα περί γραμματικής και σχέδια τριών παλαμών. Μετά το φύλλο 128 διακρίνονται ίχνη δύο αποκομμένων φύλλων.

Οι διαστάσεις του χαρτιού είναι: ύψος 27,5–27,8 εκ., πλάτος 19,5 εκ., ενώ οι διαστάσεις του κειμένου είναι: ύψος 21 εκ., πλάτος 14 εκ. Το κείμενο διατάσσεται σε 38 αράδες ανά σελίδα· όμως, από το φύλλο 95γ έως το τέλος, το κείμενο γράφεται σε δύο στήλες πάλι με 38 αράδες η καθεμιά, και το πλάτος της κάθε στήλης είναι περίπου 6,2–6,5 εκ.

Τετράδια: Σύνολο φύλλων 130 = α, β + 128

10 > α, β-8 = πεντάδιο

8 > 9–16 = τετράδιο φ. 9 αριθ. τεύχ. β'

8 > 17–24 = τετράδιο <γ>³⁷

10 > 25–34 = πεντάδιο <δ>

8 > 35–42 = τετράδιο φ. 35 αριθ. τεύχ. ε'

8 > 43–50 = τετράδιο φ. 43 αριθ. τεύχ. ζ'

8 > 51–58 = τετράδιο φ. 51 αριθ. τεύχ. ζ'

8 > 59–66 = τετράδιο φ. 59 αριθ. τεύχ. <η>

8 > 67–74 = τετράδιο φ. 67 αριθ. τεύχ. θ'

8 > 75–82 = τετράδιο φ. 77 αριθ. τεύχ. ι'

8 > 83–90 = τετράδιο φ. 83 αριθ. τεύχ. ια'

8 > 91–98 = τετράδιο φ. 91 αριθ. τεύχ. ιβ'

8 > 99–106 = τετράδιο φ. 99 αριθ. τεύχ. ιγ'

8 > 107–114 = τετράδιο φ. 107 αριθ. τεύχ. ιδ'

8 > 115–122 = τετράδιο φ. 115 αριθ. τεύχ. ιε'

6 > 123–126/127–128 = εξάφυλλο φ. 123 αριθ. τεύχ. ις'

Μετά το φύλλο 128 διακρίνονται ίχνη 2 αποκομμένων φύλλων.

Γραφή

Η γραφή του κώδικα χωρίς ιδιαίτερα καλλιγραφικά στοιχεία είναι μία τρέχουσα συνηθισμένη γραφή του δευτέρου ημίσεως του 15ου αιώνα και ίσως των αρχών του 16ου αιώνα.³⁸

37. Εντός γωνιωδών αγκυλών <> σημειώνονται τα τετράδια τα οποία δεν έχουν καταγεγραμμένο αριθμό στον κώδικα.

38. Παρά τον μη συγκεκριμένο χαρακτήρα της, η γραφή του χφ. ΕΒΕ 1066 γενικώς παρου-

Στάχωση: Ξύλο με επένδυση δέρματος στην επιφάνεια του δέρματος υπάρχουν έντυπα κοσμήματα, ρόμβοι που εμπεριέχουν ανθέμια. Επίσης, στη στάχωση διακρίνονται ίχνη ελασμάτων που προφανώς χρησιμοποιούνταν για να κλείνουν και να ασφαλιζούν τον κώδικα.

Ειδικότερα στοιχεία περιγραφής του περιεχομένου του χειρογράφου Διακοσμητική μπορντούρα με κόκκινη μελάνη· τίθεται στην αρχή ο υπότιτλος: +ἀρχὴ σὺν θεῷ ἀγίῳ τῶν θηλυκῶν κανόνων

Στο 51 ν τελειώνει τους αρσενικούς κανόνες:
τέλος των αρσενικών κανόνων:

Στο 71 ν: υπάρχει ένα κενό αριστερά πάνω στη σελίδα χωρίς απώλεια κειμένου.

Σποραδικά σχόλια στο περιθώριο *marginalia*, συνήθως από την ίδια μελάνη-χέρι. Για τους αριθμούς των φύλλων χρησιμοποιήθηκε μπλε μελάνη μάλλον από μεταγενέστερο χέρι που αρίθμησε το χφ.

Με κόκκινη μελάνη σημειώνονται κεφαλαία γράμματα αρχικά ερωτημάτων-παραγράφων.

Ο αναγνώστης συναντά πολλά παρενθετα σχόλια, πριν φθάσει στα αυθεντικά κεφάλαια της Γραμματικής.

Χρονολόγηση του κώδικα 1066 της EBE

Ο κώδικας είναι, όπως έχει ήδη επισημανθεί από τον Ιωάννη Σακελλίωνα, χαρτίως, το χαρτί όμως δεν είναι ανατολικού τύπου βαμβίκινο, κατά την ορολογία που χρησιμοποιεί ο Σακελλίων, αλλά φαίνεται να είναι δυτικής προελεύσεως, πράγμα που επιβεβαιώνει και η ύπαρξη υδατινών σημείων. Πιο συγκεκριμένα, μετά την εξέταση του κώδικα εντοπίστηκε στα φύλλα του υδατόσημο παρόμοιο με αυτό του αριθμού 692 της εκδόσεως του Briquet, το οποίο

σιάζει κάποιες αδρές ομοιότητες με τον τύπο της μοναστηριακής ιταλοελληνικής (*scriptura minuscula «monasteriorum»*) του 14ου αιώνα, επιμέρους στοιχεία της οποίας αναβιώνει. Μπορούμε ίσως να εικάσουμε ότι το 1066 EBE ενδεχομένως εντάσσεται στη χειρόγραφη παράδοση των κωδίκων της Κάτω Ιταλίας. Ένα δείγμα ενός χειρογράφου που είναι γραμμένο σε αυτήν τη γραφή είναι ο κώδικας *Vaticanus Graecus 1973*, που γράφηκε στην Καλαβρία το έτος 1373. Σχετικά με αυτή τη γραφή βλ. R. Devreesse, *Les manuscrits grecs de l'Italie méridionale* (Studi e testi 183), Βατικανό 1955, σ. 41· για δείγμα αυτής της γραφής στην έκδοση της Henrica Follieri, *Codices graeci Bibliothecae Vaticanae selecti*, Apud Bibliothecam Vaticanam, Βατικανό 1969, κώδικας αριθ. 58 με το σχετικό υπόμνημα.

χρονολογείται κατά την περίοδο 1483–1509. Είναι επίσης χρήσιμο να λάβουμε υπόψη το συστηματικό που επιχειρείται για κάποια χειρόγραφα της ΕΒΕ καθώς και άλλα από την Εθνική Βιβλιοθήκη του Παρισιού που περιέχουν κείμενα της αρχαιοελληνικής γραμματείας και όλα εντάσσονται σε έναν συγκεκριμένο κύκλο κωδικογράφων. Έτσι, σύμφωνα με την άποψη του Αγαμέμνονα Τσελίκα αποδίδονται σε συγκεκριμένους Λακεδαιμόνιους κωδικογράφους της διασποράς, που έζησαν κατά τον 15ο αιώνα, τα χειρόγραφα ΕΒΕ 1068 (Νικόλαος Μελαγχροινός), ΕΒΕ 1056 και μέρος του 1097 (Δημήτριος Τριβώλης), ΕΒΕ 1057 (Γεώργιος Μόσχος).³⁹ Είναι πιθανόν το χειρόγραφο της μελέτης μας, δεδομένης και της χρονολόγησής του κατά τα τέλη του 15ου αιώνα, να εντάσσεται στον κύκλο των χειρογράφων των Λακεδαιμόνιων κωδικογράφων.

Συμπεράσματα

Τα Γραμματικά Ερωτήματα είναι μια παιδαγωγική μέθοδος κατάταξης της γραμματικής ύλης που δεν εντοπίζεται μόνο στο Βυζάντιο αλλά και κατά την περίοδο της ύστερης αρχαιότητας οι πάπυροι που χρονολογούνται κατά τον 3ο και 4ο αιώνα μ.Χ. και διασώζουν γραμματικά κείμενα σε τέτοια μορφή μαρτυρούν την πρώιμη εμφάνιση ανάπτυξη του είδους. Δεδομένης της συγγραφής εγχειριδίων γραμματικής με τον κλασσικό τρόπο κατάταξης του υλικού φαίνεται ότι τα γραμματικά ερωτήματα συγγράφονται παράλληλα για να απευθυνθούν στο σχολικό περιβάλλον και να καλύψουν τις ανάγκες της εκπαίδευσης ίσως πρόκειται για μια εκδοχή εκλαϊκευτικής γραμματικής που συναντάται ακόμη και στο πρόσφατο σε εμάς παρελθόν στα χειρόγραφα των Μετεώρων (Αγ. Στεφάνου, κώδικας αριθ. 146 του 1828). Εξάλλου, δεν μπορεί να αγνοήσει κανείς την ευρέως διαδεδομένη χρήση των γραμματικών ερωτημάτων σε γραμματικού περιεχομένου πραγματείες της Δύσης, η οποία παρατηρείται ήδη από την ύστερη αρχαιότητα (4ος αιώνας Donatus, *Ars Minor*) έως και την αναγέννηση, όταν εγχειρίδια γραμματικής γράφονται σε δίγλωσση ελληνολατινική μορφή και χρησιμοποιούν την ερωταποκριτική μέθοδο (πρβλ. *Ερωτήματα του Μανουήλ Χρυσολωρά*).

Ο κώδικας 1066 της ΕΒΕ, μεταξύ αρκετών άλλων κωδίκων, περιέχει ένα δείγμα γραμματικής πραγματείας με γραμματικά ερωτήματα. Ανήκει στο τέλος του 15ου αιώνα και εντάσσεται, ως φαίνεται, στην αναβίωση των γραμματικών ερωτημάτων κατά την υστεροβυζαντινή περίοδο που συνεχίζεται με επιτυχία και κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο, μετά τη συγγραφή σημαντικών

39. Πρβλ. Αγαμ. Τσελίκα, *Θέματα Ελληνικής Παλαιογραφίας. Λακεδαιμόνιοι Βιβλιογράφοι του 15ου αι. (Συμβολή στην έρευνα του έργου τους)*, Αθήνα 2004, σ. 173–182.

μελετών γραμματικής που υιοθετούν αυτή τη μέθοδο, όπως τα *Ερωτήματα* του Χρυσολωρά. Ήδη από τα εισαγωγικά στοιχεία που αφορούν στον βίο και την προσωπικότητα του Διονυσίου του Θρακός και τη σύνοψη της *Γραμματικής* του αντιλαμβανόμαστε ότι το εν λόγω χειρόγραφο σχετίζεται στενά και αντλεί από τον κώδικα Guelferbytanus Gudianus 112 του 13ου αιώνα. Επίσης, σε άλλα σημεία εντοπίζουμε σχέση στενή του 1066 EBE με τα Scholia Vaticana καθώς και τα Scholia Marciana.

Κατά συνέπεια, η εν λόγω γραμματική πραγματεία φαίνεται ότι, παρά τη χρονολόγησή της κατά τα τέλη του 15ου αιώνα, δεν επηρεάζεται ως προς το περιεχόμενο από την κατάταξη των ουσιαστικών σε 10 κλίσεις, που εισάγει μαζί με άλλους συγχρόνους του ο Μανουήλ Χρυσολωράς, αλλά διατηρεί την κλασική διαίρεση των 56 κλίσεων που ανάγεται στον Θεοδόσιο τον Αλεξανδρινό και άρα αναφέρεται στην πριν από τον Χρυσολωρά γραμματική παράδοση. Είναι ενδεχόμενο ότι συντάσσεται κατά τα τέλη του 15ου αιώνα σε μορφή ερωταποκρίσεων εξαιτίας της αναβίωσης αυτής της μεθόδου που επιτυγχάνεται με την έκδοση των *Ερωτημάτων* του Χρυσολωρά, αλλά οι καινοτομίες του Χρυσολωρά στην κωδικοποίηση και την παρουσίαση του υλικού δεν γίνονται αμέσως αποδεκτές.

Αν με περαιτέρω έρευνα μπορούμε να θεμελιώσουμε την άποψη ότι τα *Γραμματικά Ερωτήματα* όντως αποτελούν ευρέως διαδομένη μέθοδο διδασκαλίας της γραμματικής κατά την περίοδο της ύστερης αρχαιότητας, εφόσον τα δείγματα ερωταποκριτικών γραμματικών πραγματειών, που ήρθαν στο φως με τους ήδη δημοσιευθέντες παπύρους αλλά και με τους παπύρους που η δημοσίευσή τους θα ακολουθήσει τα επόμενα χρόνια, δεν αποτελούν μεμονωμένες περιπτώσεις αλλά παραδείγματα μιας γενικευμένης διδακτικής μεθόδου, τότε μπορούμε να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα ότι η εξάρτηση από βασικά έργα της ύστερης αρχαιότητας που χαρακτηρίζει όλη την περίοδο της βυζαντινής αυτοκρατορίας ισχύει σαφώς και στην περίπτωση των σχολικών εγχειριδίων γραμματικής και εν γένει των γραμματικών πραγματειών που ήταν γραμμένες σε ερωταποκριτική μορφή.⁴⁰

40. Πρβλ. Hunger, 2, σ. 386.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΩΔΙΚΑ⁴¹

(1r) Ἰησοῦ μου βοήθη⁴² μοι (in margine superiore) Γένος διονυσίου τοῦ Θρακός · τοῦ τὴν τέχνην συγγραψαμένου τὴν γραμματικ(ήν). Διονύσιος ὁ θραξ · ὁ τ(ήν) τέχνην συγγραψάμ(εν)ος τ(ήν) γραμματικ(ήν) · τὸ μ(έν) γένος ἦν βυζάντιος · ἐκαλεῖτο δὲ θραξ τῷ μείζονι τῆς χώρ(ας) κοσμούμ(εν)ος ὀνόμ(α)τ(ι)· ἐγένετο δὲ ἄγαν σπουδαῖος καὶ πολυμαθῆς ὥστε πάντ(ας) ὑπερβαλέσθαι τοὺς κατ' αὐτόν · σφόδρα δὲ κατορθώσας τ(ήν) γραμματικ(ήν) τέχνην · οὐκ ἠθέλησε μόνος τ(ήν) ταύτης ἔχειν ἀπόλαυσιν · οὔτε μέχρι τῆς οἰκεί(ας) ψυχῆς ἔστησε τὴν ὠφέλειαν · ἀλλὰ φίλος ὢν, καὶ ἄφθονος εἰς ὑπερβολ(ήν), ἐσπουδάσ(εν) εὐεργέτης τῶν σπουδαζομένων γενέσθαι θεμέλιον γὰρ τοῖς νέοις εἰσαγωγί(κ)ην συγγραψάμ(εν)ος τέχνην) · πᾶσαν δὲ αὐτὴν ποιησάμενος δυσκολί(ας) ἐκτός · ἴνα μὴ τῇ δυσκολία φευκτέα τυγχάνη ποθεινὴ δὲ μᾶλλον τοῖς ἐντύγχανουσιν ὑπάρχη · πεποιήκ(εν) αὐτὴν πολλῇ χρυσάμενος ἀκολουθία, καὶ τάξει · καὶ πρῶτον μὲν ὀρίζεται τί ἐστὶ γραμματικὴ · ἔπειτα διέξερχετ(αι) περὶ τῆς ἀναγνώσεως · περὶ τ(ῶν) συλλαβ(ῶν) · αἴτινες καὶ αὐταὶ ἐκ τῶν στοιχεί(ων) συνίσταντ(αι) · εἶτα καὶ περὶ αὐτῶν διεξεληθῶν · καὶ πόσα τέ ἐστὶ καὶ πόσαχ(ῶς) διαιρεῖται, μετέρχετ(αι) διδασκαλικ(ῶς) καὶ ἐπὶ τὰ ὀκτώ μέρη τοῦ λόγου · δι ὧν ἢ πᾶσα κ(α)τ(α)λαμβάνεται τέχνη · καὶ μ(ε)τ(ὰ) πολ<λ>τῆς σαφηνεί(ας) ἐκάστου ὄρον⁴³ ἐκθέμενος · καὶ ὅπ(ως) δεῖ ταῦτ(α) μαθεῖν) συνέταξεν · καὶ γὰρ πρέπον τοῖς εἰσαγωγικοῖς, καὶ σιωπᾶν καὶ κ(α)τ(α)λιμπάν(ειν) τὰ δύσκολα καὶ τὴν αὐτῶν δυνάμειν ὑπερβαίνοντα · καὶ οὕτω κατ' ὀλίγον οἱ τῆς τέχνης ἀπτόμενοι, τὰ ὀδηγοῦντα προοίμια τ(ῶν) κανόνων μανθάνουσι · δεῖ τοίνυν πρῶτον εἶρεῖν, περὶ τοῦ π(ῶς) cύν-

41. Τα σύμβολα που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταγραφή εἶναι τα παρακάτω:

{ } γράμματα ἢ λέξεις που ἔχει διαγράψει ὁ γραφέας.

() γράμματα, καταλήξεις ἢ συντομογραφίες που ἀναλύονται.

[] γράμματα ἢ λέξεις που ἔχουν φθαρεῖ ἢ εἶναι ἀμφίβολης ἀνάγνωσης.

< > γράμματα ἢ λέξεις που συμπληρώνονται για τὴν ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου.

|| γράμματα ἢ λέξεις που πρέπει να οβελιστοῦν.

||| γράμματα που ἔχουν γραφεῖ στο διάστιχο.

42. lege: βοήθει.

43. lege: ὄρου.

στι⁴⁴ ὁ ἀλφάβητος τ(ῶν) παρὰ τοῖς ἔλλησι στοιχείων, ἦν ἐτυμολογία τοῦ ἄλφα · ἐβραϊ(ῶν) πρώτῳ στοιχείον ἐρμηνεύετ(αι) μάθησις · ἐντελλομένη τῷ εἰσαγομένῳ ται καὶ λέγουσα, μάθε · ἀφ' οὗ τὸ ἄλφε · καὶ αὐτοὶ μίμησάμενοι τὸ ἄλφεν κεκλήκασιν · ἐνέφωνήθη ἡ φράσις τῆς ἐρμηνεί(ας) τῆς ἐβραϊδος τῆ ἑλληνικῆ διαλέκτῳ ἀλλὰ καὶ ὡς πρώτου ὄντ(ως)⁴⁵ στοιχείου τοῦ ἄλφα · καὶ ἐκ θεοῦ δοθέντος τῷ γένει τ(ῶν) ἀν(θρώπ)ων · τοῦ ανοιξαι τὸ στόμα εἰς κύνεσιν τῶν γραμμ(ά)τ(ων) · μανθανόντ(ων), διὰ μεγάλου. ἀνοίγματος τοῦ στόματος ἐκφωνεῖται · οὕτ(ως) τὰ γράμματα εἶχον οἱ Ἕλληνες · ἀλλὰ διὰ φοινίκων γραμμ(ά)τ(ων), ἔλεγων. τὰ αὐτῶν γράμματ(α) · καὶ γὰρ αὐτὰ τα φοινίκια τοῖς ὀνόμασιν, ὡς καὶ τὰ ἐβραϊκὰ κ(α)τ(ὰ) μίμησιν τῶν ἐβραίων {ἐβραίων} εὐρέθ(ησαν) · παλαμήδης δὲ ὕστερον ἐλθὼν · καὶ ἀρξάμ(εν)ος ἀπὸ τοῦ ἁ β, δεκα ἕξ μόνα τοῖς ἔλλησιν εὔρε στοιχεῖα · α · β · γ · δ · ε · ι · κ · λ · μ · ν · ο · π · ρ · σ · τ · υ · προσέθηκε δὲ αὐτοῖς κάδμος ὁ μιλῆσιος, γράμματα γ · θ · φ · χ · καὶ τῷ γῶ τῷ χρόνῳ τοῖς δεκα ἑννέα ἐχρῶντο · ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι τ(ῆν) ψαλίδα σπαλίδα ἔλεγον διὰ τὸ μὴ ἐχ(εῖν) τὸ ψ · ἀλλὰ πολλὰ ῥήματα οὕτῳ ἐξεφώνουν καὶ ἔγραφον · μετὰ ταῦτα δὲ, σιμωνίδης ὁ χίος εὐρῶν προσέθηκε δύο · η καὶ ω μέγα · ἐπίχαρμος δὲ ὁ σῦρακούσιος τρία· ζ · ξ · φ · καὶ οὕτ(ως) ἐπληρώθη(σαν) τὰ κδ στοιχεῖα · δεῖ δὲ εἰπ(εῖν) καὶ τὰ ὀνόματα τ(ῶν) εἰκοσιτεσσάρ(ων) στοιχείων · ἁ · φωνῆεν δίχρονον προτακτικὸν τοῦ ι καὶ τοῦ υ· β · σύμφωνον ἄ[[μ]]φωνον μέσον τοῦ π καὶ φ · γ · σύμφωνον ἄ[[μ]]φωνον μέσον τοῦ κ καὶ χ· δ · σύμφωνον ἄ[[μ]]φωνον, μέσον τοῦ θ καὶ τ · ε φωνῆεν βραχύ · προτακτικὸν τοῦ ι καὶ υ· ζ σύμφωνον ἡμίφωνον διπλοῦν· η · φωνῆ(εν) μακρόν · προτακτικὸν τοῦ ι καὶ υ· θ · σύμφωνον · ἄφωνον · δασύ · ἀντιστοιχοῦν τῷ τ · ι φωνῆ(εν) δίχρονον · ὑποτακτικόν· κ· σύμφωνον · ἄφων(ον) · φιλόν· λ · σύμφωνον, ἡμίφωνον. ἀμετάβολον, καὶ ὑγρόν· μ · σύμφωνον ἀμετάβολον καὶ ὑγρόν· ν · σύμφωνον, ἀμετάβολον ἡμίφωνον καὶ ὑγρόν· ξ σύμφωνον. ἡμίφωνον διπλοῦν· ο, φωνῆ(εν) βραχύ · προτακτικὸν τοῦ ι καὶ υ· π σύμφωνον ἄφωνον φιλόν· ρ σύμφωνον, ἡμίφωνον · ἀμετάβολον (1ν) σ σύμφωνον ἡμίφωνον · ἄσημον· τ · σύμφωνον · ἄφωνον · φιλόν· υ δίχρον(ον) ἀμετάβ(ο)λλ(ον) · προτακτικὸν τοῦ ι · ὑποτακτικὸν τοῦ ο· φ σύμφων(ον), {ἀμετάβολον} ἄφωνον⁴⁶ δασύ · ἀντιστοιχοῦν τοῦ π· χ σύμφων(ον) ἄφωνον δ(α)σ(ύ) · ἀντιστοιχοῦν τοῦ κ· ψ σύμφων(ον) ἡμίφωνον διπλοῦν· ω φωνῆεν μακρόν · καὶ προτακτικὸν τοῦ ι καὶ υ:-

44. lege: συνέστη.

45. lege: ὄντος.

46. Η λέξη συμπληρώνεται στο κείμενο από την παραπομπή στο επάνω περιθώριο του φύλλου.

- (1v) + ἀρχ(ῆ) σὺν θ(ε)ῶ τῶν ἐρωτημ(ά)τ(ων): τῆς γραμματικῆς εἰμὶ τέχνης πωξιόν · εὐληπτον εὐσύνοπτον ἐστενωμένον · σαφὲς καθαρὸν εὐκρινες γεγραμμένον · πρὸς πεῦσιν ἰθύνουσας εἰς ἀποκρίσεις · ὁ γὰρ τρόπος φέριστος εἰς τὸ συνέχειν ἅπαν λόγου μάθημα τοὺς λογεμπόρους:-
- (1v) <περὶ προσωδιῶν> (αρχ.) Πόσαι προσωδίαι, δέκα · τί καὶ τί · ὀξεία · βαρεία · πε(ρι)σπωμένη · ... τί ἐστὶ συνέπεια... τί ἐστὶ προσωδία... τί ἐστὶ τόνος... τί ἐστὶν ἀπόστροφος... (τελ.) ...διὸ καὶ κάτωθ(εν) τῶν λέξεων τίθεντ(αι):
- (2v) περὶ τέχνης: (αρχ.) Τί ἐστὶ τέχνη, σύστημα ἐκ καταλήψεων ἐγγεγυμνασμένων, πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ... (τελ.) ...τὸ δὲ εἰδικόν, ὁ γενικὸς λόγος · τὸ δὲ τελικόν, ὁ τεχνικὸς λόγος καὶ ἀσολοικὸς καὶ ἀβάβαρος:-
- (3r) περὶ γραμματ(ικῆ)ς:- (αρχ.) Τί ἐστὶ γραμματική · ἐμπειρία τ(ῶν) παρα ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγομένων: ἄλλως · τέχνη διδάσκουσα ἡμᾶς τα νοούμενα, ὀρθῶς κατὰ λέξιν γράφειν: ἄλλ(ως) · τέχνη θεωρητικῆ, καὶ πρακτικῆ τὸ εὖ λέγειν καὶ γράφειν διδάσκουσα ἡμᾶς... (τελ.) ...Τί ἐστὶν ἐμπειρία · ἡ ἄλογος τριβή · ἥτοι ἀναίτιος(ς) γνῶσις:
- (3r) πε(ρι) ἀναγνώσεως (in margine sinistra) (αρχ.) Τί ἐστὶν ἀνάγνωσις · ποιημ(ά)τ(ων) ἢ συγγραμμ(ά)τ(ων) ἀδιάπτωτος προφορά: πῶς ἀναγνωστέον · καθ' ὑπόκρισιν · κατὰ προσωδίαν · ἤγουν κατὰ τόνον, κατὰ διαστολήν · ἐκ μὲν γὰρ τῆς ὑποκρίσε(ως) τὴν ἀρετὴν · ἐκ δὲ τῆς προσωδι(ας) τὴν τέχνην · ἐκ δὲ τῆς διαστολῆς, τὸν περιεχόμενον νοῦν ὀρῶμ(εν)... (τελ.) ...καὶ τοὺς σολοίκους ἦν λάβωσὶ περνώσὶ τοὺς φρύγας εἰς μίλητον ἀλφιτεύσοντες:
- (3v) ἔτι, περὶ ἀναγνώσεως:- (αρχ.) Τί ἐστὶν ἀνάγνωσις · ποιημ(ά)τ(ων) ἢ συγγραμμ(ά)τ(ων) ἀδιάπτωτος προφορά · ἄλλ(ως) · ἢ τῶν πρώτων μαθημ(ά)τ(ων) τῆς ψυχῆς ἀναγνώρισις... (τελ.) ...Τί ἐστὶν ἀπήχησις · ὁ ἦχος καὶ ἡ προφορά · καὶ ἡ ἐκφώνησις:-
- (3v) περὶ στίγμης: (αρχ.) Τί ἐστὶ στιγμή · διανοί(ας) ἀπηρτίεμένης, σημειῶν... (τελ.) ...Πόθ(εν) στιγμή · παρὰ τὸ στίζω στίξω στιγμή, στήσι γὰρ τὴν φωνήν:
- (4r) πε(ρι) ῥαψωδί(ας):- (αρχ.) Τί ἐστὶ ῥαψωδία · μέρος ποιήματος · ἐμπεριειληφὸς τινὰ ὑπόθεσιν... (τελ.)... διὰ τὸ τὴν ἐρμογήν αὐτ(ῶν), τῷ χρόνῳ διασπασθῆναι:
- (4r) περὶ στοιχείου:- (αρχ.) Τί ἐστὶ στοιχεῖον · ἡ πρώτη καὶ ἀμφῆς τοῦ ἀν(θρώπ)ου φωνή... (τελ.) ...ἐκ δὲ τῆς ἀφῆς, τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ θερμόν:-

- (6r) *περί σύλλαβης: (αρχ.)* Τί ἐστι σύλλαβή · σύλληψη συμφών(ων) μετὰ φωνήεντος ἢ φωνηέντ(ων), οἶον... (τελ.) ...νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰσχὴ πίνοντά περ ἔμπης:
- (6v) *περί λέξεως: (αρχ.)* Τί ἐστι λέξις · μέρος ἐλάχιστον τοῦ κατὰ σύνταξιν λόγου... (τελ.) ...τὰ δὲ περιεχόμενα, οὐ κλίνονται:
- (6v) *περί ὀνόμ(α)τος: (αρχ.)* Τί ἐστὶν ὄνομα · μέρος λόγου πτωτικόν · σῶμα ἢ πράγμα σημαῖνον... (τελ.) ...τῆς διαθέσεως οὐκ ἐμνημόνευσεν · ὅτι οὐ παντὶ ὀνόματι διαθέσεις λέγεται · πάνυ δὲ ὀλίγοις:
- (11r) *περί ῥήματος:- (αρχ.)* Τί ἐστὶν ῥῆμα · λέξις ἄπτωτος · ἐπιδεκτικὴ χρόνων τὲ καὶ προσώπ(ων)... (τελ.) ...διαλαβεῖν περὶ) τινος τ(ῶν) ἐπικειμ(ένων):
- (13r) *περί μετοχῆς:- (αρχ.)* Τί ἐστι μετοχή · λέξις μετέχουσα τῆς τ(ῶν) ῥημ(ά)τ(ων) καὶ τῆς τῶν ὀνομ(ά)τ(ων) ιδιότητος... (τελ.) ...οἶον, τύπτων, τύψας:-
- (13r) *περί ἄρθρου:- (αρχ.)* Τί ἐστὶν ἄρθρον · μέρος λόγου πτωτικόν · προτασσόμενον τῆς κλίσεως τῶν ὀνομ(ά)τ(ων) καὶ ὑποτασσόμε(εν)ον... (τελ.) ...καὶ μῆτε τὰ προτακτικὰ ὀνόμασι συναρτώμενα, μῆτε τὰ ὑποτακτικὰ ῥήμασι:
- (13v) *περί ἀντωνυμί(ας): (αρχ.)* Τί ἐστὶν ἀντωνυμία · λέξις ἀντὶ ὀνόματος παραλαμβάνομένη · προσώπων ὠρισμέν(ων)... (τελ.) ...τοῦ ὄνομα μόνως εὐρισχομένου:
- (14r) *περί προθέ(σεως): (αρχ.)* Τί ἐστι πρόθεσις · λέξις προτιθέμενη πάντ(ων) τῶν τοῦ λόγου μερ(ῶν) · ἐν τε συνθέσει καὶ συντάξει... (τελ.) ...ἢ πρόθεσις, προτίθεται τοῦ ἐπιρρήματος · ὅτι ἡ πρόθεσις ἐν διαστάσει οὔσα, ὄνομα ζητεῖ ὧ συνταγῆσεται) · τὸ δὲ ἐπίρρημα, ἢ κ(α)τ(α) ῥήματος λέγεται, ἢ ἐπιλέγεται ῥήματι:
- (15v) *περί ἐπιρρήματος: (αρχ.)* Τί ἐστὶν ἐπίρρημα · Μέρος λόγου ἄκλιτον · κ(α)τ(α) ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι... (τελ.) ...ἔγγον ἐν ἀθήναις · εἰς ἀθήνας · ἐξ ἀθηνῶν · οὔτ(ως) καὶ πάντα τὰ ὅμοια:
- (16r) *περί συνδέσμου: (αρχ.)* Τί ἐστι σύνδεσμος · λέξις συνδέουσα διάνοιαν, μετ(α)τάξεως · καὶ τὸ τῆς ἐρμηνεί(ας) κεχηγνός δηλοῦσα... ποσαχ(ῶς) ὁ σύνδεσμος · ὀκταχῶς... ποῖοι εἰσὶν οἱ συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι... μεν · δε · τε · και... ποῖοι εἰσὶν οἱ διαζευκτικοί... ἢ · ἦτοι... (κολοβό)
- (;) φύλλο/α ἐκπεσόντα. Περιλαμβανόνταν ἀσφαλῶς τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἄνωθεν παραγράφου «περὶ συνδέσμου», δηλαδή ἡ ἀνάλυση τῶν συναπτικῶν, παρασυναπτικῶν, αἰτιολογικῶν, ἀπορρηματικῶν, συλλογιστικῶν καὶ παραπληρωματικῶν συνδέσμων, ποὺ προαναφέρονται, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς παραγράφου «περὶ μέτρου», τὸ τέλος τῆς ὁποίας

- φαίνεται στο επόμενο αριθμημένο φύλλο του κώδικα (17r) ...Ταῦτα ἐν ὀλίγῳ, περὶ μέτρου · καὶ ὅσον ἄκρω δακτύλῳ τῆς τούτου γνώσεως) τὸν ἐντυχόντα γεύσασθαι:-
- (17r) περὶ τρόπ(ων) ποιητικῶν: (αρχ.) Πόσοι τρόποι ποιητικοί · εἰκοσιεπτὰ: τί καὶ τί · ἀλληγορία, κατάχρησις... (τελ.) ...οἶον, ὁ δεῖνα καλῶς ἐντευθὲν ἀπῆλθε · καλ(ῶς) βιούσ · πρῶτον γάρ ἐστὶ τὸ βιοῦν, καὶ οὕτως τὸ ἀποθανεῖν:
- (18r) περὶ ὀρθογραφίας: (αρχ.) Πόσα σημαίνει τὸ τῆς ὀρθογραφί(ας) ὄνομα · δύο · τ(ῆν) ὀρθῶς γεγραμμένην λέξιν, καὶ τὸν ἐπὶ ταύτῃ λεγόμενον κανόνα... (τελ.) ...οὐτ(ως) αὐτὸ βούλεται γράφεσθαι ἢ παράδοσις:-
- (18v) περὶ συντάξεως · (αρχ.) κανὼν ἄ: πᾶν σύμφωνον · μεταξύ δύο φωνηέντων ἐν μιᾷ λέξει τῷ δευτέρῳ ἀκολουθεῖ... (τελ.) ...καν(ῶν) ἡ':- Τὰ ἄφωνα πρὸ τ(ῶν) ἀμεταβόλων, ἐν συνθέσει εἰσὶ · τὰ δὲ ἀμετάβολα πρὸ τ(ῶν) ἀφών(ων), ἐν παραθέσει:-
- (18v) ἀρχὴ εὐν θ(ε)ῶ τῶν ἀρσενικῶν κανόνων:- (αρχ.) Τί ἐστὶ κανὼν · λόγος ἔντεχνος δηλωτικός · ἀπευθύνων ὁμοίτητι πρὸς τὸ καθόλου, τὸ διεστραμμέν(ον) των λέξεων... τί ἐστὶν εἰσαγωγή... (τελ.) ...τί ἐστὶν ἐπιτομὴ · σύντομος τῶν κεφαλαί(ων) παράδοσις(ι):
- (19r) καν(ῶν) ἄος: (in margine destra) (αρχ.) Ὁ αἴας τοῦ μέρ(ους) λόγου ἐστίν · ὀνόμ(α)τος · καὶ τί ἐστὶν ὄνομα... τοῦ γένους... τοῦ εἴδους... τοῦ εἴδους τῶν παραγῶγων... τοῦ σχήματος... τοῦ ἀριθμοῦ... τοῦ προσώπου... ὁ αἴ(ας) ποι(ας) πτώσεως... Πόθεν αἴας... Τί ἐστὶν ἄρθρον... καὶ πόσα ἄρθρα... εσημεῖται τὸ μέγας, λαας... τοῦ αἴαντος ὁ τόνος... ἢ δοτική τῶν ἐνίκων: τῷ αἴαντι... ἢ αἰτιατική · τὸν αἴαντα... ἢ κλητική · ὦ αἴαν... + ἢ εὐθεῖα τῶν δυϊκῶν... ἢ γενική καὶ δοτική... + ἢ αἰτιατική τ(ῶν) δυϊκῶν... + ἢ κλητική τ(ῶν) δυϊκῶν... + ἢ εὐθεῖα τ(ῶν) πληθυντικ(ῶν)... + ἢ γενική τ(ῶν) πληθυντικῶν... προσθέσει του ἰ ποιεῖ τ(ῆν) δοτικ(ῆν) τῶν πληθυντικῶν... ἢ αἰτιατική τῶν πληθυντικῶν... ἢ κλητική... παράδειγμα: πόθεν θάας... πόθεν ὕας... παράδειγμα: πόθεν κάλχας... παράδειγμα: πόθεν γίγασ... παράδειγμα: πόθεν μάμας... παράδειγμα: πόθεν θεί(ας)... πόθεν ποίασ... πόθεν ἰμάσ... παράδειγμα: Πόθεν πολυδάμασ... πόθεν ἀλέφασ... (τελ.) ...ἐλέφας: εἰς τὸ λε ὀξεῖα · διατί · ἐπάνω βραχεί(ας) πε(ρι)σπωμένη ὀ τίθητ(αι):
- (25v) κανὼν δευτερος:- (αρχ.) Ὁ κοχλίας · τοῦ εἴδους τῶν παραγῶγων · ῥηματικῶ · πόθεν κοχλίας · παρὰ τὸ κόχλω τὸ γυρίζω...⁴⁷ παράδειγ-

47. Σε ὅλα τα ὀνόματα ἀκολουθεῖται ἡ ἴδια σειρά κλίσης (ενικός, δυϊκός, πληθυντικός) ὅπως φαίνεται παραπάνω στον πρῶτο κανόνα: «αἴας».

- μα:- Πόθεν αινείασ... (τελ.) ...όξειαν · Διάτί · μακρά πρὸ μακροῦς) οὐ
περισπᾶται:-
- (27v) καν(ών) γ:- (αρχ.) Ὁ λάχης · ποίου εἶδ(ους) τῶν παραγῶγων ·
ῥηματικοῦ: ποίου σχήματος · ἀπλοῦ... παράδειγμα:- Πόθεν λέβησ...
παράδειγμα: (in margine destra) Πόθεν κέβησ... (τελ.) ...τοῖς κέβησι ·
τ(οῦς) κέβητας · ὦ κέβητες:-
- (28r) καν(ών) δος:- (αρχ.) Ὁ χρύσης · ποίου εἶδ(ους) τῶν παραγῶγων ·
παρωνύμου: πόθεν χρύσης · παρὰ τὸ χρυσοῦ... παράδειγμα: Πόθεν
πέροση... παράδειγμα: (in margine superiore) πόθεν γέτης... παρά-
δειγμα: Πόθεν θύτης... παράδειγμα: Πόθεν δεσπότης... παράδειγμα:-
Πόθεν ἀκοίτης... παράδειγμα: πόθεν ἴτης... (τελ.) ...τὸ δὲ μειρείτης, ὁ
κοχλί(ας), [...]
- (30r) καν(ών) ε (in margine destra): (αρχ.) Ὁ Δημοσθένης · ποίου εἶδους τῶν
παραγῶγων · παρωνύμου: ποίου σχήματος · συνθέτου... Τὸ ἀττικόν ·
καὶ Δημοσθένην μετὰ του ν... παράδειγμα: Πόθεν ἀντισθένης... (τελ.)
...πα(ρὰ) δὲ τοῖς δωριεῦσιν, εἰς τὴν εὐ δίφθογγον · ὡς τὸ ἐμέο, ἐμεῦ:
- (32v) Κανὼν ἔκτος · (αρχ.) ὁ ἥρακλῆς · τοῦτο τὸ ὄνομα καὶ τὰ ὅμοια
αὐτῷ, εὐθει(ας) ἔχει δύο · μίαν ἐντελῆ τὴν ἥρακλέης, καὶ μίαν συνη-
ρημένην, τὴν ἥρακλῆς... (τελ.) ...τοῖς ἥρακλῆσι · τοῖς ἥρακλῆας · ὦ
ἥρακλῆες:-
- (33r) Κανὼν ἔβδομος · (αρχ.) ὁ πάρις · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων · πα-
ρωνύμου καὶ ῥηματικοῦ: πόθεν) πάρις · παρὰ τοῦ παρίεναι τὸν μέρος
· τουτέστιν, ἐκφυγεῖν τὸν θάνατον... παράδειγμα: πόθεν ἄδωνισ... (τελ.)
...οὐκ ἔστι γὰρ τάσις, πρὸ τριῶν συλλα(βῶν) · οἶον · φίλημα · φιλή-
ματος · ἄδωνισ · ἄδωνιδος:-
- (33v) Κανὼν ὄγδος · (αρχ.) ὁ ὄφης · ποίου εἶδους τῶν ὑποπεπτωκότ(ων) τῷ
ὀνόματι · προσηγορικοῦ. Τί ἐστὶ προσηγορικόν... παράδειγμα:- Πόθεν
μάντις... Πόθεν ὄρνις... Πόθεν νῆϊς... (τελ.) ...ἐν τῇ συνθέσει ἀναδέχεται)
· οἶον, ἀλευρομάντις, ἀλευρομάντιδος:-
- (36r) Κανὼν ἔνατος · (αρχ.) ὁ χάρις · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων
· παρωνύμου: πόθεν) χάρις, παρὰ τὸ χάρις χάριτος, χαριτόεις...
παράδειγμα: Πόθεν τιμήεις... (τελ.) ...τὰ εἰς εἰς ὑπὲρ μί(αν) συλλαβ(ήν),
διὰ τοῦ ντ κλίνονται:-
- (36v) Κανὼν δέκατος:- (αρχ.) Ὁ πηλεύς · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων
· ῥηματικοῦ: πόθεν πηλεύς · παρὰ τὸ πάλλω... παράδειγμα:- Τί
ἐστὶ βασιλεύς... παράδειγμα: πόθεν ἀχιλλεύς... (τελ.) ...τὸ γὰρ ἦχ' ὁ
σημαί(νει) τὸ ὄπου, δασύνεται) · ὅτι κατ' ἐπέκτασιν ἐστὶ τὸ χ:-
- (38r) Κανὼν ἐνδέκατος · (αρχ.) ὁ ἡδύς · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων

- ῥηματικοῦ... παράδειγμα (in margine sinistra) Πόθεν ὠκύς... (τελ.)
...πόθεν γλυκὺς · πα(ρὰ) τὸ γλεῦκος · ὃ σημαί(νει) τὸν ἀποστάζοντα
οἶνον ἐκ τῆς ληνοῦ:-
- (38v) κανὼν ιβ:- (αρχ.) Ὁ βότρυς · ποίου εἴδους τῶν παραγῶγων · ῥημα-
τικοῦ): πόθεν βότρυς... παράδειγμα: πόθεν νέκυς... παράδειγμα: πόθεν
στάχυς... παράδειγμα: Πόθεν πῆχυς... (τελ.) ...καὶ ταῦτα ἀττικῶς κλι-
θέντα, διὰ τοῦ ε ψιλ(οῦ) καὶ τοῦ ω μεγάλου γράφοντ(αι):
- (39r) κανὼν τρισκαιδέκατος: (αρχ.) Ὁ βοῦς · ποίου εἴδους τῶν παραγῶγων
· ῥηματικοῦ... παράδειγμα:- πόθεν πούς... (τελ.) ...τὸ πο μίχρον · διατί
· ὅτι κ(α)τ(ὰ) τ(ῆ)ν παραλήγουσ(αν):-
- (40r) καν(ὼν) · ιδ: (in margine destra) (αρχ.) Ὁ πλόος · ποίου εἴδους τῶν πα-
ραγῶγων · ῥηματικοῦ... παράδειγμα: (in margine destra) Πόθεν νόος...
(τελ.) ...ὁ καν(ὼν) · τὰ εἰς οὐς συνηρημένα, τῶν ἐντελ(ῶν) φυλάσσει
τ(ῆ)ν κλίσιν:-
- (41r) Κανὼν ιε: (αρχ.) Ὁ ἰδρῶς, ποίου εἴδους τῶν παραγῶγων · παρωνύμου,
καὶ ῥηματικοῦ · πόθεν ἰδρῶς... παράδειγμα:- Ὁ ἀγνώσ... (τελ.) ...οἱ δὲ
λοιποὶ κανόνες, ὅμοιοι τοῦ ἰδρωτός:-
- (42r) Κανὼν ιστ: (αρχ.) Ὁ γέλως, ποίου εἴδους τ(ῶν) παραγῶγων · παρω-
νόμου, καὶ ῥηματικοῦ... παράδειγμα: (in margine destra) Πόθεν ἦρωσ...
(τελ.) ...πᾶ(σα) δοτικῆ πλη(θυντικῆ) · πρὸ τοῦ ἰῶτα, τὸ σ θέλει ἔχ(ειν)
ἢ δυνάμει ἢ ἐνεργεία:-
- (42v) Καν(ὼν) ιζ: (αρχ.) Ὁ μενέλαος · ποίου εἴδους τῶν παραγῶγων · παρω-
νόμου · ποίου σχήματος · συνθέτου: ποί(α)ς διαφορᾶς τῶν ὀνομάτων...
Πόθεν νικόλαος... (τελ.) ...Ἡ δοτικῆ τῶ νικόλεω · εἶπομεν ὡς πᾶ(σα)
γενικῆ · κατὰ τὰ λοιπὰ, ὁμοίως τῶ μενελάω:-
- (43v) Κανὼν ὀκτακαιδέκατος:- (αρχ.) Ὁ ἄλς, ποίου εἴδ(ους) τῶν παραγῶ-
γων · παρωνύμου καὶ ῥηματικοῦ: πόθ(εν) ἄλς... παράδειγμα:- πόθεν
τίρυνς... (τελ.) ...ὅσα μὲν ἔχει τὸ α, διὰ τοῦ τος κλίνεται(αι) · ὅσα δὲ μὴ
ἔχειν τὸ α, διὰ τοῦ θος:-
- (44r) Κανὼν ἐννακαιδέκατος · (αρχ.) ὁ ἀλκαμάν, ποίου εἴδους τῶν παρα-
γῶγων · παρωνύμου: πόθεν ἀλκμάν · παρὰ τὸ ἀκμῆ ἢ ὀξύτης καὶ ἡ
δύναμις, ἀκμάν · καὶ πλεονασμῶ τοῦ λ... παράδειγμα:- Πόθεν παιάν...
παράδειγμα: Πόθεν τιτάν... (τελ.) ...πᾶ(σα) ὀρθῆ καὶ αἰτιατ(ικῆ) μὴ
οὔσα ἀπο συναιρέσεως ὀξύνετ(αι):-
- (44r) Κανὼν εἰκοστός · (αρχ.) ὁ σωλήν, ποίου εἴδους τῶν παραγῶγων · πα-
ρωνόμου · πόθ(εν) σωλήν · παρὰ τὸ σῶν ὄλον εἶναι... παράδειγμα:-
Πόθεν ποιμήν... παράδειγμα:- Πόθεν λιμήν... (τελ.) ...ὅσα μὲν ἔχει τὸ μ ἐπ'
εὐθεί(α)ς, διὰ τοῦ ε κλίνεται(αι) · ὅσα δὲ μὴ ἔχει τὸ μ, τὸ η φυλάσσει:-

- (44v) Κανών είκοστός πρῶτος:- (αρχ.) Ὁ Ἑλληγν, ποίου εἶδουε τῶν παραγῶγων · παρωνύμου · πόθ(εν) ἔλληγν · παρὰ τὸ ἔλη ὃ σημαί(νει) τὴν θερμασίαν · ἢ παρὰ τὸ ἐλεῖν λαόν · ἤγουν λαβεῖν στρατόν... παράδειγμα:- Πόθεν τέρην... παράδειγμα: πόθεν γέρην... (τελ.) ...τὸ δὲ γέρας, παρὰ τὸ ἐρῶ τὸ ἐπίθυμῶ:-
- (45r) Κανών κβ:- (αρχ.) Ὁ Δελφίν, ποίου εἶδουε τῶν παραγῶγων · παρωνύμου: πόθεν... παράδειγμα:- Ὁ ἀκτίν... παράδειγμα:- Ὁ ῥίν... παράδειγμα:- Πόθεν τελχίν... (τελ.) ...πᾶ(σα) λέξιε ἀπὸ τῆε τε συλλα(βῆε) ἀρχομένη · ὡε εἴρηται εἰε τὸν τέρενα: μακρόν · διατί · τὸ λ καὶ τὸ χ ἐκτείνουειν αὐτό · τὰ λοιπὰ, ὡε ὃ δελφίν:-
- (45v) Καν(ὼν) κγ: (αρχ.) Ὁ φόρκυν · ποίου εἶδουε τῶν παραγῶγων · ῥηματικοῦ: πόθεν φόρκυν · παρὰ τὸ φέρ(ειν)... παράδειγμα:- Πόθεν μόσυν... παράδειγμα: Πόθεν πόλτυν... (τελ.) ...πόθεν πόλτυν · παρὰ τὸ πέλω τὸ ἀναστρέφομαι · σημαί(νει) δὲ τὸ ξυλόκαστρον:-
- (46r) κανὼν κδ: (αρχ.) Ὁ θέων · ποίου μέρουε λόγου ἐετίν · ὀνόματοε · ποίου γένουε ἀρσεν(ικοῦ): ποίου εἶδουε · παραγῶγου... πα(ρά)δειγμα) · πόθεν λέων... παράδειγμα:- Πόθεν σῶφρων... (τελ.) ...πῶε κλί(νε)τ(αι) · τοῦ σῶφρονοε · ὃ κα(νὼν) · τὰ δὲ κοινὰ τῶ γένει, διὰ τοῦ ο μικροῦ κλίνοντ(αι) · γείτονοε · σῶφρονοε:-
- (47r) κανὼν κε: (αρχ.) Ὁ κοιτῶν, ποίου εἶδουε τῶν παραγῶγων... παράδειγμα:- Πόθεν σαρηδῶν... (τελ.) παράδειγμα:- Πόθεν παρθενῶν · παρὰ τὸ παραθέειν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν · ἢ παρὰ τὸ {θέειν} πῦρ τῶν παθῶν θανατοῦν:-
- (47r) κανὼν κστ: (αρχ.) Ὁ ξενοφῶν · ποίου εἶδουε τῶν παραγῶγων... παράδειγμα:- πόθ(εν) ποσειδῶν... Πόθεν ἀγλαοφῶν... παράδειγμα: Πόθεν ταῶν... (τελ.) ...ἐπειδὴ τὰ λοιπὰ ὀνόματα, εἰε ν λήγουε μόνον · ταῦτα δὲ, εἰε ν καὶ εἰε σ:-
- (48r) κανὼν κζ:- (αρχ.) Ὁ θῶραξ · ποίου εἶδουε τ(ῶν) παραγῶγων · ῥηματικοῦ... παράδειγμα:- Πόθεν ἄρπαξ... παράδειγμα:- Πόθεν ἀνάξ... (τελ.) ...ὃ κα(νὼν) · σεσημείωται τὸ εὔ γύναι · καὶ τὸ ζεῦ ἄμα · ὅτι ἀποβολὴ ἐποιήσαντο τοῦ ξ:-
- (48v) κανὼν κη:- (αρχ.) Ὁ μῦρμηξ · ποίου εἶδουε τῶν παραγῶγων · ῥηματικοῦ... παράδειγμα: Πόθεν βουπλήξ... παράδειγμα:- Πόθεν σῶληξ... (τελ.) ...τὰ μέσον δύο ἀμεταβόλων · ἢ μέσον δύο συμφῶν(ων) τῶν αὐτῶν · ἢ μέσον φίλοῦ καὶ ἀμεταβόλου, διὰ τοῦ μεγάλου ω γρά(φον)τ(αι):-
- (49r) κανὼν κθ: (in margine destra) (αρχ.) Ὁ πέρδιξ, ποίου εἶδουε τῶν παραγῶγων... παράδειγμα:- Πόθεν τέτιξ... (τελ.) ...διότι τὰ εἰε ξ λήγοντα ·

- ἔχοντα ῥῆμα ἀντιπαρακειμένον εἰς ζων λήγον, διὰ τοῦ γ κλίνεται(αι) ·
ὡς ἐγράφη εἰς τὸν ἄρπαγα:-
- (49v) κανὼν τρεῖακοστός:- (αρχ.) Πόθεν δοῖδιξ · παρὰ τὸ δαδύσσω τὸ ταράσσω... παράδειγμα:- Πόθεν βέβρυξ... παράδειγμα:- Πόθεν κήρυξ... (τελ.) ὡς καὶ Ὁμηροσ · ἄκραντα γαρύουσι διὸσ πρὸσ ὄρνιθα θεῖον:- + πῶς κλίνεται · τοῦ κήρυκοσ:-
- (50r) Κανὼν λα:- (αρχ.) Πόθεν βῶξ · παρὰ τὸ βοάξω βοάξω, υἰάξ · καὶ κράσει τοῦ α ο εἰσ ω μέγ(α), βῶξ · ἔστι δε εἶδοσ ἰχθύοσ... Πόθεν πτώξ... (τελ.) ...πᾶ(σα) ὀρθῆ καὶ αἰτιατικῆ μὴ οὔσα ἀπὸ συναϊρέσεωσ ὀξύνεται:-
- (50r) Κανὼν λβ: (αρχ.) Πόθεν λουτήρ · παρὰ τὸ λούω λούωσω λέλουκα λέλουμαι, λουτήρ... παράδειγμα:- Πόθεν αἰθήρ... (τελ.) ...τὰ πνεύματα τῆσ ἀρχούσησ εὐθείασ, φυλάττεσθαι θέλουσι καὶ ἐν ταῖσ λοιπαῖσ πτώσεσ:-
- (50v) Κανὼν λγ: (αρχ.) Πόθεν πῆρ · παρὰ τὸ πῖω ῥῆμα · ἢ παρὰ τὸ πῖον ὃ σημαί(νει) τὸν λιπαρόν... παράδειγμα:- Πόθεν ἴβηρ... (τελ.) ...ὄσα δὲ βραχεῖα παραλήγεται(αι), τὸ η φυλάσσει καὶ ἐπὶ γενίχῃσ:-
- (50v) Κανὼν λδ: (αρχ.) Πόθεν νέστωρ · παρὰ τὸ τὰ νέα ἱστορεῖν · ἢ παρὰ τὸ στερεὸν νοῦν ἔχειν)... παράδειγμα: Πόθεν κέλλωρ... (τελ.) ...ὄσα δὲ ἔχει τὸ λ, διὰ τοῦ ω μεγάλου κλίνεται(αι) · κέλλωροσ, πέλωροσ:-
- (51r) Καν(ὼν) λε: (in margine sinistra) (αρχ.) Πόθεν κύκλωψ · παρὰ τὸ κύκλοσ καὶ τὸ ὦψ ὠπόσ · ὃ σημαί(νει) τὸν ὀφθαλμόν... παράδειγμα: Πόθεν μῶλωψ... (τελ.) ...τὰ εἰσ ωψ ἅπαντα ὑπὲρ μί(αν) συλλα(βήν) ὄντα, διὰ τοῦ ο μικροῦ γράφοντ(αι) · πλὴν (51v) τοῦ κύκλωψ · μῶλωψ · μύωψ · κώνωψ · ἀγιλωψ · καὶ νυκτάλωψ:-
- (51v) τέλος τῶν ἀρσενικῶν κανόνων:- + ἀρχῆ εὖν θε(ε)ῶ ἀγίω, τῶν θηλυκῶν κανόνων:-
- (51v) <κανὼν α'> (αρχ.) Ἡ μοῦσα · ποίου μέρουσ λόγου ἐστίν · ὀνόματοσ: ποίου γένουσ · θηλυκοῦ: καὶ τί ἐστι θηλυκὸν γένουσ... παράδειγμα:- Πόθεν μαῖα... παράδειγμα:- Πόθεν σφαῖρα... παράδειγμα:- Πόθεν γαῖα... παράδειγμα:- Πόθεν μάχαιρα... (τελ.) ...τὰ διὰ τοῦ αἶρα θηλ(υ)κᾶ ὑπὲρ δύο συλλα(βῶν) προπαροξύτονα, διὰ τῆσ αἰ δ(ι)φ(θόγγ)ου γράφοντ(αι) · ὄλον, μάχαιρα · μάκαιρα · νεΐαιρα, καὶ τὰ ὅμοια:-
- (54r) κανὼν β': (αρχ.) Ἡ τιμῆ, ποίου εἶδουσ τῶν παραγῶγων · ῥηματικῶ · πόθεν τιμῆ... Πόθεν σοφή... παράδειγμα:- Πόθεν καλή... (τελ.) ...Πόθεν κακή · παρὰ τὸ κακόσ: τὸ δὲ κακόσ, παρὰ τὸ χάζω τὸ ὑποχωρῶ · τοῦ γὰρ κακοῦ, πάντεσ ὑποχωροῦμεν:-
- (54r) κανὼν γ:- (αρχ.) Ἡ σαπφῶ · ποίου εἶδουσ τῶν παραγῶγων · ῥηματικῶ: πόθεν σαπφῶ... Πόθεν λητώ... (τελ.) ...τοῦτο γὰρ διὸ τι ἐγένετο ἐν τῷ μέσῳ παρακειμένῳ πέποιθα, διὰ δ(ι)φ(θόγγ)ου γράφετ(αι):-

- (55v) κανών δ': (αρχ.) Ἡ τρυγών · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... Πόθεν ἀγδών... παράδειγμα:- Πόθεν χελιδών... Πόθεν τρήρων... (τελ.) ...ὁ κα(νών) · τὰ εἰς ἀμετάβολον λήγοντα βαρύτονα · ἀποβάλλοντα τῆς γενικῆς τὴν ἐσχάτην τὸ οσ, ποιεῖ τὴν κλιτικὴν:-
- (56r) κανών ε':- (αρχ.) Πόθεν αὐλαξ · παρὰ τὸ αὐλόσ... Πόθεν κλίμαξ... παράδειγμα:- Πόθεν πίδαξ... (τελ.) ...τὰ γὰρ εἰς διπλοῦν λήγοντα, οὐδέποτε τὸ φωνῆεν αὐτῶν τρέπει ἐν τῇ γενικῇ:-
- (56v) κανών στ':- (αρχ.) Ἡ σφίγξ · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... παράδειγμα:- Πόθεν σάλπιγξ... παράδειγμα:- Πόθεν μάλιστα... (τελ.) ... τὰ γὰρ εἰς διπλοῦν λήγοντα, οὐδέποτε τὸ φωνῆεν αὐτῶν τρέπει ἐν τῇ γενικῇ:-
- (57r) κανών ζ (in margine destra) (αρχ.) Ἡ μήτηρ · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... Πόθεν θυγάτηρ... (τελ.) ...ἐπειδὴ (58r) τὰ εἰς ρ βραχυκατάληκτα, ἀποστρέφονται τὴν ὄξειαν τάσιν · πλὴν τῆς ὑπερ προθέσεως · καὶ τοῦ ἀτάρ, καὶ αὐτὰρ συνδέσμου:-
- (58r) κανών ὄγδοος · (αρχ.) ἡ λαμπάς · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... πα(ράδειγμα): Πόθεν δορκάς... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν μυριάς... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν τριάς... (τελ.) ... + πῶς κλίνεται(αι) · τῆς τριάδος · ὁ κα(νών) · τὰ εἰς ασ θηλυκά, διὰ τοῦ δος κλι(νον)τ(αι):-
- (58r) κανών ἔννατος · (αρχ.) ἡ φιλότης · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... παράδειγμα:- Πόθεν κακότης... παράδειγμα:- Πόθεν ὀσιότης... (τελ.) ...τὰ διὰ τοῦ ιος προπαροξύτονα εἶτε ἐπίθετα · τῷ ι μόνῳ παραληγόμενα, συστέλλουσιν αὐτό · οἶον, ἀντώνιος · ἄγιος:-
- (59r) κανών δέκατος · (αρχ.) ἡ μῆνις · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν νεάνισ... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν ἔρις... (τελ.) ...πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν κίθαρις · παρὰ τὸ κίνειν εἰς ἔρωτα τοὺς ἀκούοντας · ἢ παρὰ τὸ κίνῳ, κίναρις, καὶ κίθαρις:-
- (59v) κανών ἐνδέκατος: (in margine sinistra) (αρχ.) Πόθεν πίτυς · παρὰ τὸ πίπτω γίνεται... παράδειγμα:- Πόθεν χλαμύς... (τελ.) ... + ἡ κλητικὴ · ὦ χλαμύ · τὰ εἰς υσ, ἀποβολῆ τοῦ σ ποιεῖ τὴν κλητικὴν:-
- (60r) κανών ιβ':- (αρχ.) Ἡ αἰδώς · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν ἡώς... παράδειγμα:- Πόθεν ἔως... (τελ.) ...ὅτι ἡ μὲν ἡώς, εἰς ουσ ἔχει τὴν γενικὴν · ἡ δὲ ἔως, κατὰ ἀποβολὴν τοῦ σ:-
- (61v) τέλος τῶν θηλυκῶν κανόνων:- + ἀρχὴ τῶν οὐδετέρων κανόνων:-
- (61v) <κανών α'> (αρχ.) Τὸ βῆμα · ποίου μέρους λόγου ἐστίν · ὀνόματος ποίου γένους... παράδειγμα:- Πόθεν δῶμα... πα(ράδειγμα) (in margine

- sinistra) Πόθεν στόμα... (τελ.) ...τά ἔχοντα τὸ ε ἐγκείμενον ἐν τοῖς ῥήμασιν, ἔχουσι τὸ ο ἀντιπαρακείμενον ἐν τοῖς ὀν(όμ)ασιν):-
- (62r) κανὼν β:- (αρχ.) Τὸ μέλι · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... παράδειγμα:- Πόθεν σίνηπι... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν πέπερι... (τελ.) τὰ λοιπὰ ὁμοίως τῷ σίνηπι:- [[παράδειγμα:-]]
- (63v) <κανὼν δ'> (αρχ.) Τὸ πῶν⁴⁸ · ποίου εἶδους τ(ῶν) παραγῶγων · ῥηματικῶν... παράδειγμα:- Πόθεν γόνυ... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν ἄστυ... (τελ.) ...εἰ δὲ βραχεία, διὰ τοῦ υ ψίλου · γόνυ, γόνυοσ:-
- (64r) κανὼν δ:- (αρχ.) Τὸ ξύλον · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν ἄροτρον... (τελ.) ...καὶ προσθέσει τοῦ σ, τὴν δοτικὴν τ(ῶν) πληθυντικῶν ποιεῖ:- τὰ ἄροτρα · ὦ ἄροτρα:-
- (64v) κανὼν ε:- (αρχ.) Πόθεν δέλεαρ · παρὰ τὸ δέλω τὸ δελεάζω · ἐξ οὗ καὶ δόλιος... παράδειγμα:- Πόθεν ἦπαρ... (τελ.) ...τὰ ἦπατα · τ(ῶν) ἦπάτων · τοῖς ἦπασι · τὰ ἦπατα · ὦ ἦπατα:-
- (65r) κανὼν στ:- (αρχ.) Πόθεν ὕδωρ · παρὰ τὸ ὕω τὸ βρέχω, ὕωρ · καὶ πλεονασμῷ τοῦ δ, ὕδωρ... παράδειγμα:- Πόθεν ἔλωρ... (τελ.) τὰ ἔλωρα · τῶν ἐλώρων) · (65v) τοῖς ἔλωρσι · τὰ ἔλωρα · ὦ ἔλωρα:-
- (66r) κανὼν ζ:- (αρχ.) Πόθεν κρέας · παρὰ τὸ κείρω τὸ κόπτω · κέρας · καὶ ἐν μεταθέσει, κρέας... πα(ράδειγμα) (in margine sinistra) Πόθεν γήρασ... (τελ.) ...τὰ γήρατα κοινῶς · καὶ γήρα ιωνικῶς καὶ γήρα ἄττικ(ῶς) · ὦ γήρατα κοιν(ῶς) · καὶ ὦ γήρα ιωνικ(ῶς) · καὶ ὦ γήρα ἄττικωσ:-
- (67r) κανὼν η:- (αρχ.) Πόθεν τεῖχος · παρὰ τὸ τεύχω τὸ κατασκευάζω... παράδειγμα:- Πόθεν βέλος... (τελ.) ...ὦ βέλεα · καὶ βέλη:-
- (67v) καν(ῶν) θ: (αρχ.) Τὸ φῶς · ποίου εἶδους τῶν παραγῶγων... παράδειγμα:- Πόθεν ὦσ... παράδειγμα:- Πόθεν οὔσ... (τελ.) ...τὸ δε μονόπτωτον, ἢ ἐνικῶ ἀριθμῶ κλίνεται) μόνῳ διὸ καὶ μονόπτωτον λέγεται, ἢ δυϊκῶ μόνῳ, ἢ πληθυντικῶ:-
- (68r) τέλος τῶν ἀρσενικ(ῶν) κανόνων · θηλυκῶν καὶ οὐδετέρων ὀνομάτων · πεντηχοστὸν ἕκτον · ποσομένων ἀριθμῶν · τριακοντα καὶ πέντε τῶν ἀρσενικῶν · τῶν θηλυκ(ῶν) δυοκαίδεκα · τῶν δὲ οὐδετέρων, ἐννέα:-
- (68v) Ῥῆμα ὀριστικόν · ἐνεργητικόν · ἀπλοῦν πρωτότυπον · παραγῶγον · συζυγίας πρώτης τῶν βαρυτόνων:- Ῥῆμα ποίου [εἶδους] μέρους λόγου ἐστίν · ὀνόματος ποίου γέν(ους) οὐδετέρου: ποίου εἶδους ·

48. Το ὄνομα «πῶν» παρουσιάζεται εσφαλμένα στὸν κώδικα ὡς ἀκόμα ἓνα παράδειγμα τοῦ δευτέρου κανόνα (μέλι). Πρόκειται φυσικὰ γιὰ τὸν τρίτο κανόνα τῆς κλίσης τῶν οὐδετέρων (σύμφωνα πάντα με τοὺς κανόνες τοῦ Θεοδοσίου). Αυτό ἀποδεικνύεται καὶ στὴ συνέχεια, ὅπου βλέπουμε ὅτι ὁ κανόνας ποὺ ἀκολουθεῖ εἶναι ὁ τέταρτος (ξύλον).

παραγώγου: ποίου είδους τῶν παραγῶγων · ῥηματικοῦ... Ὅριστικόν · πόθ(εν) γίνεται... Ἐνεργητικόν · πόθ(εν) γίνεται... Ἄπλοῦν · πόθ(εν) γίνεται... Πρωτότυπον · πόθ(εν) γίνεται... Παράγωγον · πόθ(εν) γίνεται... Συζυγία · πόθ(εν) γίνεται... Πρώτη · πόθ(εν) γίνεται... Τῶν βαρυτόνων · ποι(ας) πτώσεωσ...

- (70r) ἀρχὴ σὺν θεῷ τοῦ ῥήματος:- (αρχ.) Τύπτω · ποίου μέρος λόγου ἐστὶ · ῥήματος: ποίου γένους: οὐκ ἔχει: ποίου είδους · πρωτοτύπου: ποίου σχήματος · ἀπλοῦ... πόσα παρέπετ(αι) τῷ ῥήματι · ὀκτώ · ἐγκλίσεις · διαθέσεις · εἶδη · σχήματα · ἀριθμοί · πρόσωπα · χρόνοι, καὶ συζυγίαί... Τύπτω · τὸ δεύτερον, τύπτεις · ὁ κα(νὼν)... Τὸ δυϊκόν · τὸ πρῶτον, οὐ ποιεῖ... Τὸ πληθυντικόν τὸ πρῶτον τύπτωμεν... Τὸ δεύτερον... (τελ.) ...ὁμοίωσ καὶ ὁ ἐκολαζόμεν, παρατατικὸς:-
- (72v) παρατατικὸς · ἔτυπτον:- (αρχ.) Τύπτω · καὶ ἡ μετοχῆ, ὁ τύπτων · τοῦ τύπτοντος · καὶ ὁ παρατατικὸς, ἔτυπτον · ὁ κα(νὼν) ἢ γενικὴ τῆσ μετοχῆσ... + τὸ δεύτερον ἔτυπτες... Τὸ δυϊκόν... Τὸ πληθυντικόν... (τελ.) ...ἔσται τοίνυν ἐτύψαμεν, ἔτυψαν:-
- (73v) περὶ τοῦ παρακειμένου:- (αρχ.) Δύο χρόνοι κατασκευάζουσι τὸν παρακειμένον · ὁ παρατατικὸς, τὴν ἄρχουσαν · ὁ δὲ μέλλ(ων), τὴν λήγουσαν καὶ τὴν παραλήγουσαν... (τελ.) ...ἀπὸ δὲ συμφώνου, μιᾶ πλεονάζει · τύψω, τέτυφα · ποιήσω, πεποίηκα · πλὴν τοῦ νέμω, μενῶ:-
- (74r) παρακειμένος · τέτυφα · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων), τύψω · ὁ παρακειμένος, τέτυφα · ὁ κα(νὼν) · πᾶσ παρακειμένος, εἰσ α λήγει... + τὸ δεύτερον τέτυφασ... + τὸ τρίτον τέτυφεν... Τὸ πρῶτον τῶν δυϊκ(ῶν)... Τὸ πληθυντικόν... (τελ.) ...πᾶ(σα) λέξισ προπαραξυνομένη ἔχουσα ἐπὶ τέλους δίχρονον, συνεσταλμένον αὐτὸ ἔχει:-
- (74v) περὶ τοῦ ἄττικοῦ παρακειμένου:- (αρχ.) Ὅτε τὸ ῥῆμα ἄρχετ(αι) ὑπὸ τοῦ α · ἦ ε · ἦ ο, ποιοῦσιν οἱ ἄττικοί... (τελ.) ...ἐλεύθω, ἤλευθα ὁ κοινὸς · ὁ μῶμοκα ὁ ἄττικός:-
- (75r) Περὶ τοῦ μέσου παρακειμ(έν)ου:- (αρχ.) Τρεῖσ εἰσὶν αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων · ἐνέργεια, πάθος, μεσότης... (τελ.) ...φαίνω · φανῶ · πέφηνα:-
- (75r) Μέσος παρακειμ(εν)ος:- τέτυπα · καν(όνισον): (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ παρακειμένος, τέτυφα · καὶ ὁ μέσος τέτυπα · ὁ κα(νὼν)... (τελ.) ...πλ(ηθυντικὰ) τετύπαμ(εν) · τετύπατε · τετύπασιν:-
- (75r) Ὑπερυντέλικος:- Ἐτετύφειν · κανόνισον (αρχ.) τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ παρακειμένος, τέτυφα · ὁ ὑπερυντέλικος, ἐτετύφειν · ὁ κα(νὼν)... τὸ δεύτερον ἐτετύφεισ... Τὸ δυϊκόν... Τὸ πληθυντικόν... (τελ.) ...πᾶ(σα) λέξισ προπαραξυνομένη · ἔχουσ(α) ἐπὶ τέλους δίχρονον σύνεσταλμένον αὐτὸ ἔχει:-

- (75v) Μέσσοσ ὑπερσυντέλικοσ · ἐτετύπειν · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων, τύψω · ὁ παρακειμένοσ, τέτυφα · ὁ μέσσοσ τέτυπα · καὶ ὁ μέσσοσ ὑπερσυντέλικοσ, ἐτετύπει<ν> · ὁ κα(νών) · ὡσπερ ὁ ἐνεργητικὸσ παρακειμένοσ... (τελ.) ...οἱ δὲ κανόνεσ ὅμοιοι τοῖσ τοῦ ὑπ(ε)ρ(συντελικού):-
- (75v) Ἀόριστοσ ἄ · ἔτυφα · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ ἀόριστοσ, ἔτυφα · ὁ κα(νών) · πᾶσ μέλλ(ων) ἀμείβων τὸ τελευταῖον ω εἰσ α... + τὸ δεῦτερον ἔτυφασ... (τελ.) ...οἱ δὲ κανόνεσ, ὅμοιοι τοῖσ τοῦ παρακειμένου:-
- (76r) + ἀόριστοσ δεῦτεροσ · ἔτυπον · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ ἀόριστοσ ἔτυφα · ὁ δεῦτεροσ, ἔτυπον · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἐτύπομεν · ἐτύπετε · ἔτυπον · οἱ δὲ κανόνεσ ὅμοιοι τοῦ παρακειμένου:-
- (76r) Μέλλοντα πρῶτοσ · τύψω · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων, τύψω · ὁ κα(νών) · πᾶσ μέλλ(ων) ἐνεργητικὸσ, εἰσ ω λήγει · καὶ συνάρχετ(αι) τῷ ἐνεστῶτι · πλὴν τοῦ τρέφω, θρέψω... (τελ.) ...οἱ δὲ κανόνεσ, ὅμοιοι τοῖσ τοῦ ἐνεστῶτοσ:-
- (76v) Μέλλων δεῦτεροσ · τυπῶ · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων), τύψω · ὁ ἀόριστοσ, ἔτυφα · ὁ δεῦτεροσ ἔτυπον · καὶ ὁ μέλλων δεῦτεροσ, τυπῶ · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ὁμόφωνόν ἐστί τὸ τρίτον πρόσωπον τ(ῶν) πληθθυντικῶν τῇ δοτικῇ πληθυντικῇ τῶν ἰδίων μετοχ(ῶν) · ὁ δὲ λόγοσ διήκει καὶ ἐπὶ τῶν εἰσ μι: [...] διὰτί · πᾶσα φύσει μακρά:-
- (76v) +++ Ὅριστικὰ παθητικὰ · χρόνου ἐνεστῶτοσ, καὶ παρατατικού: +++ (αρχ. 77r) Τύπτω · καὶ τὸ παθητικόν, τύπτομαι · ὁ κα(νών) · πᾶσ ἐνεστῶσ ὀριστικὸσ βαρυτόνοσ εἰσ ω λήγον, ἀμοιβῆ τοῦ ω εἰσ ο · καὶ προσθέσει τῆσ μαι, παθητικὸσ γίνετ(αι) · λέγω · λέγομαι... Τὸ δυϊκόν... Τὸ πληθυντικόν)... (τελ.) ...πρῶτα καὶ τρίτα πρόσωπα τ(ῶν) ἐνικ(ῶν): βραχύ · διὰτί · καθόλου ἢ αἰ καὶ ἢ οἱ δίφθογγοι:-
- (77v) Παρατατικός · ἐτυπτόμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · καὶ τὸ παθητικόν, τύπτομαι · καὶ ὁ παρατατικὸσ, ἐτυπτόμην · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...οἱ κανόνεσ τούτ(ων), ὅμοιοι τοῖσ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτοσ:-
- (78r) Παθητικὸσ παρακειμ(εν)οσ · τέτυμμαί · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων), τύψω · ὁ παρακειμένοσ, τέτυφα · ὁ παθητικὸσ, τέτυμμαί · ὁ κα(νών)... + τὸ δευτέ(ε)ρ(ον) τέτυφαι · ὁ κα(νών) · ἐκ τοῦ τρίτου γέγονε · τροπῇ τοῦ τ εἰσ σ · καὶ κράσει τοῦ π καὶ σ, εἰσ ψ... τετυμμένοι εἰσί... πόθ(εν) ποιεῖσ τὸ εἰσίν · ἐκ τοῦ ἔω τὸ ὑπάρχω, γίνεται (78r) παράγωγον ῥῆμα εἰσ μι · ἐμί · καὶ ἐπεὶ τὰ εἰσ μι φύσει μακρὰ παραλήγεται, πλεονάζει τὸ ἰῶτα καὶ εἰμί γίνεται... οὐ τὸ δευτέ(ε)ρ(ον) ἔσσ · διὰ δύο σσ...καὶ γίνεται ἐσσί · καὶ τὸ τρίτον ὁμοίωσ ἐσσίν... καὶ γίνετ(αι) ἐστί...

- ἐσμὲν · καὶ ἐστέ... εἰσί... (τελ.) ...τετύφαται · τὸ φα βραχύ · διὰ τί · καθόλου τὸ τοιοῦτον δίχρονον ἐν τοῖς ἰωνικοῖς, συστέλλεται(αι): τὸ αἰ δ(ι)φ(θογγον) · διὰ τί · τὰ εἰς μαι καὶ εἰς ται:-
- (79r) παθητικὸς [[παρακείμενος καὶ]] ὑπερσυντέλικος · ἐτετύμην · κανόν(ισσον):- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων, τύψω · ὁ παρακείμενος τέτυφα · ὁ παθητικὸς τέτυμαι · ὁ ὑπερσυντέλικος, ἐτετύμην · ὁ κα(νών)... Τὸ τρίτον τῶν πληθυντικῶν, οὐ ποιεῖ... (τελ.) ...τετυμμένοι ἦσαν · κοινὴ μὲν γὰρ ἀμφοῖν τοῖν χρόνοι, ἢ μετοχὴ · ἄλλον τὸ ῥῆμα · παρακειμένῳ δὲ οἰκείῳ ἐστὶν ὁ εἰσὶν ἐνεστώσ · καὶ ὑπερσυντέλικῳ, ὁ, ἦσαν παρωχημένοσ:-
- (79v) περὶ τῶν ἀορίστων:- τέσσαρας ἀορίστους εὐρίσκομεν ἐν τοῖς παθητικοῖς · δύο παθητικοῖς, πρῶτον καὶ δευτέρον καὶ δύο μέσ(ους) · ὁμοίως α' καὶ β' · γίνεται δὲ ὁ μὲν πρῶτος παθητικὸς, οὕτως · ἐτύφην · κανόνισον:-
- (79v) ἀορ(ιστ)ο(ς) α': (in margine sinistra) (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακείμενος, τέτυφα · ὁ παθητικὸς, τέτυμαι · ὁ ἀόριστος, ἐτύφην · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...τὰ εἰς μὲν πληθυντικὰ ἀπὸ τῶν εἰς ν φύσει μακροκαταλήκτων κεκλιμένα, εἰς σαν ποιεῖ τὸ τρίτον:-
- (79v) ἀόριστος δευτέρος · ἐτύπην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ ἀόριστος ἔτυφα · ὁ δευτέρος ἔτυπον · ὁ παθητικὸς ἐτύπην · ὁ κα(νών)... (τελ.) τὰ εἰς μὲν πληθυντικὰ:- (???)
- (80r) μέσος ἀόριστος πρῶτος · ἐτυψάμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων), τύψω · ὁ ἀόριστος ἔτυφα · ὁ μέσος ἐτυψάμην · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἐτυψάμεθα · ἐτύψασθε · ἐτύψαντο:-
- (80r) <Μ>έσος ἀόριστος δευτέρος · ἐτυπόμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων · τύψω · ὁ ἀόριστος ἔτυφα · ὁ δευτέρος ἔτυπον · ὁ μέσος ἐτυπόμην · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἐτυπόμεθα · ἐτύπεσθα · ἐτύποντο:-
- (80r) Μέλλων ἁ παθητικὸς · τυφθήσομαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων), τύψω · ὁ παρακείμενος τέτυφα · ὁ παθητικὸς τέτυμαι · ὁ ἀόριστος ἐτύφην · τὸ δεύτ(ε)ρ(ον) ἐτύφης · τὸ τρίτον ἐτύφη καὶ ὁ μέλλ(ων) πρῶτος, τυφθήσομαι · ὁμοίως τοῖς ἀορίστοις καὶ τοῖς μέλλοντας · τέσσαρας ἔστιν εὐρεῖν... Τὸ δυῖκόν... Τὸ πληθυντικόν... (τελ.) ...πρῶτα καὶ τρίτα πρόσωπα τῶν ἐνῖκ(ων) · καὶ τρίτα τῶν πληθυντικῶν διὰ τῆσ αἰ δ(ι)φ(θόγγ)ου γράφ(οντ)αι):-
- (80v) Μέλλ(ων) δεύτ(ε)ρ(ος) παθητικὸς · τυπήσομαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ ἀόριστος ἔτυφα · ὁ δευτέρος ἔτυπον · ὁ παθητικὸς ἐτύπην · ἐτύπης · ἐτύπη · καὶ ὁ μέλλ(ων) δεύτ(ε)ρ(ος), τυπήσομαι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...τυπήσομεθα · τυπήσεσθα · τυπήσονται:-

- (80v) Μέσσο μέλλ(ων) ἄ · τύφομ(αι) · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ μέσσο μέλλ(ων) πρῶτοσ, τύφομαι · ὁ κα(νών) · πᾶσ μέλλ(ων)... (τελ.) ...τυφόμεθα · τύψεσθε · τύφοντ(αι):-
- (81r) Μέσσο μέλλ(ων) υ' · τυποῦμαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ ἀόριστοσ ἔτυφα · ὁ δεύτεροσ ἔτυπον · ὁ μέλλ(ων) δεύτεροσ τυπῶ · καὶ ὁ μέσοσ μέλλ(ων) δεύτ(ε)ρ(οσ), τυποῦμαι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ὁ κα(νών) · πᾶν τρίτον ἐνίκον ἔχον τὸ τ κλιτικόν:-
- (81r) Μετ' ὀλίγου μέλλ(ων) · τοῦ καὶ ἀττικοῦ · τετύφομ(αι) · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακείμενοσ τέτυφα · ὁ παθητικὸσ τέτυμαι · τὸ δεύτερον τέτυφαι · καὶ ὁ μετ' ὀλίγου μέλλ(ων), τετύφομαι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...τετυφόμεθα · τετύψεσθε · τετύφονται:-
- (81r) περὶ ἀπαρεμμάτων:- Ἀ[[ἄ]]παρέμματα ἐνεργητικά · χρόνου ἐνεστῶτοσ καὶ παρατατικῶ:- (αρχ.) Ἐδόκει τισὶ τὰ ἀπαρέμματα, μηδὲ ῥήματα εἶναι · διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτὰ... (τελ.) ...ἄρθρον ἔχει συναρτώμενον · οἶον, τὸ ἀναγινώσκειν · ὠφελίμῶν ἐστὶ:-
- (81r) <Ἐνεστῶσ καὶ παρατατικῶσ> τύπτειν · κανόνισον:- (αρχ. 81v) Τύπτω · τὸ δεύτερον τύπτεισ · τὸ τρίτ(ον) τύπτει · καὶ τὸ ἀπαρέμματον, τύπτειν · ὁ κα(νών) · πᾶσ ἐνεστῶσ ἀπὸ βαρυτόνων θεμάτων... (τελ.) ...πεποιήμαι · πεποιήσαι · πεποιήτ(αι):-
- (82r) Παρακείμενοσ καὶ ὑπερκυντέλικοσ · τετυφέναι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακείμενοσ τέτυφα · τὸ δεύτερον, τέτυφασ · τὸ τρίτον, τέτυφε · καὶ τὸ ἀπαρέμματον, τετυφέναι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...αἱ γὰρ διάλεκτοι, τὸ φαγεῖν, φαγέμεναι λέγουσὶ · καὶ τὸ πῖεῖν, πῖεμεν(αι):-
- (82r) Μέσοσ παρακείμ(εν)οσ · τετυπέναι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακείμενοσ τέτυφα · ὁ μέσοσ τέτυπα · τὸ δεύτ(ε)ρ(ον) τέτυπασ · τὸ τρίτον τέτυπε · καὶ τὸ ἀπαρέμματον τετυπέναι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...τὸ ἀπαρέμματον ποιεῖ: {ἐποίει, ποιεῖν · ἔβρα, βοᾶν · ἔχρῶ}
- (82r) ἀόριστοσ αοσ · τύψαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ ἀόριστοσ ἔτυφα · καὶ τὸ ἀπαρέμματον, τύψαι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...πᾶν ἀπαρέμματον · δ(ι)φ(θογγον) ἔχει κατὰ τὴν τελευταίαν:-
- (82r) Δεύτεροσ ἀόριστοσ ἐν τ(οῖσ) ἀπαρεμμάτοισ · κανόνισον · (αρχ.) οὐ ποιεῖ: διατ(ί) · τὸ μέντοι (82v) ἀπαρέμματον τοῦ δευτέρου ἀόριστου, ὄξυνθῆναι μὴ δυνάμενον... (τελ.) ...ὁ δὲ δεύτεροσ μέλλων, {τυψειν} τυπῶν περισπωμένωσ:-

- (82v) μέλλοντα πρώτος · τύφειν · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύφω · τό δεύτερον τύφεισ · τό τρίτον τύφει · και τό άπαρέμφατον τύφειν · ό κα(νών)... (τελ.) ...και τό άπαρέμφατον νυγειν:-
- (82v) μέλλοντα υ' · τυπείν · κανόνισον:- Τύπτω · ό μέλλων τύφω · ό άόριστος έτυψα · ό δευτερος έτυπον · ό μέλλων δευτερος τυπώ · τό δεύτερον τυπεΐσ · τό τρίτον τυπεΐ · και τό άπαρέμφατον τυπεΐν · ό κα(νών)... (τελ.) ...πάν ρήμα μακροκατάληκτον επί τής μακρᾶσ έχον τόν τόνον, περισπᾶται:-
- (82v) περι παθητικ(ών) άπαρ(εμφά)τ(ων) · άπαρέμφατα παθητικά · χρόνου ένεστῶτος και παρατακτικού · τύπτεσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · και τό πρώτο παθητικόν, τύπτομαι · τό δευτ(ε)ρ(ον) τύπτει || η || · τό τρίτον τύπτει(αι) · και τό άπαρέμφατον, τύπτεσθαι · ό κα(νών)... (τελ.) ...ούτω και έν τούτοις ή ένεργεια και τό πάθος, νοοῦνται αὐτά καθ' έαυτά:-
- (83r) παρακειμ(έν)ου και ύπ(ε)ρσυντελικου · τετύφθαι · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύφω · ό παρακειμενος τέτυφα · ό παθητικός τέτυμμαι · τό δευτ(ε)ρ(ον) τέτυφαι · τό τρίτ(ον) τέτυπται · και τό άπαρέμφατον τετύφθαι · ό κα(νών)... (τελ.) ...πάν άπαρέμφατον δ(ι)φ(θογγον) έχει κατά την τελευταίαν: βραχ(ι) · δια τί · καν φθάσ(ει) επί τέλους ή αι και ή οι δ(ι)φ(θογγ)οι:-
- (83r) άόριστου πρώτου · τυφθῆναι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύφω · ό παρακειμενος τέτυφα · ό παθητικός τέτυμμαι · ό άόριστος έτύφθην · τό δευτερον έτύφθης... (τελ.) ... πᾶν άπαρέμφατον δ(ι)φ(θογγον) έχει: βραχ(ι) · δια τί · καν φθάσ(ει) επί τέλους):-
- (83r) άόριστου υ' · τυπήναι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύφω... (τελ.) ...άπό μὲν βαρυτόν(ων) θεμάτ(ων), αεί βραχείᾳ παραλήγεται ό δευτερος άόριστος:-
- (83r) μέσου άόριστου α' · τύψασθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων... (τελ.) ...πᾶν άπαρ(έμφατον) δ(ι)φ(θογγον) έχει:-
- (83v) Μέσου άόριστου υ' · τύπτεσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων... (τελ.) ... πᾶν άπαρ(έμφατον) δ(ι)φ(θογγον) έχει κατά την τελευταίαν
- (83v) Μέλλοντα α' · τυφθήσεσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων... (τελ.) ...πᾶν παθητικόν η μέσον: τό τυ, το φθη, είσ τό φθη, τό σθ Τύπτω · ό μέλλων... (τελ.) ... τό σθαι:-
- (83v) μέλλοντα δευτέρου · τυπήσεσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων... (τελ.) ...τό τυ, τó πη, τó σθ · τó σθαι: {ό κα(νών) · πᾶν παθητικόν η μέσον:}

- (83v) μέσου μέλλοντος) α' · τύψεσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων... (τελ.) ... ό κα(νών) · πᾶν παθητικόν ἢ μέσον:
- (83v) Μέσου μέλλοντος υ' · τυπείσθαι · κα(νόνισον):- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων)... (τελ.) ...πᾶ(σα) φύσει μακρὰ πρό βραχεί(ας) ληκτική · ἐν ἐνί:-
- (83v) μετ' ολίγου μέλλοντος τοῦ καί ἄττικου · τετύψεσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων)... (τελ.) ...διά τό μή παρεμφαίνειν καί δηλοῦν βούλημα (84r) φυγῆς ἐν ἑαυτοῖς σημαινόμενον:-
- (84r) προστακτικά ἐνεργητικά · χρόνου ἐνεστώτος καί παρατατικού:- (αρχ.) Καθόλου παντός προστακτικού τό πρῶτον πρόσωπον... (τελ.) ...καί πρός ἕτερον ποιείσθαι τόν λόγον:-
- (84r) ἐνεστώτος καί παρατατικού · τύπτε · κανόνισον:- Τύπτω · καί ό παρατατικός ἔτυπτον · τό δευτέ(ε)ρ(ον) ἔτυπτες · τό τρίτον ἔτυπτε · καί τό προστακτικόν, τύπτε · ό κα(νών) · πᾶν τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικού παρατατικού... Τό δυϊκόν... Τό πληθυντικόν... (τελ.) ...πᾶσα λέξις προπαροξυνομένη · ἔχουσα ἐπί τέλους δίχρονον, συνεσταλμένον αὐτό ἔχει:-
- (84v) παρακειμένου καί ὑπερσυντελικου · τέτυφε · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω · ό παρακειμένος τέτυφα · τό δεύτερον τέτυφας · τό τρίτον, τέτυφε · καί τό προστακτικόν, τέτυφε · ό κα(νών)... (τελ.) ...τό πληθυντικόν) τό πρῶτον, οὐ ποιεῖ: τό δευτέ(ε)ρ(ον) τετύφετε: τό τρίτον τετυφέτωσαν:-
- (84v) μέσου παρακειμένου · τέτυπε · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω · ό παρακειμένος τέτυφα... (τελ.) ... τό δευτέ(ε)ρ(ον) τετύπετε: τό τρίτον τετυπέτωσαν
- (84v) ἀόριστου α' · τύψον · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω · ό ἀόριστος ἔτυψα... (τελ.) ...τά λοιπά ὁμοίως τοῖς πρό τούτου:-
- (85r) ἀόριστου δευτέρου καί μέλλοντος · τύπε · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω · ό ἀόριστος ἔτυψα... (τελ.) ...πληθυντικά) τύπετε · τυπέτωσαν:-
- (85r) προστακτικά παθητικά · ἐνεστώτος καί παρατατικού · τύπου · κανόνισον):- (αρχ.) Τύπτω · καί τό παθητικόν τύπτομαι · καί ό παρατατικός ἔτυπτόμην · τό δευτέ(ε)ρ(ον) ἐτύπτου · καί τό προστακτικόν, τύπτου · ό κα(νών)... Τό δυϊκόν... Τό πληθυντικόν)... (τελ.) ... πᾶ(σα) λέξις προπαροξυνομένη · ἔχουσα ἐπί τέλους δίχρονον, συνεσταλμένον αὐτό ἔχει:-
- (85v) παρακειμένου καί ὑπερσυντελικου · τέτυψο · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω · ό παρακειμένος τέτυφα · ό παθητικός τέτυμμαι · ό

- ὑπερϋντέλικος ἐτετύμμη... (τελ.) ...ὁ κα(νών) · προσθέσει δὲ τῆσ σαν-
 (85v) ἄοριστου πρώτ(ου) καὶ μέλλοντος · τύφθητι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ παρακείμενος τέτυπα · ὁ παθητικὸς
 τέτυμαι · ὁ ἄοριστος ἐτύφθη... (τελ.) ...ὁ κα(νών) · καὶ προσθέσει
 τῆσ σαν, τὸ τρίτον ποιεῖ:-
- (85v) ἄοριστου δευτέρου καὶ μέλλοντ(ος) · τύφθητι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω ·
 ὁ μέλλων τύψω · ὁ ἄοριστος ἔτυφα · ὁ δεύτ(ε)ρ(ος) ἔτυπον · ὁ παθητικὸς
 ἐτύπην · ἡ μετοχὴ ὁ τυπεῖσ... (τελ.) ...τὰ λοιπὰ, ὁμοίως τῷ αὐ ἄοριστω:-
- (85v) μέσου ἄοριστου πρώτου, καὶ μέλλοντος · τύψαι · κανόνισον:- (αρχ.)
 Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ ἄοριστος ἔτυφα · ὁ μέσος ἐτυφάμην
 · καὶ ὁ μέσος προστακτικὸς πρώτος ἄοριστος, τύψαι... (τελ.) ... +
 πλ(ηθυντικὰ) τύψασθε · τυφάσθωσαν:-
- (86r) μέσου ἄοριστου υ' καὶ μέλλοντος) · τυποῦ · κα(νόνισον):- (αρχ.)
 Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ ἄοριστος ἔτυφα · ὁ δεύτερος ἔτυπον ·
 ὁ μέσος ἐτυπόμην · τὸ δεύτ(ε)ρ(ον) ἐτύπου · καὶ τὸ προστακτικὸν
 τυποῦ... (τελ.) ... + πλ(ηθυντικὰ) τύπεσθε · τυπέσθωσαν:-
- (86r) κανόνισον ἐν τοῖς προστακτικοῖς μετ' ὀλίγου μέλλοντα:- (αρχ.) Μετ'
 ὀλίγου μέλλ(ων) ἐν τοῖς προστακτικοῖς οὐκ ἔστι· διὰ τί · ἐπειδὴ... (τελ.)
 ...τούτου χάριν οὐ{χυ}κ ἔσχον τὰ προστακτικὰ μετ' ὀλίγου μέλλοντα:-
- (86r) εὐκτικὰ ἐνεργητικὰ · χρ(όνου) ἐνεστῶτος καὶ παρατακτικοῦ · τύπτοιμι
 · κα(νόνισον):- (αρχ.) Τύπτω · καὶ ἡ μετοχὴ, ὁ τύπτων · ἡ γενικὴ, τοῦ
 τύπτοντος · καὶ τὸ εὐκτικόν, τύπτοιμι· ὁ κα(νών)... Τὸ δυνικόν... Τὸ
 πλ(ηθυντικόν)... (τελ.) ...τὸ ἐν ψῖλόν· διὰ τί· ὡς ἐκ τοῦ πρώτου τ(ῶν)
 πλ(ηθυντικῶν): καὶ ἐκεῖνο διὰ τί · τὰ εἰς μὲν καὶ εἰς τε:-
- (86v) παρακείμενος καὶ ὑπερϋντέλικος · τετύφοιμι · κανόνισον:- (αρχ.)
 Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακείμενος τέτυπα · ἡ μετοχὴ ὁ
 τετυφῶς, τοῦ τετυφῶτος · καὶ τὸ εὐκτικόν, τετύφοιμι · ὁ κα(νών)...
 (τελ.) ... + πλ(ηθυντικόν) τετύφοιτε · τετύποιεν:-
- (86v) μέσου παρακειμ(έν)ου καὶ ὑπ(ε)ρϋντελικου · τετύποιμι · κανόνισον:-
 (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακείμενος τέτυπα · ὁ μέσος,
 τέτυπα · ἡ μετοχὴ ὁ (87r) τετυπῶς · τοῦ τετυπότος · καὶ τὸ εὐκτικόν
 τετύποιμι... (τελ.) ...τετυποίμ(εν) · τετύποιτε · τετύποιεν:-
- (87r) ἄοριστου α' · τύψαιμι · κα[νόνισον]:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω
 · ὁ ἄοριστος ἔτυφα · [ἡ μετοχὴ ὁ τύψας, τύψαντος · καὶ τὸ] εὐκτικόν,
 τύψαιμι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...πᾶν εὐκτικόν · διφθόγγω παραλή(γεται):-
- (87r) ἄοριστου δευτέρου · τύπτοιμι⁴⁹ · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ

49. lege: τύπτοιμι.

- μέλλ(ων) τύψω · ό άόριστος έτυφα · ό δεύτ(ε)ρ(ος) έτυπον · ή μετοχή ό τυπ(ών) · του τυπόντος · και τό εϋκτικόν, τύποιμι... (τελ.) ... + πληθυντικόν) τύποιμεν · τύποιτε · τύποιεν:-
- (87r) μέλλοντος πρώτου · τύφοιμι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω · ή μετοχή ό τήψων, του τήφοντος · και τό εϋκτικόν τύφοιμι · ό κα(νών)... (τελ.) ...τύφοιμεν · τύφοιτε · τύφοιεν:-
- (87r) μέλλοντος δευτ(έ)ρ(ου) · τυποιμι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω · ό άόριστος έτυφα · ό δεύτερος έτυπον · και ό μέλλ(ων) δεύτ(ε)ρ(ος) τυπώ · ή μετοχή ό τυπ(ών) · του τυπουντος · και τό εϋκτικόν, τυποιμι · ό κα(νών)... (τελ.) ...τυποιμεν · τυποιτε · τυποιεν:- ή τεχνολογία, από τής τυπών μετοχής:-
- (87r) εϋκτικά παθητικά · χρόνου ένεστώτος και παρατατικού · τυπτοίμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · και τό παθητικόν τυπτομαι · και τό [[εϋκτικόν]] παθητικόν εϋκτικόν, τυπτοίμην · ό κα(νών)... + Τό δυϊκόν... + Τό πληθυντικόν)... (τελ.) ...και τήν παραλήγουσαν φυλλάτον του πρώτου προσώπου, τό τρίτον πρόσωπον των πληθυντικών) ποιεί:-
- (87v) παρακειμ(έν)ου και ύπερσυντελικου · τετυμμένος ειην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω · ό παρακείμενος τέτυφα · ό παθητικός τέτυμαι · και τό εϋκτικόν, ου ποιεί: Διατί · ότε μεν καθαράν έχει τήν εσχάτην ό παθητικός παρακείμενος, τώ κοινώ κανόνι τό εϋκτικόν ποιεί... ότε δε εν έτέρω σύμφώνω πρό του μ παραλήγοιτο, τότε δια τό άσυστατείν, τό εϋκτικόν τε και ύπερσυντελικόν, δια μετοχής και ύπαρκτικού ρήματος άναπληροί... (τελ.) ...τό σαν βραχύ · διατί · πā(σα) λέξις προπαροξυνομένη:-
- (88v) άόριστου πρώτου · τυφθείην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω · ό παρακείμενος τέτυφα · ό παθητικός τέτυμαι · ό άόριστος έτύφθην · ή μετοχή ό τυφθεις · του τυφθέντος · και τό εϋκτικόν τυφθείην · ό κα(νών)... (τελ.) ...ό κα(νών) · τά εις μεν (89r) πληθυντικά) · από τ(ών) εις ν φύσει) μακροκαταλήκτων κεκλιμένα, εις σαν ποιεί τό τρίτον:-
- (89r) άόριστου υ' · τυπειην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω... (τελ.) ...τά λοιπά, όμοίως τώ πρώτω άορίστω:-
- (89r) μέσου άόριστου πρώτου · τυφάιμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω · ό μέσος έτυφάμην · και τό εϋκτικόν, τυφάιμην · ό κα(νών)... (τελ.) ...τυφάιμεθα · τυφαισθς · τυφαιντο:-
- (89r) μέσου άόριστου βου' · τυποιμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω... (τελ.) ...τό τρίτον πρόσωπον τ(ών) πληθυντικών) ποιεί · οίον τύποιτο · τύποιντο [ότι τυποι]

- (89v) μέλλοντος πρώτου · τυφθ[ησοίμην] · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω... (τελ.) ...τά λοιπά όμοίως τ(οίς) πρώτοις άορίστοις:-
- (89v) μέλλοντος υ' · τυπησοίμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω... (τελ.) ...πληθυντικά · τυπήσοιθε · τυπήσονται:-
- (89v) μέσου μέλλοντος πρώτου · τυφοίσην⁵⁰ · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω... (τελ.) ... τυφοίμεθα · τύφοιθε · τύφονται:-
- (89v) μέσου μέλλοντος δευτέρου · τυποιίμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω... (τελ.) ...τυποιίμεθα · τυποιίσα · τυποιίντο:-
- (90r) μετολίγου μέλλοντος · τετυφοίμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω · ό παρακείμενος τέτυφα · ό παθητικός τέτυμαι · τό δεύτ(ε)ρ(ον) τέτυφαι · και ό μτ' όλίγον μέλλ(ων) τετύφομαι · και τό ευχτικόν, τετυφοίμην · ό κα(νών)... (τελ.) ...τετυφοίμεθα · τετύφοιθε · τετύφονται:-
- (90r) Υποτακτικά ενεργητικά · χρόνου ενεστῶτος και παρατατικού:- (αρχ.) Αί μὲν άλλαι τ(ῶν) έγκλίσε(ων) έξ έαυτῆς έκάστη όνομάζεται · οίον, ή όριστική, από τοῦ μόνως όρίζειν · προστακτική, από τοῦ προστάσειν · και αί έξῆς · όμοί(ως) · ή μέντοι ύποτακτική, ποικίλας έχει τάς σημασί(ας)... (τελ.) ...μετεποίησαν δέ αυτάς, εις ω και εις μαι · αίτινες ειςιν, ενεστῶτων και μελλοντων:-
- (90r) περι τ(ῶν) ύποτακτικῶν · έάν τύπτω · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · και ή μετοχή ό τύπτων · τοῦ τύπτοντος · ό παρατατικός έτυπτον · και τό ύποτακτικόν, έάν τύπτω · ό κα(νών)... Τό δυϊκόν... Τό πληθυντικόν... (τελ.) ...πρό δυο συλλα(βῶν) πε(ρισπωμένη) οῦ τίθετ(αι):-
- (91v) παρακειμ(έν)ου και ύπερσυντελικου · έάν τετύφω · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω · ό παρακείμενος τέτυφα · και τό ύποτακτικόν έάν τετύφω... (τελ.) ...έάν τετύφωμεν · έάν τετύφητε · έάν τετύφωσι:-
- (91v) μέσου παρακειμένου και ύπερσυντελικου) · έάν τετύπω · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω · ό παρακείμενος τέτυφα · ό μέσος τέτυπα · και τό ύποτακτικόν έάν τετύπω... (τελ.) ...έάν τετύπωμεν · έάν τετύπητα · έάν τετύπωσιν:-
- (92r) μέλλοντος και άορίστου α' · έάν τύψω · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω · ό άορίστος έτυψα · και τό ύποτακτικόν, έάν τύψω... (τελ.) ...έάν τύψωμεν · έάν τύψητα · έάν τύψωσι:-
- (92r) μέλλοντος και άορίστου υ' · έάν τύπω · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλ(ων) τύψω · ό άορίστος έτυψα... (τελ.) ...έάν τύπομεν · έάν τύπητε · έάν τύπωσιν:-

50. lege: τυφοίμην.

- (92r) Ὑποτακτικὰ παθητικά · χρόνου ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ:- (αρχ.) Τύπτω · καὶ ὁ παρατατικὸς ἔτυπτον · καὶ τὸ ὑποτακτικὸν ἐὰν τύπτω · {καὶ τὸ ὑποτακτικὸν παθητικὸν, ἐὰν τύπτω} καὶ τὸ ὑποτακτικὸν παθητικὸν, ἐὰν τύπτομαι⁵¹ · ὁ κα(νών)... τὸ δυϊκὸν... τὸ πλ(ηθυντικὸν)... (τελ.) ...τὰ εἰς μαι καὶ εἰς ται: πρῶτα καὶ τρίτα πρόσωπα τῶν ἐνικ(ῶν) καὶ τρίτ(α) τ(ῶν) πλ(ηθυντικῶν), διὰ τῆσ αι δι(ι)φ(θόγγ)ου γράφοντ(αι):-
- (93r) κανόνισον [...] εἰς τὰ ὑποτακτικὰ παθητικά · παρακειμ(έν)ου καὶ ὑπ(ερσυντελικου):- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακείμενος τέτυφα... (τελ.) ...τὰ εἰς ι λήγοντα ῥήματα, φύσ(ει) μακρᾶ παραλήγονται · καὶ διὰ τοῦ ι γράφοντ(αι):-
- (93v) ἀορίστου σου καὶ μέλλοντος · ἐὰν τυφθῶ · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακείμενος τέτυφα... (τελ.) ...ἐὰν τυφθῶσιν:-
- (94r) ἀορίστου δευτέρου · ἐὰν τυπῶ · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ ἀόριστος ἔτυφα... (τελ.) ...ἐὰν τυπῶσι:-
- (94r) μέσου ἀορίστου πρώτου · ἐὰν τύψωμαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ ἀόριστος ἔτυφα... καὶ ἄλλ(ως) · δύναιο δ' ἂν καὶ ἐτέρωσ κανόνισαι... (τελ.) ...ἐὰν τύψωνται:-
- (94r) μέσου ἀορίστου δευτέρου · ἐὰν τύπωμαι · καν(όνισον):- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ ἀόριστος ἔτυφα · ὁ δεῦτερος ἔτυπον... (τελ.) ...ὁ κα(νών) · πᾶν {παθητικὸν} ὑποτακτικὸν εἰς ω λήγον προσθέσει τῆσ μαι, παθητικὸν γίνεται:-
- (94r) κανόνισον μετολίγον μέλλοντα · εἰς τὰ ὑποτακτικὰ παθητικά:- (αρχ.) Ὅ μὲν τεχνικὸς, ἐὰν τύψωμαι παρέθετο εἶναι ὑποτακτικὸν τοῦ μετολίγου μέλλοντος · καὶ κανονίζεται οὕτως · τύπτω · ὁ μέλλων τύψω... (τελ.) ...Δῆλον ὅτι οὐκ ἔχει ὑποτακτικόν:-
- (94v) μετοχαὶ ἐνεργητικά:- (αρχ.) Τί ἐστι μετοχή · λέξις μετέχουσα, τῆσ τῶν ῥημάτων καὶ τῆσ τῶν ὀνομάτων ιδιότητος: τί μετέχει τοῦ ὀνόματος καὶ τί τοῦ ῥήματος... (τελ.) ...οὐ δύνανται συγκλίνεσθ(αι) αὐτοῖσ διὰ τὸ μὴ ἔχειν πτώσεις · καὶ τούτου χάριν, ἐπενοήθη ἡ μετοχή:-
- (94v) <ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ · τύπτων · κανόνισον:-> (αρχ.) Τύπτω · καὶ ἡ μετοχή ὁ τύπτων · ὁ κα(νών) · πᾶν ῥῆμα ὀριστικὸν εἰς ω λήγον · προσθέσει του ν, ποιεῖ τὴν μετοχὴν... πῶς κλίνεται · τοῦ τύπτοντος... Ἡ εὐθεῖα τῶν δυϊκῶν... Πληθυντικά... τὸ θηλυκόν: Ἡ τύπτουσα... Ἡ εὐθεῖα τῶν δυϊκῶν... πληθυντικά... Τὸ οὐδέτερον · τὸ τύπτον... δυϊκὰ... Πληθυντικά... (τελ.) ...+ ἡ κλητικὴ · ᾧ τύπτοντα:-

51. lege: τύπτομαι.

- (96v) παρακειμένου και ὑπερσυντελικου · Ὁ τετυφῶς · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλ(ων) τύψω · ὁ παρακειμενος τέτυφα · ἡ μετοχή, ὁ τετυφῶς · ὁ κα(νῶν)... Τὸ θηλυκόν... Τὸ οὐδέτερον... (τελ.) ...ὁ κα(νῶν) · αἱ μετοχαὶ καὶ τὰ μετοχικὰ ὀνόματα, τὰς αὐτὰς ἔχουσιν ὀρθὰς καὶ κλητικὰς:-
- (97v) μέσου παρακειμένου και ὑπερσυντελικου · τετυπ(ῶς) · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ παρακειμενος... Τὸ θηλυκόν... Τὸ οὐδέτερον... (τελ.) ...Ἡ κλητικὴ · ὦ τετυπόσ:-
- (97v) ἀορίστου αου · τύψασ · κανόνισον:- (αρχ. 98r) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ ἀορίστος ἔτυψα... (τελ.) ...παρατηρητέον · ὅτι πᾶν οὐδέτερον · ἀρσενικῶ παρεσηματισμένον, τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχει τὴν κλίσιν · ὁποί(ας) ἂν ποτε εἶη καταλήξωσ:-
- (98r) ἀορίστου δευτέρου · ὁ τυπῶν · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · ὁ ἀορίστος ἔτυψα... (τελ.) ...ὁ κα(νῶν) · πᾶσα γενικὴ μετοχῆς · περιττοσυλλαβοῦσα τῆς ἰδίας εὐθείας, διὰ τοῦ ντ κλίνεται:-
- (98r) μέλλοντος α' · ὁ τύψων · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω · καὶ ἡ μετοχή, ὁ τύψων · ὁ κα(νῶν)... (τελ.) ...ὁ κα(νῶν) · πᾶ(σα) γενικὴ μετοχῆς:-
- (98v) μέλλοντος δευτέ(ε)ρ(ου) · ὁ τυπῶν · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω... (τελ.) ...ὁ κα(νῶν) · πᾶ(σα) γενικὴ μετοχῆς · περιττοσυλλαβοῦσα τῆς ἰδίας εὐθεί(ας), διὰ τοῦ ντ κλίνεται:-
- (98v) μετοχαὶ παθητικάι · χρόνου ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ · ὁ τυπτόμενος · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · καὶ τὸ παθητικόν τύπτομαι · καὶ ἡ μετοχὴ ὁ τυπτόμενος · ὁ κα(νῶν)... Τὸ θηλυκόν... Τὸ οὐδέτερον... (τελ.) ...εἶπομεν ὡς πᾶν οὐδέτερον, εἰς α λήγει κατευθεῖαν τῶν πλ(ηθυντικῶν):-
- (98v) παρακειμ(έν)ου και ὑπ(ε)ρσυντελικου · τετυμμ(έν)ος · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω... (τελ.) ...τετυμμένοι · τετυμμένοι · τετυμμένα:-
- (99r) ἀορίστου πρώτου · ὁ τυφθείς · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω... (τελ.) ...τυφθέντες · τυφθεῖσαι · τυφθέντα:-
- (99v) ἀορίστου δευτέρου · ὁ τυπεῖς · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω... (τελ.) ...πᾶ(σα) γενικὴ μετοχὴ διὰ τοῦ ντ κλίνεται:-
- (99v) μέσου ἀορίστου πρώτου · ὁ τυφάμενος · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω... (τελ.) ...τὰ εἰς ον οὐδέτερα, εἰς ου ἔχει τὴν γενικήν:-
- (100r) μέσου ἀορίστου δευτέρου, ὁ τυπόμενος · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλλων τύψω... (τελ.) ...τυπόμενοι · τυπόμεναι · τυπόμενα:-
- (100r) μέλλοντος α' · τυφθ(ε)σόμε(εν)ον⁵² · κανόνισον:- (αρχ.) Τύπτω · ὁ μέλ-

52. lege: τυφθσόμενος.

- λων τύψω... (τελ.) ...τυφθησόμεναι · τυφθησόμεναι · τυφθησόμενα:-
 (100r) μέλλοντος δευτέ(ε)ρ(ου) · τυπησόμενος · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · ό
 μέλλ(ων) τύψω... (τελ.) ...τυπησόμενοι · τυπησόμεναι · τυπησόμενα:-
 (100r) μέσου μέλλοντος α' · τυψόμενος · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · ό
 μέλλ(ων) τύψω... (τελ.) ...ή την ίσην παραλήγουσαν έχει τώ ένεστώτί, ή
 έλάττονα, ουδέποτε δέ μειζονα:-
 (100v) μέσου μέλλοντος υ' · τυπούμενος · κανό(νισον):- (αρχ.) Τύπτω · ό
 μέλλ(ων) τύψω... (τελ.) ...τυπούμενοι · τυπούμεναι · τυπούμενα:-
 (100v) μετ' ολίγου μέλλοντος του και άττίκου · τετυψόμενος · κανόνισον:-
 (αρχ.) Τύπτω · ό μέλλων τύψω... (τελ.) ...τετυψόμενοι · τετυψόμεναι ·
 τετυψόμενα:-
 (100v) Περι συζυγί(ας) · τί έστι συζυγία · συζυγία έστιν, άκόλουθος ρημάτων
 κλίσει... πόσαι συζυγίαι εισί · δεκατρείς · βαρυτόνων μόν ρημάτ(ων),
 ς'... Περισπωμένων δέ ρημάτ(ων) συζυγίαι, εισί τρείς... Τών δέ εισ μι
 ληγόντ(ων) ρημάτων, συζυγίαι εισί τέσσαρες... (τελ.) ...ή δέ τετάρτ(η),
 από τής έκτης τών βαρυτόν(ων) · ώς από του πηγνώ · γέγονε, πήγνυ-
 μι:-
 (100v) Ρήμα όριστικόν · ενεργητικόν · συζυγίας πρώτης τών βαρυτόνων:-
 (αρχ.) Λείβω · ποίας συζυγίας · πρώτης τών βαρυτόν(ων) · πόθεν
 δήλον · εκ του μέλλοντος · ή γάρ πρώτη τ(ών) βαρυτόνων, δια (101r)
 του ψ έχει τον μέλλοντα... ή γάρ πρώτη τ(ών) βαρυτόν(ων), δια του β
 · ή π · ή φ · ή πτ εκφέρεται)... Ό μέλλων λείψω... Ό παρακείμενος
 λείψα... Ό μέσος παρακείμενος λείψα... Ό δευτέ(ε)ρ(ος) άόριστος
 · έλιβον... Στρέφω... Ό μέλλ(ων) στρέψω... Ό παθητικός παρακείμε-
 νος, έστραμμα:ό άόριστος, έστράφην... Γλύφω... Άμειβω... Νήφω...
 Κλέπτω... (τελ.) ...τά δια του έπω ρήματα, δια του ε φιλου γρ(άφονται)
 · οιον, χαλέπω · κλέπτω · σκέπτω · και τα όμοια:-
 (101v) Ρήμα όριστικόν · ενεργητικόν · συζυγί(ας) δευτέρας τών βαρυτό-
 νων:- (αρχ.) Πλέκω... ποίας συζυγίας · δευτέ(ε)ρ(ας) τ(ών) βαρυτόνων
 ·; πόθεν) δήλον · ή δέ δευτέ(ε)ρ(α) δια του γ · ή κ · ή χ · ή κτ... Ό
 μέλλ(ων), πλέξω... Ό παρακείμ(εν)ος... Ό μέσος παρακείμενος... Ό
 άόριστος... Ό δευτέ(ε)ρ(ος) άόριστος... Ό παθητικός παρακείμενος... Ό
 παθητικός άόριστος... Το λέγω, πόσα σημαίνει) · έξ... Τίκτω... Τήκω...
 Το δείκω... Πόθεν το αγήνοχα... Το άγω πό(σ)α σημαίνει)... Πόθεν
 γί(νεται), το ένήνοχα... (τελ.) ...ό άττικός, ένήνεχα · και τροπή του ε,
 εισ ο · και εκβολή του γ, ένήνοχα:-
 (102v) Ρήμα όριστικόν · ενεργητικόν · συζυγί(ας) τρίτης τών βαρυτόνων:- (αρχ.)
 Έλεύθω · ποί(ας) συζυγίας... Ό παρατατικός ήλευθον... ό παρακείμενος

- ἤλευκα... καὶ τὸ ἀττικόν, ἐλήλυκα... Ὁ μέσσο παρακείμενος... Ὁ ὑπερ-
 συντέλικος... Ὁ δεύτερος ἀόριστος... καὶ τὸ ὑποτακτικόν... Ὁ μέλλ(ων)... Ὁ
 παθητικὸς παρακεί(εν)ος... Καὶ τὸ ἰωνικόν, ἠλεύθεται... Πλήθω... Σπένδω...
 (τελ.) ...οὔτος γὰρ διὰ τοῦ ι ἔχει τὴν τρίτην συλλαβήν:-
- (104r) Ῥῆμα ὀριστικόν · ἐνεργητικόν · συζυγίασ τετάρτησ τῶν βαρυτόνων:- (αρχ.)
 Ὁρύσσω · ποίασ συζυγί(ας)... Ὁ παρατατικὸς... Ὁ παρακείμενος... Καὶ
 ὁ ἀττικὸς... Ὁ μέσσο παρακείμενος... Ὁ κοινὸς ὑπερσυντέλικος... Ὁ
 μέσσο... ὁ ἀόριστος... Ὁ δεύτερος... Ὁ μέλλων... ὁ παθητικὸς παρα-
 κείμενος... Ὁ ὑπερσυντέλικος... παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος...
 Πόθεν ποιεῖς τὸ φράζω... Ἀθροίζω... Ὁ μέσσο παρακείμενος... (τελ.)
 ...καὶ διὰ τὸ καθαριεῦειν τὸν μέσον παρακείμενον, ἰωνικόν οὐ ποιεῖ:-
- (106r) Ῥῆμα ὀριστικόν ἐνεργητικόν · συζυγίασ πέμπτησ τῶν βαρυτόνων:-
 (αρχ.) Σπείρω · ποίασ συζυγί(ας)... Ὁ μέσσο παρακείμενος... Ὁ δεύ-
 τερος ἀόριστος... Ὁ μέλλων πρῶτος... Ὁ παθητικὸς παρακείμενος...
 (τελ.) ...τὸ γὰρ ρ μετὰ τῶν δασέων, δασύ ἐστι · καὶ μετὰ τ(ῶν) φιλῶν,
 φιλόν ἐστί:-
- (107r) Ῥῆμα ὀριστικόν · ἐνεργητικόν · συζυγίασ ἕκτησ τ(ῶν) βαρυτόν(ων):-
 (αρχ.) Ἀκούω · ποί(ας) συζυγί(ας)... Ὁ παρατατικὸς... Ὁ κοινὸς
 παρακείμενος... Ὁ μέλλων... ὁ παθητικὸς παρακείμενος... Πλέω... Ὁ
 μέλλ(ων)... ὁ παρακείμενος... Κλαίω... (τελ.) ...εἰώθασι γὰρ οἱ κλαίον-
 τεσ, ἀνακαλεῖσθαι τοῖσ τεθνεῶτασ:-
- (107v) Ῥῆμα ἀπλοῦν · παράγωγον · συζυγί(ας) πρώτησ τῶν περισπωμένων:-
 Πόσαι συζυγίαι τῶν περισπωμένων ῥημ(ά)τ(ων) · τρεῖσ · γίνωνται δὲ
 κατὰ σὺναίρεσιν ἀπὸ τῆσ ἕκτησ συζυγίασ τῶν βαρυτόνων... Ποιέω · ποίασ
 συζυγίασ · ἕκτησ τῶν βαρυτόνων... Ποιῶ · ποίασ συζυγίασ · πρώτησ
 τῶν περισπωμένων... Ὁ παρατατικὸς... Ὁ παρακείμενος... Ὁ μέλλων...
 Ὁ πρῶτος ἀόριστος... Ὁ δεύτερος ἀόριστος... ὁ παθητικὸς ἐνεστώσ...
 Ὁ παθητικὸς παρακείμενος... Καὶ τὸ ἰωνικόν... Ὁ ὑπερσυντέλικος... Ἡ
 μετοχῆ... Φιλῶ... (τελ.) ...τὰ δὲ μηδὲν ἐκ τούτ(ων) ἔχοντα παραληγόμε-
 νον μόνον δὲ τὸ η ἢ τὸ ε, διὰ τοῦ ε ἔχει τὸν μέλλοντα:-
- (109v) ῥῆμα ὀριστικόν · ἐνεργητικόν · ἀπλοῦν · παράγωγον · συζυγίασ δευ-
 τέρασ τῶν περισπωμένων:- (αρχ.) Βοάω · ποίασ συζυγίασ... ὁ παρατα-
 τικὸς... ὁ μέσσο παρακείμενος... Τὸ ἀπαρέμφατον... Γελῶ... (τελ.) ...Διὰ
 μακροῦ τοῦ α ἐκφέρεται · οἶον, ἀνιῶ · ἀνιάσω · κοπιάσω:-
- (111r) Ῥῆμα ὀριστικόν · ἐνεργητικόν · ἀπλοῦν · παρά<ζω>γον · συζυγίασ
 τρίτησ τῶν περισπωμένων:- (αρχ.) Χρυσώω, χρυσῶ · ποίασ συζυγί(ας)...
 Ὁ παρατατικὸς... (τελ.) ...εἰ δὲ ὑπὲρ τρεῖσ συλλαβάσ, ὁμοίωσ πάλιν
 συστέλλουσιν · οἶον, ἠρωδιανόσ · ιουστινιανόσ · πλὴν τοῦ ὠκεανόσ:-

- (112r) ἀρχὴ τοῦ τίθημι:- ῥήματα ὀριστικὸν ἐνεργητικὸν · ἀπλοῦν · παράγωγον · συζυγίας πρώτης τ(ῶν) εἰς μὴ ῥημάτων... Τίθημι... πόσαι συζυγίαι τῶν εἰς μὴ... τέσσαρες... Τὸ δυϊκόν... Τὸ πληθυντικόν... (τελ.) ...ἐπειδὴ οὐκ ἔχει καθαρὸν τὸ ε ὡσπερ τὸ ἰεασιν · ἀλλ' ἔχει πρὸ τοῦ ε, σύμφωνον τὸ θ:-
- (113v) περὶ τοῦ παρατατικοῦ · ἐτίθην · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · καὶ ὁ παρατατικὸς, ἐτίθην... (τελ.) ...τούτου ὁ παρατατικὸς, ἦν · τὸ βον , ἦσ · τὸ τρίτον, ἦ:-
- (114v) περὶ τοῦ παρακειμένου:- (αρχ.) Τέθεικα · εἰ θέματα τῶν παρακειμένων οἱ μέλλοντες · μέλλων δὲ τοῦ τίθημι, θήσω; δικαίως ὁ παρακειμένος τέθεικα... (τελ.) ...εἰ δὲ διὰ τοῦ σ ὁ μέλλ(ων), ὁ παρακειμένος διὰ τοῦ κάππα · καὶ γί(νεται) τέτυφα καὶ τέθηκα:-
- (115r) περὶ τοῦ μέσου παρακειμένου:- (αρχ.) Μέσος παρακειμένος ἐν τοῖς εἰς μὴ οὐκ ἔστι, δι' αἰτίαν τοιαύτην... (τελ.) ...ἐπειδὴ ἐκ τοῦ μέσου παρακειμένου κανονίζεται ὁ μέσος ὑπερσυντέλικος:-
- (115r) περὶ ὑπερσυντέλικου · ἐτεθείκειν · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων θήσω · ὁ παρακειμένος τέθεικα · ὁ ὑπερσυντέλικος, ἐτεθείκειν · ὁ κανὼν · πᾶς... (τελ.) ...εἰς ἀν ποιεῖ τὸ τρίτον:-
- (115v) περὶ τοῦ ἀόριστου πρώτου · ἔθηκα · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω · ὁ ἀόριστος ἔθηκα · ὁ κα(νὼν)... (τελ.) ...ἐθήκαμεν · ἐθήκατε · ἔθηκαν:-
- (115v) περὶ τοῦ ἀόριστου δευτέρου ἔθην · κανό(νισον):- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων θήσω · ὁ ἀόριστος ἔθηκα · ὁ δεύτερος ἀόριστος ἔθην ὁ κα(νὼν)... (τελ.) ...ὅτι μὴ εἰς θι ποιοῦσι τὸ προστακτικὸν · ἔχον ὀξύτονος τὰς μετοχὰς · ἀλλὰ θέσ · δός · ἔσ:-
- (116r) περὶ τοῦ πρώτου μέλλοντος · θήσω · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω · ὁ κα(νὼν)... (τελ.) ...ἡ πρώτη μὲν καὶ δευτέρα συζυγία τῷ η παραλήγεται:-
- (116v) περὶ τοῦ μέλλοντος δευτέρου:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλον θήσω · ὁ δεύτερος ἀόριστος, ἔθην · καὶ ὁ μέλλων δεύτερος, οὐ ποιεῖ: Δεύτερος μέλλων, οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς εἰς μὴ... (τελ.) ...οὐκ ἔστι δεύτερος μέλλων ἐνεργητικὸς ὀριστικὸς:-
- (116v) ὀριστικὰ παθητικὰ · χρόνου ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ:- (αρχ.) Τίθημι · καὶ τὸ παθητικόν, τίθεμαι · ὁ κα(νὼν)... Τὸ δυϊκόν... Τὸ πληθυντικόν... (τελ.) ...καὶ τὴν παραλήγουσαν φυλάττον τοῦ πρώτου προσώπου, τὸ τρίτον πρόσωπον τῶν πληθυντικῶν ποιεῖ:-
- (117r) περὶ τοῦ παρατατικοῦ, ἐτιθέμην: κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · καὶ τὸ παθητικόν, τίθεμαι · καὶ ὁ παρατατικὸς, ἐτιθέμην · ὁ κα(νὼν)... (τελ.) ...ἐτιθέμεθα · ἐτίθεσθε · ἐτίθεντο:-

- (117r) περί τοῦ παρακειμένου · τέθειμαι · κανόνισον·- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω · ὁ παρακείμενος τέθεικα · ὁ παθητικός, τέθειμαι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...τεθείμεθα · τέθεισθε · τέθειν(αι):-
- (117r) περί τοῦ ὑπ(ε)ρ(υ)ντελικού συντ(ά)ξ(εως) · ἐτεθείμην · κανόνισον·- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω · ὁ παρακείμενος, τέθεικα · ὁ παθητικός, τέθειμαι · ὁ ὑπερσύντελικός ἐτεθείμην · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἐτεθείμεθα · ἐτέθεισθε · ἐτέθειντο:-
- (117r) περί τοῦ πρώτου ἀορίστου · ἐτέθην · κανόνισον·- Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω · ὁ παρακείμενος τέθεικα · ὁ παθητικός τέθειμαι · ὁ ἀόριστος, ἐτέθην · ὁμοίως τοῖς... (τελ.) ...ἐτέθημεν · ἐτέθητε · ἐτέθησαν:-
- (117v) περί τοῦ δευτέρου ἀορίστου·- (αρχ.) Δεύτερος ἀόριστος ἐν τοῖς παθητικοῖς τ(ῶν) εἰς μί, οὐκ ἔστί... (τελ.) ...ὡς γὰρ ἐστάθην ὑπὸ σοῦ, οὕτως ἔστην ὑπὸ σου:-
- (117v) περί τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου · ἐθηκάμην · κανόνισον·- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω · ὁ ἀόριστος, ἔθηκα · ὁ μέσος, ἐθηκάμην · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἐθηκάμεθα · ἐθήκασθε · ἐθήκαντο:-
- (117v) περί τοῦ μέσου ἀορίστου δευτέρου · ἐθέμην · κανόνισον·- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω · ὁ δευτέρος ἀόριστος, ἔθην · ὁ μέσος, ἐθέμην · ὁ κα(νών)... Τὸ συνηρημένον · καὶ ἔθου... (τελ.) ...ὁμοίως τῷ ἔδοτο, ἔδου:-
- (117v) περί τοῦ πρώτου μέλλοντος · τεθήσομαι · κανόνισον·- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω · ὁ παρακείμενος (118r) τέθεικα · ὁ παθητικός, τέθειμαι · ὁ ἀόριστος ἐτέθην... (τελ.) ...θησόμεθα · θήσεσθε · θήσονται:-
- (118r) περί τοῦ μετολίγου μέλλοντος τεθείσομαι · κανόνισον·- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω · ὁ παρακείμενος, τέθεικα · ὁ παθητικός, τέθειμαι · τὸ δευτ(ε)ρ(ον), τέθεισαι · καὶ ὁ μετολίγου μέλλων, τεθείσομαι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...τεθεισόμεθα · τεθείσεσθε · τεθείσονται:-
- (118r) περί ἀπαρεμφάτων ἐνεργητικ(ῶν) · χρόνου ἐνεστώτος καὶ παρατατικού · τιθέναι · κανόνισον·- (αρχ.) Εἶπομεν ὡς πᾶ(σα) μετοχὴ εἰς σ ὀξύτονος διὰ τοῦ ντ κλινομένη, εἰς μαι ποιεῖ τὸ ἀπαρέμφατον · ἦν οὖν, τιθεία, τιθέναι... (τελ.) ...τὴν παραλήγουσαν θέλουσι φυλάττειν τοῦ ἰδίου ὀριστικοῦ πρώτ(ου) πρόσωπα τῶν πλ(ηθ)υντικ(ῶν):-
- (118r) περί τοῦ παρακειμένου · καὶ ὑπερσυντελικού · τεθεικέναι · κανόνισον·- (αρχ.) Εἶπομεν · ὡς πᾶς παρακείμενος, κ(α)τ(ὰ) τὸ τὸ τρίτον αὐτοῦ πρόσωπον τὴν ναι προσλαμβάνων · τὸ ἀπαρέμφατον ποιεῖ... (τελ.) ...οὔτε ἢ τοῦ παρακειμένου οὔτε ἢ τοῦ ὑπερσυντελικού παραλήγουσα, πεφύλαχται:-
- (118v) περί τοῦ ἀορίστου πρώτου: (αρχ.) Ὁ πρῶτος ἀόριστος, οὐ ποιεῖ:

- διὰτί... (τελ.) ...ὁμοίωσ τοῖσ εἰσ ὦ ποιούσι · στήσαι · φῆσαι · τὸ ἀπαρέμφατον:-
- (118v) περὶ τοῦ ἀορίστου δευτέρου · θεῖναι · κανόνισον:- (αρχ.) Ἀναλόγως τῇ εἰσ σ ὄξυτόνῳ μετοχῇ, εἰσ μαι ἐστὶ τὸ ἀπαρέμφατον... (τελ.) ...καὶ ἐγένετο τὸ θεῖναι · δοῦναι · εἶναι:-
- (118v) περὶ τ(οῦ) μ(έλλον)τ(ος) πρώτου · θήσειν · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω τὸ δευτέ(ε)ρ(ον), θήσεις... (τελ.) ...καὶ τὸ ἀπαρέμφατον, λέξιν:-
- (118v) ἀπαρέμφατα παθητικά · χρόνου ἐνεστώτος · τίθεσθαι · (αρχ.) Εἶπομεν · ὡς πᾶν παθητικὸν ἢ μέσον · ἔχον ἐν τῷ τρίτῳ προσώπῳ τὸ τ κλιτικόν... (τελ.) ...πᾶν ἀπαρέμφατον δ(ι)φ(θογγον) ἔχει κ(α)τ(ὰ) τὴν τελευταίαν:-
- (118v) περὶ τοῦ παρακειμένου · καὶ ὑπερκυτελείκου · ἦν οὖν, τέθειμαι· τέθεισαι · τέθειται (119r) καὶ τὸ ἀπρέμφατον, τεθείσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων) θήσω... (τελ.) ...τροπῇ τῆς ἐσχάτης εἰσ θαι, τὸ ἀπαρέμφατον ποιεῖ:-
- (119r) περὶ τοῦ ἀορίστου α':- Ἐτέθην, τὸ ῥῆμα · τεθεῖς, ἢ μετοχῇ · τεθῆναι τὸ ἀπαρέμφατον: τεθῆναι · κανόνισον · (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων) θήσω... (τελ.) ...τὴν, μαι προσλαβὼν, τὸ ἀπαρέμφατον ποιεῖ:-
- (119r) περὶ τοῦ μέσου ἀορίστου πρώτου:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων θήσω... (τελ.) ...ὁ κα(νών) · ὡς τὸ τύφασθαι · ἔστι δὲ ἄχρηστον:-
- (119r) περὶ τοῦ μέσου [[μέλλοντος]] ἀορίστου δευτέρου · θέσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων θήσω... (τελ.) ...καὶ συστολῇ τῆς ἀρχούσης, θέσθαι:-
- (119r) περὶ τοῦ μέ(λλον)τ(ος) πρώτου · τεθήσεσθαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων θήσω... (τελ.) ...ὁ κα(νών) · πᾶν παθητικὸν ἢ μέσον:-
- (119r) περὶ τοῦ μέσου μέλλοντος πρώτ(ου) · θήσεσθαι · κανό(νισον):- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων) θήσω... (τελ.) ...ὁ κα(νών) · πᾶν παθητικὸν ἢ μέσον:-
- (119r) περὶ τοῦ μετολίγου μέλλοντος · τεθείσεσθαι · κανό(νισον):- Τίθημι · ὁ μέλλ(ων) θήσω... (τελ.) ... πᾶν παθητικὸν ἢ μέσον · ἔχον ἐν τῷ τρίτῳ προσώπῳ:-
- (119r) προστακτικὰ ἐνεργητικά · χρόνου ἐνεστώτος · καὶ παρατατικοῦ · τίθετι · κανόνισον:- Τίθημι · καὶ ὁ παρατατικὸς, ἐτίθην · ἢ μετοχῇ, ὁ τιθείς, τοῦ τιθέντος · καὶ τὸ προστακτικόν, τίθετι · ὁ κα(νών)... Τὸ πρῶτον πρόσωπον οὐ ποιεῖ... <T>ὸ δυϊκόν... πληθυντικά... (τελ.) ...πᾶ(σα) λέξις προπαροξυνομένη · ἐπὶ τέλους δίχρονον, συνεσταλμέ- νον αὐτὸ ἔχει:-

- (119v) *περὶ τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού · τέθεικε · κανόνισον·*
(αρχ.) *Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω · ὁ παρακείμενος τέθεικα... (τελ.) ...ὁ*
κα(νών) · καὶ προσθέσει τῆσ σαν, τρίτον ποιεῖ·-
- (119v) *περὶ τοῦ πρώτου ἀορίστου καὶ μέλλοντος · οὐ ποιεῖ·* (αρχ.) *Τίθημι ·*
ὁ μέλλων, θήσω... (τελ.) ...στήσατε · στησάτωσαν · καὶ προσθέσει τῆσ
σαν, τὸ τρίτον ποιεῖ·-
- (119v) *περὶ τοῦ δευτέρου ἀορίστου καὶ μέλλοντος · θέσ, θέστω·* Ἔδει μὲν
τῆσ μετοχῆσ οὕσησ θέσ θέντος, θέτι εἶναι τὸ προστακτικόν · ἀλλ'
εἶπομεν, ὡς ἡμάρτηται αὐτὸ τὲ καὶ τὸ δὸς· καὶ τὸ ἔσ· θέσ · κανόνισον
· (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω... (τελ.) ...θέτε · θέτωσαν·-
- (120r) *προστακτικὰ παθητικά, χρόνου ἐνεστώτος·* Τίθεσο · τιθέσθω · ἀπὸ
τοῦ δευτέρου προσώπου τοῦ παθητικοῦ παρατατικοῦ γίνεται... (τελ.)
...τίθεσθε · τιθέσθωσαν·-
- (120r) *περὶ τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού · τέθεισο, τεθείσθω·*
(αρχ.) *Καὶ οὕτως, ἀπὸ τοῦ δευτέρου προσώπου τοῦ παθητικοῦ*
ὑπερσυντελικού γίνεται... (τελ.) ...τέθεισθε, τεθείσθωσαν·-
- (120r) *περὶ τοῦ πρώτου ἀορίστου · τέθητι · κανόνισον·* (αρχ.) *Τίθημι · ὁ*
μέλλων, θήσω... (τελ.) ...τέθητε, τεθήτωσαν·-
- (120r) *περὶ τοῦ μέσου ἀορίστου δευτέρου · θοῦ·* (αρχ. 120v) *Εἶπομεν · ὡς*
ἀπὸ τοῦ ἐθέμην... (τελ.) ...θέσθε, θέσθωσαν·-
- (120v) *Εὐκτικὰ ἐνεργητικά · χρόνου ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ · τιθείην·* (αρχ.)
Εἶπομεν · ὡς ἡ εἰσ σ ὀξύτονος μετοχῆ · διὰ τοῦ νι κλινομένη · τρέπουσα
τὸ τέλος τῆσ γενικῆσ εἰσ ἦν · καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ ι δεχομένη, εὐκτικὸν
ποιεῖ... δοῦκά... πληθυντικά... (τελ.) ...τιθείημεν · τιθείητε · τιθείησαν·-
- (120v) *περὶ τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού · τεθείκοιμι · κανόνισον·*
(αρχ.) *Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω... (τελ.) ...τεθείκοιμεν · τεθείκοιτε ·*
τεθείκοιεν·-
- (120v) *Κανόνισον ἀορίστον πρῶτον εἰς τὰ εὐκτικὰ ἐνεργητικά ·* (αρχ.) *οὐ*
ποιεῖ· διατί... (τελ.) ...κλίνομεν ἀντ' αὐτοῦ, τὸ, στήσαιμι·-
- (120v) *περὶ τοῦ δευτέρου ἀορίστου · θείην · κανόνισον·* Τίθημι · ὁ μέλλων,
θήσω... (τελ.) ...θείημεν · θείητε · θείησαν·-
- (120v) *περὶ τοῦ πρώτου μέλλοντος · θήσοιμι · κανόνισον·* (αρχ. 121r) *Τίθημι*
· ὁ μέλλ(ων), θήσω... (τελ.) ...θήσοιμεν · θήσοιτε, θήσοιεν·-
- (121r) *εὐκτικὰ [ἐνεργητικά] παθητικά · χρόνου ἐνεστώτος καὶ καὶ παρατατικοῦ*
· τιθείμην · κανό(νισον)· (αρχ.) *Τίθημι · καὶ τὸ παθητικόν, τίθεμαι ·*
καὶ τὸ εὐκτικὸν παθητικὸν ἢ μέσον... Δοῦκά... (τελ.) ...πληθυντικά τιθεί-
μεθα · τίθεισθε, τίθειντο·-
- (121r) *περὶ τοῦ πρώτ(ου) ἀορίστου · τεθείην · κανό(νισον)·* (αρχ.) *Τὸ ῥῆμα,*

- ἐτέθην · ἢ μετοχή, τεθεις τεθέντος... (τελ.) ...τεθειήμεν · τεθειήτε, τεθειήσαν:-
- (121r) περί τοῦ μέσου ἀορίστου δευτέρου · θείμην · θείω, θείτο:- (αρχ.) Τὸ ῥήμα, ἐθέμην · καὶ προσθέσει τοῦ ι καὶ συστολῆ τῆς ἀρχούσης... (τελ.) ...θειμέθα · θείσθε, θείντο:-
- (121r) περί τοῦ μέλλοντος πρώτου · τεθησοίμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω... (τελ.) ...τεθησοίμεθα · τεθήσοισθε, τεθήσονται:-
- (121r) περί τοῦ μέσου μέλλοντος πρώτου (121v) θησοίμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω... (τελ.) ...θήθοι<σ>θε, θήσονται:-
- (121v) περί τοῦ μετολίγου μέλλοντος · τεθεισοίμην · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω... (τελ.) ...τεθεισοίμεθα · τεθείσοισθε, τεθείσονται:-
- (121v) Ὑποτακτικὰ ἐνεργητικά · χρόνου ἐνεστώτος καὶ παρατακτικοῦ · ἐάν τιθῶ · τίθησ, τιθῆ:- (αρχ.) Εἶπομεν · ὡς, ὁ παρατακτικὸς · παρακειμένοσ · ἀορίστος · τὴν τελευταίαν τρέποντες... Δυϊκά... (τελ.) ...Πληθυντικά · ἐάν τιθῶμεν · ἐάν τιθῆτε · ἐάν τιθῶσι:-
- (121v) περί τοῦ παρακειμένου · καὶ ὑπερσυντελικου · ἐάν τεθεικῶ · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω... (τελ.) ...ἐάν τεθεικήμεν · ἐάν τεθεικήτε, ἐάν τεθήκασι:-
- (121v) περί τοῦ πρώτου ἀορίστου καὶ μέλλοντος:- (αρχ.) Ἔδει μὲν, ἐάν θήκω · ἀλλ' ἄρητος ἔμεινεν... (τελ.) ...ἐάν στήσωμεν · στήσητε · στήσωσι:-
- (122r) περί τοῦ δευτέρου ἀορίστου · ἐάν θῶ · ἐάν θῆσ, ἐάν θῆ:- (αρχ.) Ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἀορίστου · ὅλα τὰ δευτέρα καὶ τρία πρόσωπα... (τελ.) ...ἐάν θῶμεν · ἐάν θῆτε, ἐάν θῶσιν:-
- (122r) Ὑποτακτικὰ [[ποτακτικὰ]] παθητικά · χρόνου ἐνεστώτος καὶ παρατακτικοῦ · ἐάν τιθῶμαι · τιθῆ, τιθῆται:- (αρχ.) Εἶπομεν ὡς πᾶν παθητικόν · ἢ μέσον ἔχον ἐπὶ τέλους τὸ μ κ<λ>ιτικόν · φυλάττον τὴν ἐσχάτην μαι... Δυϊκά... πληθυντικά... (τελ.) ...ἐάν τιθῶμεθα · ἐάν τίθησθε, ἐάν τιθῶνται:-
- (122r) περί τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικου · ἐάν τεθῶμαι · τεθῆ, τεθῆται:- Τέθειμαι τὸ ὀριστικόν · καὶ τροπῆ τῆσ παραληγούσης εἰς ω, ἐάν τιθῶμαι · ἀπολλώνιος δὲ, ἐάν τεθεικῶμαι φησὶν αὐτὸ εἶναι · ἀμαρτύρωσ · ὡς φησὶν ἠρωδιανός: ἐάν τεθῶμαι · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω... (τελ.) ...ἐάν τεθῶμεθα · ἐάν ἐάν τεθῆσθε, ἐάν τεθῶνται:-
- (122r) περί τοῦ α' ἀορίστου · ἐάν τεθῶ · τεθῆσ, τεθῆ:- (αρχ. 122v) Εἶπομεν · ὡς, ὧν ἢ μετοχῆ εἰς σ ὀξύτονος... (τελ.) ἐάν τεθῶμεν · ἐάν τεθῆτε, ἐάν τεθῶσι:-
- (122v) περί τοῦ μέσου ἀορίστου δευτέρου · ἐάν θῶμαι · θῆ · θῆται:- (αρχ.)

- Εἶπομεν · ὡς πᾶν παθητικόν. ἢ μέσον · ἔχον τὸ μ κλιτικόν... (τελ.)
 ...ἐὰν θώμεθα · ἐὰν θῆσθε, ἐὰν θῶνται:-
- (122v) περὶ μετοχῶν:- μετοχαὶ ἐνεργητικαί · χρόνου ἐνεστῶτος · καὶ παρα-
 τατικοῦ · ὁ τιθεῖς · ἢ τιθεῖσα ; τὸ τιθέν:- (αρχ.) πᾶν ῥῆμα εἰς ν λῆγον
 · μετὰ φυσικῆς μακρᾶς · μὴ ἔχον τὸ μ κλιτικόν, εἰς σ ὀξύτονον ποιεῖ
 τὴν μετοχὴν · ἐτετύφειν, τετυφῶς · ἐτύφθη, τυφθεῖς · ἐτίθη, τιθεῖς...
 Τὸ θηλυκόν... Τὸ οὐδέτερον... Δυϊκά... Πληθυντικά... Τὸ θηλυκόν... Τὸ
 οὐδέτερον... (τελ.) ...τὰ ἐπὶ οὐδετέρων διχρονοκατάληκτα, ἐπὶ παντὸς
 ἀριθμοῦ καὶ πάσης πτώσεως, συστέλλονται:-
- (123r) περὶ τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπ(ε)ρυντελικου · ὁ τεθεικῶς · ἢ τεθει-
 κυῖα · τὸ τεθεικός: ὁ τεθεικῶς · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων,
 θήσω... τὸ θηλυκόν... Τὸ οὐδέτερον... (τελ.) ...οἱ τεθεικότες · αἱ τεθει-
 κυῖαι, τὰ τεθεικότα:-
- (123r) περὶ τοῦ ἀορίστου:- κανόνισον ἀόριστον πρῶτον, εἰς τὰς ἐνεργητικὰς
 μετοχὰς · οὐ ποιεῖ: διατί · ἔδει μὲν εἶναι, θήκασ... (τελ.) ...οἱ στήσοντες
 · αἱ στήσασαι, τὰ στήσαντα:-
- (123v) περὶ τοῦ βου ἀορίστου · ὁ θεῖς · ἢ θεῖσα, τὸ θέν:- (αρχ.) Καὶ αὕτη
 ὁμοίως τῇ τοῦ παρακειμένου ἀπὸ τοῦ ἔθην γέγονεν... (τελ.) ...οἱ θέντες
 · αἱ θεῖσαι · τὰ θέντα:-
- (123v) περὶ τοῦ α' μέλλοντος · ὁ θήσων · κανό(νισον):- Τίθημι · ὁ μέλλ(ων),
 θήσω · καὶ ἡ μετοχῆ, ὁ θήσων · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...οἱ θήσοντες · αἱ
 θήσουσαι · τὰ θήσοντα:-
- (123v) Μετοχαὶ παθητικαί · χρόνου ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ · ὁ τιθέμενος
 · ἢ τιθεμένη · τὸ τιθέμενον:- (αρχ. 124r) Εἶπομεν · ὡς, πᾶν παθητικόν,
 ἢ μέσον · ἔχον τὸ τ κλιτικόν · τρέπον τὴν ἐσχάτην εἰς μενος, τὴν με-
 τοχὴν ποιεῖ... Τὸ θηλυκόν... Τὸ οὐδέτερον... (τελ.) ...οἱ τιθέμενοι · αἱ
 τιθέμεναι · τὰ τιθέμενα:-
- (124r) περὶ τοῦ παρακειμένου · καὶ ὑπερυντελικου · ὁ τεθειμένος ·
 κανό(νισον):- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλων, θήσω... (τελ.) ...παρατηρητέον ·
 ὅτι πᾶν (124v) οὐδέτερον · ἀρσενικῶ παρεσχηματισ:-
- (124v) περὶ τοῦ α' ἀορίστου · ὁ τεθεῖς · ἢ τεθείσα · τὸ τεθέν:- (αρχ.) Εἶπομεν
 ὡς πᾶν ῥῆμα εἰς ν λῆγον μετὰ φυσικῆς μακρᾶς... (τελ.) ...τεθέντες ·
 {τεθεν} τεθεῖσαι · τεθέντα:-
- (124v) περὶ τοῦ μέσου ἀορίστου δευτέρου · ὁ θέμενος · κανό(νισον):- (αρχ.)
 Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω... (τελ.) ...θέμενοι · θέμεναι · θέμενα:-
- (124v) περὶ τοῦ α' μέλλοντος πρώτου) · ὁ τεθησόμενος: κανόνισον:- (αρχ.)
 Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω... (τελ.) ...οἱ τεθησόμενοι · αἱ τεθησόμεναι ·
 τὰ τεθησόμενα:-

- (125r) περι τοῦ μέσου μέλλοντος α' · ὁ θησόμενος · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω... (τελ.) ...οἱ θησόμενοι · αἱ θησόμεναι, τὰ θησόμενα:-
- (125r) Μετολίγου μέλλοντος · ὁ τεθεισόμενος · κανόνισον:- (αρχ.) Τίθημι · ὁ μέλλ(ων), θήσω... (τελ.) ...οἱ τεθεισόμενοι · αἱ τεθεισόμεναι, τὰ τεθεισόμενα:-
- (125r) Κυζυγίας δευτέρας τῶν εἰς μι' ἴστημι:- (αρχ.) <I>στημι · ποίας · συζυγίας · δευτέρας τῶν εἰς μι: πόθ(εν) δῆλον · ἡ δὲ δευτέρα τῶν εἰς μι, ἀπὸ τῆς δευτέρας τῶν περισπωμέν(ων) · ὡς ἀπὸ τοῦ ἰστάω ἰστώ · γέγονεν ἴστημι... Τὸ δυϊκόν... Τὸ πληθυντικόν... (τελ.) ...ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας, τοῦτο οὐ ποιοῦσι διὰ τὴν κακοφωνίαν τοῦ ἰστα[...]:-
- (125v) παρακειμένου · ἐνικά:- (αρχ.) Ἔστακα κανόνισον · (αρχ.) ἴστημι · ὁ μέλλ(ων), στήσω · ὁ παρακειμένος, ἔστακα · ὁ κα(νών) · πᾶς παρακειμένος...
- (125v) ὁ δεύτ(ε)ρ(ος) ἀόριστος:- (αρχ.) Ἔστην · ὁ κα(νών) · πᾶς μέλλ(ων) τῶν εἰς μι · τὴν τελευταίαν τρέπων εἰς ν · καὶ τὴν ἄρχουσαν ἐκτείνων, δεύτερον ἀόριστον ποιεῖ... (τελ.) ... καὶ συστολῆ τῆς ἀρχούσης, τὸ ἀπαρέμφατον ποιεῖ:-
- (125v) Ὁ δεύτ(ε)ρ(ος) ἀόριστος τῶν προστακτικῶν:- (αρχ.) Ctῆθι · ὁ κα(νών)... (τελ.) στήτε · στήτωσαν:-
- (125v) τὸ ὑποτακτικόν:- (αρχ.) Ἐὰν ἰστώ · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...εἰς ω μετὰ περισπωμένης, τὸ ὑποτακτικόν ποιεῖ:-
- (125v) ἡ μετοχή:- (αρχ.) ἰστάς · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...τούτου χάριν εἰς ας ποιεῖ τὴν μετοχὴν:-
- (126r) Ὁ δεύτερος ἀόριστος:- (αρχ.) στάς · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...αἱ εἰς ος διούλλαβοι γενικαί, ὀξύνονται · βάντος · φθάντος · στάντος:-
- (126r) συζυγί(ας) τρίτης τῶν εἰς μι:- (αρχ.) Δίδωμι · ποίας συζυγί(ας) τρίτης τ(ῶν) εἰς μι · πόθ(εν) δῆλον · ἡ δὲ τρίτ(η) τῶν εἰς μι, ἀπὸ τῆς τρίτης τῶν περισπωμένων... (τελ.) ...ὁμόφωνόν ἐστι τὸ τρίτον πρόσωπον τῶν πληθυντικῶν):-
- (126r) παρατατικόν · κανόνισον:- (αρχ.) δίδωμι · καὶ ὁ παρατατικὸς, ἐδίδ(ων) · ὁ κα(νών)... (τελ.) ... τὰ εἰς μι ἐπὶ τ(ῶν) πληθυντικῶν καὶ παθητικ(ῶν), συστέλλουσιν:-
- (126r) ὁ παρακειμένος:- (αρχ.) ἔδωκα: + τὰ πληθυντικὰ δεδώκαμεν... (τελ.) ...ὡς καὶ ἐπὶ ἄλλων πολλῶν γί(νεται):-
- (126r) βος ἀόριστος (in margine destra) (αρχ.) Ἐδων · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἔδων, ἔδομεν · καὶ ἦν, ἔμεν:-
- (126v) Ὁ παθητικὸς παρακειμέν(ος) · (αρχ.) δέδομαι · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἀλλὰ σεσημείωτ(αι) τὸ, θές · δός · ἔς:-
- (126v) τὸ ὑποτακτικόν · (αρχ.) ἐὰν διδῶ · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...καθόλου τὰ εἰς ω ὑποτακτικά, εἰς ησ τὸ δεύτ(ε)ρ(ον) ποιεῖ:-

- (126v) ἡ μετοχή. (αρχ.) ὁ διδούσ · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἀλλ' οἱ ἐνεστῶτες αὐτῶν, οὐχ εὐρηγ(αι) ἐν χρήσει:-
- (126v) συζυγία τετάρτη τ(ῶν) εἰς μι:- (αρχ.) Ζεύγνυμι · ποῖα συζυγία · τετάρτη τ(ῶν) εἰς μι: πῶθ(εν) δῆλον... (τελ.) οἶον, κλύμι · κλύσω, ἔκλυν · κλύσ, κλύντος, κλῦθι · φῶμι · φύσω, ἔφυν · φύσ, φῦντος, {φθη} φῶθι:-
- (127r) (αρχ.) ζεύγνυμι · καὶ ὁ παρατατικός, ἐζεύγνυν · ὁ κα(νών)... (τελ.) ...ἐκτάσει τῆς ἀρχούσης, τὸν παρατατικὸν ποιεῖ:-
- (127r) ὁ παρακείμενος ; (αρχ.) οὐκ ἔχει: διατί · τὸ ζεύγνυμι... (τελ.) ...ἐν ταῖς ἐνεργητικαῖς ἐγκλίσεσι, καὶ ἐν ταῖς παθητικαῖς:-
- (127r) ἐνεργητικός ἐνεστῶς · καὶ παρατατικός ἀπαρέμφατος · ζευγνύμαι · ὡς τιθέναι... (τελ.) ...βραχεῖα ἐστὶν ἡ παραλή(γους)α:-
- (127r) παθητικός ἐνεστῶς, καὶ παρατατικός ἀπαρέμφατος · ζευγνύσθαι · ὡς τίθεσθαι:-
- (127r) ἐνεργητικός ἐνεστῶς καὶ παρατατικός <προστατικός> · ζεύγνυθι · ζευγνύτω · ὡς τίθετι, τιθέτω:-
- (127r) <π>αθητικός ἐνεστῶς · καὶ ὁ παρατατικός · ζεύγνυσο · ὡς τίθεσο:-
- (127r) εὐκτικός ἐνεστῶς καὶ παρατατικός ἐν τῷ ζεύγνυμι, (αρχ.) οὐκ ἔστιν · οὔτε ἐν τοῖς ἐνεργητικοῖς · οὔτε ἐν τοῖς παθητικοῖς... (τελ.) ...καὶ ὡςπερ τίθεμαι, τιθείμην; οὕτω καὶ ζεύγνυμι, ζευγνείμην:-
- (127v) Ἐνεργητικός · ἡ παθητικός · ὑποτακτικός ἐνεστῶς · καὶ παρατατικός, τοῦ ζεύγνυμι, (αρχ.) οὐκ ἔστι: καὶ διατί οὐκ ἔστι... (τελ.) ...καὶ τοῦ μὲν ἐνδὸς ἀπαιτοῦντος περισπασῖν · τοῦ δὲ ἐτέρου βαρυτόνησιν, ἐπέλιπε τὰ ὑποτακτικὰ τῆς τετάρτης συζυγίας τ(ῶν) εἰς μι:-
- (127v) μετοχή ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος, καὶ παρατατικοῦ · (αρχ.) ὁ ζευγνύσ · ὡς ὁ τιθεῖς · καὶ ὁ ἰστάς · καὶ ὁ διδούς:-
- (127v) μετοχή παθητ(ικ)ῆ (αρχ.) ὁ ζευγνύμενος · ὡς ὁ τιθέμενος · καὶ ὁ ἰστάμενος · καὶ ὁ διδόμενος:-
- (127v) ὦδ' ἡ παρούσα, τερματοῦται μοι βίβλος:-: δόξα σοι ὁ θε(ε)σ ἡμῶν:-
- (128r¹) + χριστιαν(όν)⁵³ ὁμνύοντα τὸ τοῦ θε(ε)οῦ ὄνομα · ἡ τῆς θε(εοτόκ)ου · ἡ ἄλλον προσφέροντ(α) ὄρκον · οἶ(ον) μάρτυς μου ὁ θε(ε)ς · ἡ μα τὴν κεφαλὴν σου · ἡ μα τὴν εὐχὴν σου · ἡ μα τὴν ἀγάπην σου, οὔτ(ως) νηστεία οὐκ ἀγρυπνία ὀνίνησί · οὔτ(ως) ἄλλη τίς κακοπάθ(ε)ια · ἦν δοκεῖ... (τελ.) ἵνα μὴ ὁμνύει ὄλωσ · μὴ δὲ [...] ὄλωσ ἐν ἀρχῇ, τῆς ὀμιλί(ας) τὸ μά(...):
- (128r¹) <Π>ἰστεύω⁵⁴ θε(ε)ν εἰς ἓνα · καὶ π(ατέ)ρα αὐτογέν<ε>θλον παγκρατεῖ

53. Από δεύτερο χέρι.

54. Από τρίτο χέρι.

οὐ(ρα)νί(ω) χθῶνι · τῶν ορα[ι..] αφα(...) τῶν ἀπαντ(ων) ὄντα πόκτύν ·
καὶ ἐν... (τελ.) ...ἀνθρωπήσαντα [...]

(128r²) Πιστεύω θε(εὸ)ν εἰς ἕνα... (τελ.) ...περαιῶνος ἀμην: ιστεύω θε(εὸ)ν εἰς

(128v) Γραμματικ(ή)⁵⁵ τοῦ μαίστρ(ου)⁵⁶ · Γραμματικ(ή)ν τοῦ μαίστρου:- ποι-
ητικά: + ἀριστοφάν(ην) · εὐριπίδην · σοφοκλήν· ἐσχείλον · θεόκριτ-
τον · πῆνδαρον · ὀπιανόν · ἰσίοδον · ὄμηρον · δημοσθένην · λιβάνιον
· ἀριστοτέλ(ην) · τὰς πέν(τε) φωνὰς · καὶ τὰς δέκα κατηγορί(ας) ·
πλάτονα · ὄργανον · γεομετρίαν · ἀστρονομίαν:-

(128²) ποιητικά⁵⁷ · τῷ πρωι · τὸ πρωτὰαὐτ[.]

55. Ίσως πάλι ἀπὸ το πρῶτο χέρι.

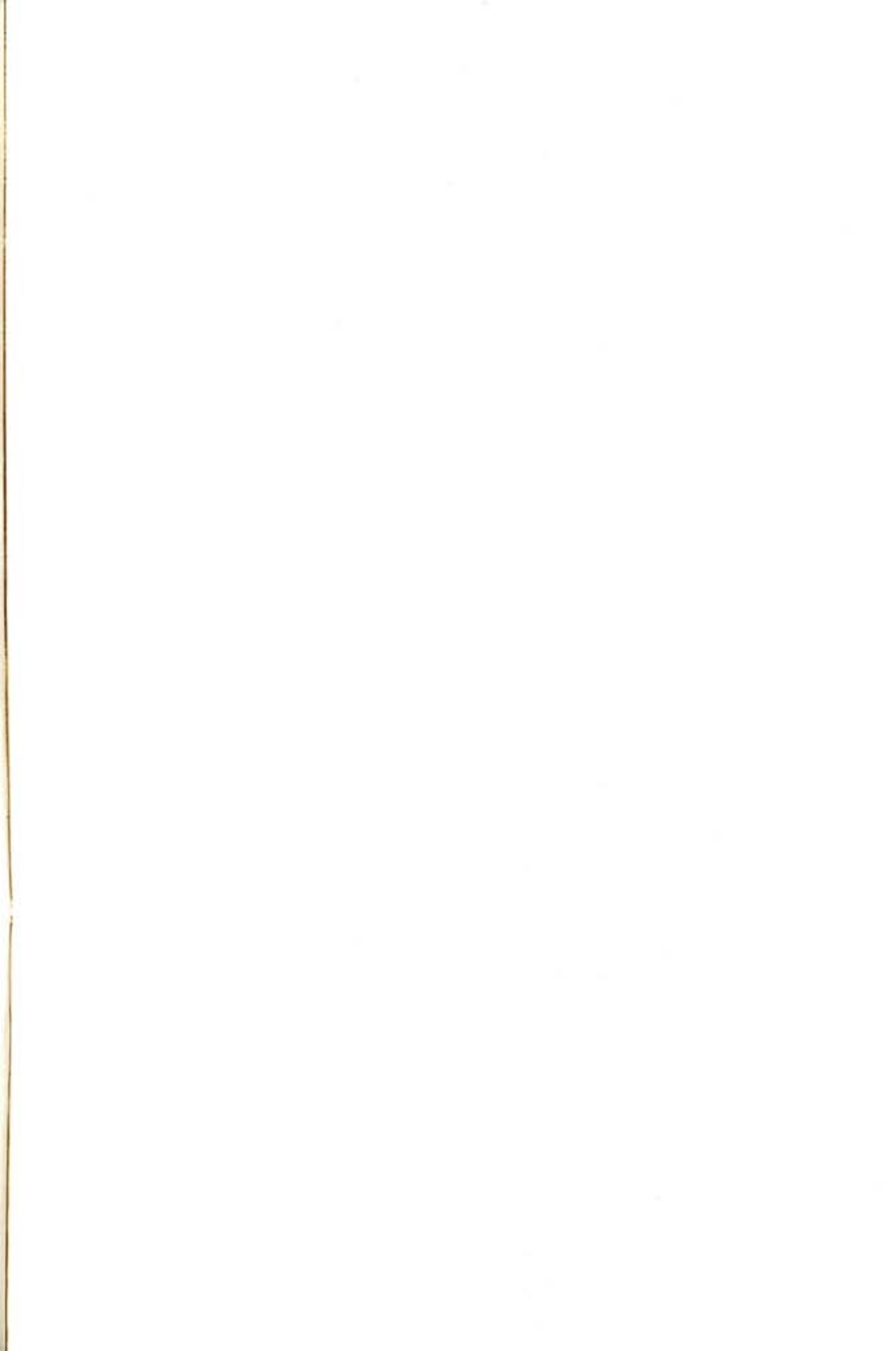
56. lege: μαίστρου, passim.

57. Ίσως πάλι ἀπὸ το τρίτο χέρι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1 Κώστας Αγγελάκος
ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΟΔΙΟΡΙΣΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΤΡΟΠΟ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ ΤΟΥΣ
ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
- 15 Ήλιος Αντωνόπουλος
ΠΑΝΤΑ ΑΤΕΛΗ, ΚΑΙ ΑΘΛΙΑ ΚΑΙ ΑΧΡΗΣΤΑ.
ΚΩΔΙΞ ΡΑΡΑΒΙΣΙΝΟΥΣ ΓΡΑΕΚΟΥΣ 36 (14ος-15ος ΑΙ.)
ΓΡΑΦΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ
- 43 Βάιος Βαϊόπουλος
ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΙΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ:
ΑΛΛΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
- 59 Ήλιος Γιαρένης
ΤΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ ΑΡ. 20 ΤΗΣ ΖΩΣΙΜΑΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ. ΕΝΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΙ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ
- 75 Αθανάσιος Αγγ. Ευσταθίου
Ο ΚΩΔΙΚΑΣ 1066 ΤΗΣ ΕΒΕ
(ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΔΟΥΣΙΚΟΥ)
ΚΑΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ
- 125 Σοφία Λαΐου
ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΩΝ ΒΑΚΟΥΦΙΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ,
15ος-16ος ΑΙΩΝΑΣ
- 151 Ευδοκία Ολυμπέτου
ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΧΩΡΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗ ΣΚΑΛΑ
Παρατηρήσεις για τη διαμόρφωση μιας νησιώτικης πόλης
- 181 Θεοδόσης Πυλαρινός
MULTUM IN PARVO: ΑΠΟ ΤΟ -ΠΙΣΤΟΜΑΙ-
ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤ. ΘΕΟΤΟΚΗ
ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΛΗΨΗ ΤΟΥ -ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΥ-
ΤΟΥ Ι.Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
- 193 Ήλιος Κ. Σβέρκος
ΑΡΗΛΛΟΣΚΥΤΑ?

- 203 Κώστας Σμπόνιας
ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΩΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΤΟΠΙΩΝ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ:
ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΙΩΝ
- 225 Έλενη Άγγελομάτη-Τσουγκαράκη
ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ζ. ΣΟΦΙΑΝΟΥ
- 247 Έλενη Άγγελομάτη-Τσουγκαράκη
ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΖΗΤΕΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ
- 295 Δημήτρης Τσουγκαράκης
Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΣΤΟ ΛΕΙΒΑΔΑ ΣΕΛΙΝΟΥ
- 303 Τζελίνα Χαρλαώτη
ΜΕΓΙΣΤΑΝΕΣ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ:
Ο ΟΙΚΟΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ

ISSN: 1791-289X